

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ 2016/2017

Ниш, 2018.

САДРЖАЈ

УВОД

1. Поступак самовредновања
  - 1.1. Субјекти поступка самовредновања
  - 1.2. Опис поступка самовредновања
2. Методологија

I ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ

Приказ актуелног стања

II ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА КВАЛИТЕТА

- Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета
- Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета
- Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета
- Стандард 4: Квалитет студијског програма
- Стандард 5: Квалитет наставног процеса
- Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада
- Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника
- Стандард 8: Квалитет студената
- Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса
- Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке
- Стандард 11: Квалитет простора и опреме
- Стандард 12: Финансирање
- Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета
- Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

III ПРИЛОЗИ

- Списак прилога
  - Прилози
-

На основу члана 25. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“ број 88/2017) и чланова 178. до 181. Статута Факултета (број 124/1-2 од 02.04.2018.год.), а у складу са Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа Националног савета за високо образовање („Службени гласник РС“ број 106/06), Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета Филозофског факултета Универзитета у Нишу (бр.264/1-2 од 11.06.2008. год.) и Правилником о спровођењу поступка за самовредновање и оцењивање квалитета Филозофског факултета у Нишу (бр.217/1-4 од 14.05.2008. год.), Центар за унапређење квалитета Филозофског факултета у Нишу сачинио је

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ

ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

УВОД

1. Поступак самовредновања

Институционални систем управљања на Филозофском факултету у Нишу успостављен је 2007/2008. године у склопу припрема за акредитацију предстојећих студијских програма. Током ове академске године реализован је први поступак самовредновања у складу са *Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа* Националног савета за високо образовање. Други поступак самовредновања спроведен је на Филозофском факултету током 2010/2011 и 2011/2012. академске године, у складу са захтевом да се циклуси самовредновања спроводе у интервалима од три године. Поступак самовредновања спроведен је у свим областима обезбеђења квалитета предвиђених Законом о високом образовању, *Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа* Националног савета за високо образовање („Сл. гл. РС“ 106/2006) и *Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета* Филозофског факултета, бр. 264/1-2 од 11. 06. 2008. године. У спровођењу овог циклуса самовредновања, Филозофски факултет се руководио препорукама које су настале као резултат реализације TEMPUS пројекта "Унутрашње обезбеђење квалитета на универзитетима у Србији" (TEMPUS 145677) који је координисао и реализовао Универзитет у Нишу.

У циљу систематског праћења и развоја квалитета академске 2016/2017. године на Филозофском факултету у Нишу формиран је [Центар за унапређење квалитета](#) који је проширио и наставио активности дотадашње Комисије за унапређење квалитета, укључујући и поступак самовредновања.

1. 1 Субјекти поступка самовредновања

Поступак самовредновања организовао је и реализовао *Центар за унапређење квалитета Филозофског факултета*, који чине чланови Комисије за унапређење квалитета, представници наставног и ненаставног особља и представници студената. Састав чланова Комисије за унапређење квалитета именовало је Наставно-научно веће Филозофског факултета на основу Одлуке број 338/1-17-01 на седници одржаној 19.10.2016. год. уз неколико каснијих замена чланова Комисије одлукама Наставно-научног већа (последња измена Одлука Наставно-научног већа број 267/1-12-4-01 од 20.10.2017. год).

У поступку самовредновања су учествовали сви релевантни органи, тела и службе Факултета. У прикупљању података учествовали су сви департмани, Центар за стране језике и све службе Факултета. Послове статистичке обраде података и текст нацрта Извештаја о самовредновању припремила су чланови Центра за унапређење квалитета уз подршку Рачунарског центра.

1. 2 Опис поступка самовредновања

Поступак самовредновања спроведен је у складу са [Правилником о спровођењу поступка за самовредновање и оцењивање квалитета](#) (217/1-4 од 14.05.2008. године).

У првој фази Центар за унапређење квалитета је испланирао начин реализације прикупљања података и разматрао инструменте који су препоручени од стране Универзитета у Нишу. У овој фази су разматрани поступци за прикупљање података, усвојена је методологија поступка самовредновања, јасно дефинисане циљне групе у зависности од врсте анкета, као и временски оквир и диманика рада. У складу са плановима радних група, дефинисани су задаци везани за организацију спровођења анкетирања и прикупљања података из извештаја служби факултета. У циљу рационализације и већег обухвата студената у процесу анкетирања постигнут је договор да се анкетирање студената, као најсложенији део у поступку самовредновања реализује у Рачунарском центру Факултета. На тај начин прикупљени су подаци о процени студената у јесењем семестру.

У оквиру друге фазе спроведено је анкетирање, најпре са студентима у просторијама Рачунарског центра. Током овог процеса дошло се до закључка да организовање студената на нивоу департмана и година има одређених недостатака (ремећење процеса наставе; немогућност да се у том периоду настава реализује у рачунарској учионици; слабо присуство студената у раним јутарњим часовима и др). У жељи да се превазиђу постојећи недостаци чланови Центра за унапређење квалитета су се усагласили око промене начина реализације анкетирања. Уз изузетну помоћ и залагање, пре свга запослених у Рачунарском центру, створени су услови да се анкетирање у пролећном семестру организује попуњавањем упитника на даљину након логовања. Такав начин прикупљања се показао адекватнијим, пре свега са становишта студената који су могли да попуњавају анкете и изван простора Факултета.

Након прикупљања података у завршној фази самовредновања припремљени су извештаји о резултатима, пре свега у домену задатака Радне групе за праћење и контролу наставе, а затим и осталих радних група. Чланови радних група су обрађивали и анализирали податке о успешности студената, просечном трајању студирања, пролазности на испитима, податке о квалитету студијских програма и др.

2. Методологија

У циклусу самовредновања током 2016/2017. године Центар за унапређење квалитета се руководио сличном, али детаљније развијеном методологијом у односу на претходне циклусе. Анализе су се заснивале на праћењу промена раније установљених параметара и поређењу података са ранијим резултатима, као и на неким новим параметрима. У поступку самовредновања коришћене су анализе службене документације и извештаја стручних служби, квантитативне анализе, квалитативно-дескриптивне анализе, и дискусије у оквиру стручних тела Факултета и Центра за унапређење квалитета. У прикупљању података о успеху студената на испитима и о ефикасности студирања коришћене су базе података из евиденције Службе за наставу и студентска питања и Службе за мастер и докторске студије. Обрада и анализа података вршена је према методолошким упутствима Центра за унапређење квалитета. Основни метод за анализу и процену тренутног стања у домену појединачних параметара квалитета била је SWOT анализа (анализа снага, слабости, могућности и опасности), која нуди јасан оквир за формулисање корективних мера и активности за побољшање квалитета у релевантним сегментима.

Уз друге индикаторе, ставови, мишљења и оцене студената представљају драгоцен корективни фактор у праћењу квалитета, јер нуде информације о њиховој перцепцији квалитета и указују на оне аспекте рада на које треба усмерити мере за унапређење квалитета. Стога је једна од најважнијих метода за прикупљање података у процесу самовредновања било анкетирање студената и других група испитаника (ненаставно особље, свршени студенти, послодавци). У протеклом периоду установљена је динамика редовног анкетирања студената два пута годишње, у сваком семестру за претходни семестар студија. Поступак анкетирања студената спровођен је у складу са одредбама [Правилника о студентском вредновању квалитета студија](#) Универзитета у Нишу (8/16-01-007/07-005 од 6.11.2007). Центар за унапређење квалитета утврдио је методологију и динамику анкетирања, начин припреме и чувања анкетног материјала, као и начин обраде података, припреме извештаја и начина презентовања добијених података.

У реализацији анкетирања студената учествовале су службе Факултета и чланови Студентског парламента. За уношење и обраду података одређена су стручна лица која су обрадила прикупљене податке уз коришћење софтверске апликације која је добијена од стране Универзитета у Нишу, чиме је омогућена аутоматска обрада података добијених кроз електронску анкету. Након анкетирања, Центар за унапређење квалитета припремио је појединачне и збирне извештаје о резултатима анкетирања, који су достављени управи Факултета, оцењиваним наставницима и сарадницима појединачно, и већима департамана на анализу и разматрање.

I ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ

Назив високошколске установе :	Филозофски факултет у Нишу
Адреса :	Ђирила и Методија бр. 2, 18000 Ниш
Web адреса :	www.filfak.ni.ac.rs
E-mail :	info@filfak.ni.ac.rs
Образовно-научно поље :	Друштвено-хуманистичке науке

Филозофски факултет у Нишу је самостална високошколска образовно-научна установа, са својством правног лица, у саставу Универзитета у Нишу. Факултет је матичан за следеће уже научне области: *филозофија, историја, социологија, психологија, педагогија, српска и компаративна књижевност, српски језик, англистичка лингвистика, англоамеричка књижевност и култура, русистичка лингвистика, руска књижевност и култура, новинарство, комуникологија, политикологија, француски језик и књижевност и социјална политика и социјални рад*. Филозофски факултет је јавна образовна установа која се бави наставно-научном, научно-истраживачком и издавачком делатношћу, и која тежи да својим јавним деловањем утиче на развој и демократизацију друштва.

Приказ актуелног стања на факултету

Према Статуту Филозофског факултета, на Факултету се реализују студијски програми сва три нивоа академских студија. Основне академске студије трају четири године и носе укупно 240 ЕСПБ бодова. Завршетком студија студент стиче назив „дипломирани” са назнаком звања првог степена академских студија из своје области студија. Мастер академске студије трају једну годину и носе 60 ЕСПБ бодова. Завршетком студија студент стиче академски назив „Master” (МА) са назнаком звања другог степена академских студија из одговарајуће области. Докторске студије трају три године и носе 180 ЕСПБ бодова. Завршетком студија студент стиче научни назив „доктор (област студија) наука” и академско звање Doctor (PhD).

На Филозофском факултету студира укупно 3.719 студената који су уписани на 30 програма основних, мастер или докторских академских студија. На основним студијама је 3.133 студента, на мастер студијама је уписано 463, док су на докторским студијама уписана 123 студента. Настава се изводи на српском језику, а на студијским програмима за англистику, руски језик и књижевност, француски језик и књижевност и на језику студија, енглеском, односно руском и француском.

Основне академске студије	Мастер академске студије	Докторске академске студије	Укупно
3.133	463	123	3.719

Научно-истраживачки рад на Факултету реализује се на основу годишњег Програма научно-истраживачког рада. Научно-истраживачке активности обухватају рад на групним и индивидуалним научно-истраживачким пројектима, презентацију резултата истраживања на научним скуповима у земљи и иностранству, публикацију научних радова, организовање јавних предавања и семинара, учешће у међународним пројектима и различите друге облике међународне сарадње. Издавачка делатност на Факултету организована је кроз Издавачки центар као посебну организациону јединицу Факултета.

Редовни поступак реакредитације за обављање научноистраживачке делатности Факултет је покренуо код Министарства просвете – Одбора за акредитацију научно истраживачких организација септембра 2011. год. и поново добио решење о акредитацији 12. 3. 2012. год.

Тренутно је 73 наставника и сарадника Факултета ангажовано у реализацији 18 пројеката основних истраживања које финансира Министарство просвете и науке Републике Србије. За конкурсни период 2011–2014 године године – са продуженим периодом (2017) Филозофски факултет носилац је два пројекта, а партнер у реализацији још 18 пројеката.

На Филозофском факултету ради 225 запослених – 175 из реда наставног и 50 из реда ненаставног особља у Секретаријату и стручним службама Факултета. Од укупно 118 наставника, у звању редовног професора су 34 наставника, ванредних професора је 26, а доцента 58. У наставничком звању су још 5 наставника страног језика. Од укупно 57 сарадника у звању асистента је 40, сарадника у настави је 5, у звању вишег лектора 4, и 3 лектора. Да би се обезбедило квалитетно реализовање наставе на свим нивоима студија, 11 наставника и 2 емеритус професора ангажовано је на основу уговора о допунском раду (ангажовању), а 7 страних лектора ангажовано је по основу различитих уговора и међународне сарадње.

Факултет располаже простором од 6.999 м² (пored зграде на матичној адреси у улици Ђирила и Методија број 2 Факултет уговорима о пословној сарадњи са Универзитетом у Нишу и са Електронским факултетом у Нишу има на располагању и простор на још ове две адресе: Универзитетски трг бр. 2 и ул. Александра Медведева бр. 14.

Факултет је смештен у згради чија је укупна површина 4.520 м² (са зградом Деканата 4.690 м²). Највећи део зграде чине простори намењени настави и другим активностима студената (слушаонице, амфитеатри, читаонице). Слушаонице и амфитеатри опремљени су савременом компјутерском и видео опремом, а за потребе наставе доступна је и специфична опрема (компјутерске учионице, лабораторије за психологију, ТВ и ДВД опрема, звучници). Кабинети које користе наставници и сарадници као и канцеларије стручних служби опремљени су компјутерима и штампачима. Сви компјутери су повезани у локалну рачунарску мрежу, а у целој згради обезбеђен је приступ интернету. Активирана је опрема за видео конференције и интернет пренос уживо. Факултетска библиотека, која је сада део Виртуелне библиотеке Србије, располаже фондом од 61.902 библиотечких јединица (52.201 књиге и 9.700 свезака часописа), а преко интернета су доступне и базе података страних часописа. У раду Факултета врло активно учествује Студентски парламент, као студентска организација – Савез студената.

Филозофски факултет успоставио је академску сарадњу са различитим институцијама у земљи и иностранству. Поред уговора о сарадњи са факултетима у региону (Свеучилиште у Ријеци, Универзитет у Љубљани, Свеучилиште у Загребу, Институт Иво Пилар у Загребу, Западни универзитет у Сарајеву, Западни универзитет у Темишвару, Филозофски факултет Универзитета у Марибору), настављена је дугогодишња сарадња са Филозофским факултетом Универзитета у Великом Трнову (Бугарска), и Државним институтом за руски језик и књижевност „А. С. Пушкин” из Москве, као и традиционално добра сарадња са Америчком амбасадом у Београду, Српско-канадским друштвом, Амбасадом Француске и Француским институтом у Београду, а успостављена је сарадња и са новим институцијама, као што су Филолошки факултет у Виљнусу (Литванија), Универзитет Артоа у Арасу (Француска). Факултет је у протеклом периоду био носилац два TEMPUS пројекта (EQUI-ED ; SHESPSS) и партнер на још два TEMPUS пројекта (REFLESS, MASTS) и такође партнер на још једном TEMPUS пројекту (EDLEAD).

II ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА КВАЛИТЕТА

Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета

Високошколска установа утврђује стратегију обезбеђења квалитета, која је доступна јавности.

1. 1. Опис стања, анализа и процена стандарда

Базични документ за праћење и развој квалитета на Филозофском факултету у Нишу чини Стратегија обезбеђења квалитета, усвојена од стране Савета факултета у јулу 2012. године ([одлука Савета факултета бр. 225/1-4 од 18. 7. 2012.г. – Прилог 1. 1](#)) Стратегија је заснована на основним принципима Лисабонске конвенције (11. 4. 1997. год); Болоњске декларације (19. 6. 1999. год); Закона о високом образовању, Статута Филозофског факултета у Нишу и Статута Универзитета у Нишу.

Стратегија обезбеђења квалитета као стратешки документ који пружа подршку развоју квалитета пружа увид у дугорочне циљеве, намере и правце деловања, као и пројекцију даљег развоја. Стратегија обезбеђења квалитета је усаглашена са упутствима Националног савета и садржи дефинисану мисију и визију факултета, дугорочне циљеве у којима је исказано стратешко опредељење за континуирано праћење и унапређење квалитета. Посебно су издвојене области унапређења квалитета на Филозофском факултету које се односе на: студијске програме, наставни процес, научно-истраживачки план, наставнике и сараднике, студенте, калитет студирања и живот студената на факултету, уџбенике и литературу, информатичке ресурсе, простор и опрему, ненаставну подршку (сручне службе, секретаријат факултета), процес управљања, финансирање, процес самовредноснања и друго. У овом документу јасно су дефинисани субјекти обезбеђења и унапређења квалитета (наставници, сарадници, студенти и ненаставно особље факултета). Осим тога указује се на значај управе факултета, Студентског парламента и стручних органа и тела Факултета који учествују у обезбеђивању квалитета. У Стратегији обезбеђења квалитета дефинисане су мере за праћење и обезбеђивање квалитета, а које се односе на изградњу и развој институционалног оквира, за систем управљања квалитетом; праћење и преиспитивање свих области обезбеђења квалитета; праћење и реализацију поступака за реализацију корективних мера; спровођење поступка самовредновања, екстерне провере квалитета и др.

У склопу овог документа налази се Акциони план самовредновања којим се утврђују субјекти одговорни за спровођење предвиђених поступака евалуације.

1. 2. Анализа и процена тренутне ситуације у погледу циљева, захтева и очекивања

Стратегија обезбеђења квалитета Филозофског факултета садржи све елементе који су у складу са прописаним стандардима који је донео Национални савет за високо образовање Републике Србије. У овом документу приметно је опредељење и оријентација факултета да се систематски ради на унапређивању квалитета, да се развијају мере за праћење и унапређење квалитета, а такође јасно су дефинисане области и субјекти који су укључени у процес вредновања.

[Стратегија обезбеђења квалитета из 2012. године \(Прилог 1. 2.\)](#) наставак је документа који је донет 24. 12. 2007. године (Стратегија обезбеђивања квалитета из 2007. године) чиме се потврђује трајно опредељење Факултета за рад на унапређивању система квалитета. У овом

периоду реализацију задатака око обезбеђивања квалитета реализовала је [Комисија за обезбеђење квалитета](#), која је систематски и плански приступила питањима унапређења квалитета, што се може видети из [годишњих планова и извештаја доступних на сајту](#). До промена у организацији система квалитета на Филозофском факултету дошло је 21. 12. 2016. године када је основан [Центар за унапређење квалитета \(Прилог 1. 3\)](#).

Центар за унапређење квалитета чине три радне групе:

- радна група за праћење успешности и ефикасности студирања,
- радна група за осигурање и унапређење квалитета наставе и
- радна група за праћење и унапређење квалитета научно-истраживачког рада.

У састав радних група укључено је 12 наставника и сарадника, 2 члана из реда ненаставног особља и 2 студента.

Од оснивања па надаље рад Центра за унапређење квалитета заснивао се на плановима које су урадиле радне групе, свака у својој области како би се допринело обезбеђивању континуитета у праћењу, процењивању и развоју организационе културе квалитета на факултету.

Стратегија обезбеђења квалитета објављена је непосредно по усвајању на интернет страници Факултета, и доступна је јавности преко линка са интернет странице Факултета: <https://www.filfak.ni.ac.rs/kvalitet>

Укључујући постојање континуираног опредељења Факултета за развој и обезбеђивање квалитета у свим областима може се рећи да Филозофски факултет испуњава Стандард 1 који се односи на Стратегију обезбеђења квалитета.

1.2.1 Анализа слабости и повољних елемената

Метода SWOT анализе:		Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S	(Strengths) : предности	+++	високо значајно
W	(Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O	(Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T	(Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Постоји јасна стратегија и документ је јавно публикован (+++) • Препознат је значај развоја културе квалитета (+++) • Дефинисани су дугорочни циљеви у области праћења и унапређивања (++) • Усаглашеност Стратегије обезбеђења квалитета Филозофског факултета са Стратегијом обезбеђења квалитета Универзитета у Нишу (++) • Стратегија пружа основу развоја система квалитета (+++) • Добра сарадња са управом факултета (+++) • Према Стратегији Факултет има изузетне ресурсе за развој културе квалитета (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> • Премда су на сајту препознатљиви документи који се тичу система квалитета не постоји организована страница на којој би се могли наћи сви документи који се односе на праћење и развој. (++) • Нису поштовани рокови за реализацију активности предвиђених претходним Акционим планом (++) • Није донет Акциони план за период 2015 - 2018. (+++) • У Стратегији нису обухваћени сви субјекти обезбеђења и унапређења квалитета, посебно ако се има у виду формирање Центра за унапређење квалитета који је преузео послове и задатке дотадашње Комисије за унапређење квалитета (++)

МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Препозната је потреба за развојем културе квалитета и напори запослених за одржавање високих стандарда у погледу квалитета (+++) • Већа мобилност студената, наставног и ненаставног особља преко међународних пројеката у циљу размене искуства на пољу развоја квалитета (++) 	<ul style="list-style-type: none"> • Преоптерећеност наставног и ненаставног особља радом у Центру (++) • Недовољно интересовање студената, наставног и ненаставног особља за учешће у међународним пројектима у циљу размене искуства на пољу развоја квалитета (++)

1.3 Предлози за побољшање и планиране мере

Имплементација *Стратегије* у периоду након доношења показала је да је неопходно преиспитати неке њене сегменте и допунити је првенствено у следећим сегментима:

- 1) На сајту Филозофског факултета је доступна документација која се тиче система квалитета, међутим, ти документи се налазе на различитим секцијама у оквиру Интернет странице Факултета. Такав начин приказа у знатној мери смањује прегледност и могућност да се до података који се тичу система квалитета дође на брз и једноставан начин. У суштини, отежано је претраживање података и информација које су везане за систем обезбеђивања квалитета. Примера ради секција под називом Систем обезбеђења квалитета је одвојена од секције која носи назив Центар за унапређење квалитета, иако не би требало да буде тако. У том контексту потребно је извршити обједињавање свих информација које се тичу праћења и развоја квалитета у оквиру једне секције. Предлог је да се у сарадњи са Рачунарским центром, након интегрисања новог Google корисничког сервиса G Suite for Education, ради на обједињавању доступних информација из ове области.
- 2) Нису у довољној мери поштовани рокови који су дефинисани [Акционим планом за спровођење стратегије факултета који је донет 2012/2013 – 2014/2015. године. \(Прилог 1. 4\).](#) Прецизно дефинисање рокова за реализацију активности које су усмерене ка обезбеђивању квалитета је неопходно како не би дошло до дужих временски периода у којима се јавља застој у реализацији активности. У том контексту неопходно је прецизирање рокова и извршилаца за поједине активности које су саставни део годишњег плана Центра за унапређење квалитета. Овакав приступ је неопходан, посебно у делу јасног дефинисања рокова, јер су активности Центра за унапређење квалитета планиране током читаве академске године, што подразумева развој квалитета као перманентну делатност. С обзиром да Центар има у свом саставу три радне групе, потребно је да се израде планови на нивоу радних група са прецизно дефинисаним роковима за реализацију појединих активности. Јасним одређењем динамике би било могуће спроводити мере контроле квалитета током читаве године, што је у сагласности са претходно усвојеним Акционим планом.
- 3) Потребно је донети Акциони план за период 2017/2018 – 2020/21 година, који треба учинити конкретнијим и оперативнијим скраћивањем периода на који се односи и формулисањем конкретнијих краткорочних циљева. Утврђено је да акциони план за наредни период треба прецизније да дефинише краткорочне активности, кораке и процесе, и да се његово извршавање анализира у краћим интервалима. Годишњи акциони план треба да садржи спецификацију конкретних задатака у оквиру сваке активности, субјекте одговорне за њихово спровођење, и рокове за завршетак сваког

задатка у оквиру активности. Неопходно је у краћим интервалима евалуирати и до сада примењивану методологију за самовредновање и усавршити начин сакупљања и анализе података. Након израде Акциони план за спровођење стратегије квалитета потребно је проследити Савету факултета како би био размотрен и усвојен ([Прилог 1. 5. Акциони план 2017/2018 до 2020/2021](#)).

- 4) У документу Стратегија обезбеђења квалитета из 2007. године, као и изменама и допунама овог документа које су донете 2012. године, у складу са тадашњим условима рада предвиђени су сви релевантни субјекти који су укључени у процес обезбеђивања квалитета. Међутим, како је у међувремену основан Центар за унапређење квалитета који је преузео и проширио послове и активности дотадашње Комисије за унапређење квалитета предлог је да се унесу измене које ће обухватити и активности овог Центра. У складу са тим предлог је да се у садашњу Стратегију за обезбеђење квалитета унесу измене које би у делу који се односи на субјекте обезбеђења и унапређења квалитета обухватиле активности које реализује новоформиран Центар.

Анализом овог стандарда дошло се до закључка да је неопходно периодично преиспитивати циљеве, области, мере и субјекте за обезбеђење квалитета у краћим временским интервалима, што је био и закључак који је изнесен у документу [Извештај о самовредновању из 2011/2012](#). године. У циљу неговања културе квалитета у академским институцијама неопходно је активно укључивање свих субјеката које реализују активности усмерене ка унапређивању квалитета високог образовања.

Показатељи и прилози за Стандард 1

[Прилог 1. 1. Одлука Савета Филозофског факултета у Нишу о усвајању Стратегије обезбеђења квалитета](#)

[Прилог 1. 2. Стратегија обезбеђивања квалитета Филозофског факултета у Нишу из 2012. године](#)

[Прилог 1. 3. Правилник о раду Центра за унапређење квалитета](#)

[Прилог 1. 4. Одлука о усвајању Акционог плана и Акциони план 2012/2013 – 2014/2015.](#)

[Прилог 1. 5. Акциони план 2017/2018 – 2020/2021.](#)

Стандард 2: Начини и поступци за обезбеђење квалитета

Високошколска установа утврђује начине и поступке за обезбеђење квалитета свог рада, који су доступни јавности.

2. 1. Опис стања, анализа и процена стандарда

Током претходног периода на предлог Комисије за унапређење квалитета Наставно-научно веће и Савет Факултета су усвојили неколико докумената којим се ближе одређују стандарди и поступци за обезбеђивање квалитета. Међу њима је свакако најзначајнији Стратегија за обезбеђење квалитета која је донета 2007. године, као и 2012. године, а затим и Правилници. Наиме, дана 19. 12. 2007. године донет је први [Правилник о обезбеђењу, контроли и унапређењу квалитета \(Прилог 2. 1.\); Правилник о спровођењу поступака за самовредновање и оцењивање квалитета \(Прилог 2. 2.\)](#), који је усвојен на седници Наставно-научног већа 14. 5. 2008. године, а затим и Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета који је усвојен 11. 6. 2008. године, којим је дефинисан институционални систем управљања квалитетом и минимални ниво квалитета. Након усвајања Правилници су објављени на интернет страници факултета, чиме су постали доступни јавности <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/4-pravilnici>

2. 2. Анализа и процена тренутне ситуације у погледу циљева, захтева и очекивања

Тренутна ситуација у домену обезбеђивања квалитета регулисана је кроз два кључна правилника: Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета (2008) и Правилник о спровођењу поступака за самовредновање и оцењивање квалитета (2008). У овим правилницима обухваћене су све области које предвиђају стандарди Националног савета за високо образовање.

[Правилник о Стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета Филозофског факултета у Нишу \(Прилог 2. 3.\)](#) садржи детаљно разрађене стандарде за обезбеђење квалитета, почев од дефинисања стратегије за обезбеђење квалитета, систем обезбеђења квалитета (Прилог 2. 2). У овом документу посебно су разрађени стандарди квалитета студијских програма и посебно вредновање квалитета студијских програма. Квалитативни показатељи квалитета студијског програма се огледају кроз оспособљеност студената: укључивање у радни процес и примену стечених општих и посебних знања и вештина; стваралачки начин размишљања и праћење научних достигнућа, самосталан и тимски рад. Квантитативни показатељи квалитета студијског програма односе се на резултате студената на тесту који испитује да ли су и у којој мери студенти стекли компетенције предвиђене програмом, просечно трајање студија и просечна оцена; реалтивни однос броја дипломираних студената и броја уписаних у прву годину студија; реалтивни однос броја студената на буџету и броја самофинансирајућих студената и др.

У овом Правилнику на детаљан начин уређени су елементи који се тичу стандарда квалитета субјеката у систему обезбеђења квалитета, посебно квалитет наставника и сарадника, као и поступци за обезбеђење квалитета оцењивања студената и њиховог рада. У овом документу јасно је дефинисана улога студената у процесу самовредновања и провери квалитета (Члан 14.) као и системско праћење и периодична провера квалитета.

У протеклом извештајном периоду, један број постојећих правилника је измењен и допуњен како би обухватио и аспект квалитета, нарочито стандарде, критеријуме и процедуре којима се обезбеђује квалитет. Допуњен је и Статут Факултета, а донет је и један број нових правилника, нарочито у домену регулација студијских програма, наставе, научно-истраживачке и издавачке делатности:

- [Правилник о полагању пријемних испита и упису кандидата;](#)
- [Правилник о рангирању студената за упис на основне академске и докторске академске студије;](#)
- [Правилник о основним академским студијама;](#)
- [Правилник о мастер академским студијама;](#)
- [Правилник о докторским академским студијама;](#)
- [Правилник о издавачкој делатности;](#)
- [Правилник о интернет презентацији факултета;](#)
- [Правилник о ангажовању \(допунском раду\) наставника;](#)
- [Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту;](#)

Сви ови правилници по усвајању су објављени на интернет страници Факултета и доступни су јавности преко линкова: <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/4-pravilnici> и <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/5-opsta-akta>.

На основу анализе Правилника о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета (2008) и Правилника о спровођењу поступака за самовредновање и оцењивање квалитета (2008) може се закључити да је овај стандард испуњен у потпуности.

2. 2. 1. Анализа слабости и повољних елемената

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S (Strengths) : предности	+++	високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T (Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Усвојен је пакет докумената и правилника који чине добар оквир за унапређивње квалитета (+++) У Правилнику о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета јасно су наведени стандарди за унапређење квалитета студијских програма (+++) У Правилнику о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета прецизно су дефинисани поступци обезбеђења квалитета у свим областима (+++) Код наставног и ненаставног особља Факултета постоји релативно висок ниво свести о неопходности прецизног дефинисања стандарда и поступака за унапређење квалитета (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Нису јасно прецизирани поступци којима би се обезбедило праћење и унапређење квалитета наставника и сарадника у погледу сталног педагошко-методичког усавршавања (+++) Поступци за обезбеђење квалитета, а нарочито подстицајне мере, у области управљања и ненаставне подршке нису довољно детаљно спецификовани (++) Нису довољно јасно спецификовани конкретни начини за активније укључивање студената у процес праћења и унапређења квалитета, осим као популације која даје повратну информацију о својој перцепцији квалитета рада Факултета (+++)

МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Филозофски факултет има добру институционалну организацију, адекватно разрађене механизме који се односе на управљање квалитетом, као и стандарде и поступке за праћење и унапређење (+++) • Постоји континуитет у институционалној организацији праћења квалитета, јер је Центар за унапређење квалитета наставио и проширио активности које је имала Комисија за унапређење квалитета (++) • Студенти и Студентски парламент подржавају опредељење Факултета за високе стандарде квалитета у свим областима рада и спремни су да се укључе у процес унапређења квалитета (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> • Као и у претходном Извештају о самовредновању опасности се односе на оне сегменте које не зависе од самог Факултета, а односе се на квалитет финансирања и квалитет простора и опреме (++) • У домену квалитета студијских програма и наставе, анализа показатеља квалитета и усвајање корективних мера у великој мери зависи од мотивисаности и ажурности чланова већа департмана (+++)

2. 3. Предлози за побољшање и планиране мере

- 1) У складу са потребом за ближим одређењем поступака којима би се обезбедило праћење и унапређење квалитета наставника и сарадника у домену стручног усавршавања и посебно развоја педагошко-методичких компетенција неопходно је детаљније разрадити систем поступака путем којих би се могли на адекватан начин пратити напори запослених у делу професионалног развоја. То подразумева активности које се односе на писање научно-истраживачких радова као и активности које су везане за реализацију наставе која треба да буде заснована на интерактивним принципима. Сходно томе потребно је прецизније разрадити систем мера које би представљале подршку професионалном развоју наставника и сарадника на факултету.
- 2) Потребно је и надаље развијати поступке и процедуре за унапређење квалитета у свим областима, посебно када је реч о области управљања и ненаставне подршке кроз периодичну евалуацију, израду анализа и извештаја који би чинили добру основу за праћење и унапређење квалитета.
- 3) У циљу активнијег позиционирања студената у процесу развоја квалитета неопходно је разрадити систем мера и поступака путем којих би студенти имали активнију улогу у процесу вредновања, како би постојала адекватна повратана информација о реализованим мерама на пољу унапређивања квалитета наставних и других активности.

Показатељи и прилози за Стандард 2

Прилог 2. 1. Правилник о обезбеђењу, контроли и унапређењу квалитета 2008. год.

Прилог 2. 2. Правилник о спровођењу поступака за самовредновање и оцењивање квалитета

Прилог 2. 3. Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета

Прилог 2. 4. Усвојен план рада Комисије за унапређење квалитета за текућу академску годину

Прилог 2. 5. Усвојен годишњи извештај о раду Комисије за унапређење квалитета

Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета

Високошколска установа изграђује организациону структуру за обезбеђење квалитета.

3. 1. Опис стања, анализа и процена стандарда

На Филозофском факултету у Нишу изграђен је институционални систем за ефикасно и систематско спровођење поступака који обезбеђују квалитет у образовном, научном и стручном раду, у функционисању квалитета, као и континуираном праћењу и контроли у процесу самовредновања, као и у процесу екстерне евалуације. У протеклом периоду усвојени су документи који пружају подршку систему обезбеђења квалитета.

Статутом Филозофског факултета у Нишу (од 2. 4. 2018. године бр. 124/1-2) утврђени су послови наставног и ненаставног особља као и студената у домену праћења квалитета. У овом документу дате су надлежности и одговорност стручних тела и органа факултета (већа департмана, наставно-научног већа, органа управљања и органа пословођења) у спровођењу стратегије обезбеђења квалитета путем примене дефинисаних стандарда квалитета ([Прилог 3. 1. Извод из Статута Филозофског факултета у Нишу](#)). У [Правилнику о организацији и систематизацији послова на Филозофском факултету \(Прилог 3. 2.\)](#) од 24. 3. 2018. године у члановима 39, 40, 42. и 43, наводе се обавезе наставника, сарадника и ненаставног особља везане за унапређење квалитета.

Основни субјект у систему за обезбеђење квалитета јесте Центар за унапређење квалитета, који је формиран одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета у Нишу. Центар има шеснаест чланова од тога десет наставника, два сарадника, два члана из редова ненаставног особља и два студента.

Одлуком Наставно-научног већа (број 447/1-22-10-01 од 21. децембра 2016. год.) именовани су чланови Центра за унапређење квалитета из реда наставника и сарадника, а студенте чланове Центра изабрао је Студентски парламент. На предлог Већа департмана каснијим одлукама Наставно-научног већа замењено је неколико чланова Центра, тако да тренутно, одлуком Наставно-научног већа од 20.9.2017. године бр. 267/1-12-4-01 и одлуком од 24.1.2018. године бр. 46/1-12-3-01 ([Прилог 3. 3](#)), Центар ради у следећем саставу:

1. Др Бранко Горгиев, редовни професор, Центар за стране језике
2. Др Зорица Станисављевић Петровић, редовни професор, Департман за педагогију
3. Др Јелена Опсеница Костић, доцент, Департман за психологију
4. Др Иван Цветановић, ванредни професор, Департман за комунологију и новинарство
5. Др Марина Јањић, редовни професор Департман за српски језик
6. Др Бојан Благојевић, доцент, Департман за филозофију
7. Др Сузана Марковић Крстић, ванредни професор, Департман за социологију
8. Др Данијела Поповић Николић, доцент, Департман за српску и компаративну књижевност
9. Др Никола Бјелић, доцент, Департман за француски језик и књижевност
10. Др Јасмина Шаранац, доцент, Департман за историју
11. Љиљана Марковић, виши лектор, Департман за англистику
12. Ненад Благојевић, асистент, Департман за руски језик и књижевност

Ненаставно особље:

1. Весна Ранђеловић Ристић, Служба за наставу и студентска питања
2. Саша Богдановић, Рачунарски центар

Студенти:

1. Миљана Стојановић
2. Немања Анђелковић

Сва општа акта Факултета која чине институционални оквир за обезбеђење квалитета доступна су јавности на интернет страници Факултета преко линкова <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/4-pravilnici> и <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/5-opsta-akta>, а одлука о формирању Комисије за унапређење квалитета објављена на Интернет страници Факултета преко линка: <https://www.filfak.ni.ac.rs/kvalitet>.

3. 2. Анализа и процена тренутне ситуације у погледу циљева, захтева и очекивања

У протеклом периоду постављен је систем самовредновања који је даље грађен и развијан и унапређиван кроз добру праксу. У периоду до 2016. године главни субјект реализације активности везаних за унапређење квалитета била је Комисија за унапређење квалитета. Из доступне документације која се налази на сајту Факултета може се видети да је Комисија активно радила на пословима праћења и унапређивања квалитета што се може закључити на основу годишњих планова као и извештаја о раду Комисије за 2011/2012. годину.

Из извештаја се може видети да се Комисија за унапређење квалитета ослањала се на искуства и препоруке које су проистекле из учешћа Факултета на TEMPUS пројекту „Унутрашње обезбеђење квалитета на универзитетима у Србији”, чији је носилац био Универзитет у Нишу (SIQAS – *Internal Quality Assurance at Serbian Universities*, TEMPUS Project 145677). Овај пројекат био је усмерен управо на развијање система и процедура за самовредновање и самостално праћење, процену и унапређење квалитета у високошколским институцијама.

Са формирањем Центра за унапређење квалитета 2016. године настављена је позитивна пракса, а активности дотадашње Комисије за унапређење квалитета су проширене и систематизоване. Центар за унапређење квалитета је донео Годишњи план рада у коме су јасно спецификоване активности радних група:

1. Активности Радне групе за праћење успешности и ефикасности студирања:

1.1. Прикупљање и анализа података на нивоу департмана и факултета о:

- броју положених испита и просечној оцени са којом су студенти положили испите на свим студијским програмима (основне академске студије, мастер студије, докторске студије);
- пролазност студената на студијским програмима и то према години студија уз просечну оцену; према дужини студирања; о броју дипломираних студената на свим студијским програмима;
- Анализа података, писање извештаја и препорука;
- Организација и реализација активности за избор најбољих дипломаца и студената по департманима и годинама студија.

2. Активности Радне групе за осигурање квалитета наставе

2.1. Прикупљања података о могућим проблемима при организацији наставе и спровођењу испита;

- Провера документације која се води на предмету, као и провера огласних табли;

- Састанак са представницима Студенског парламента - разговор о проблемима у настави, на испитима и др. (уколико их има);
- Спровођење анкете за студенте о квалитету наставе и наставника и сарадника на свим студијским програмима и годинама студија;
- Спровођење анкете за наставнике и сараднике о раду стручних служби и управе Факултета;
- Спровођење анкете за студенте докторских академских студија о квалитету наставе и наставника и сарадника;
- Анализа резултата свих анкета;
- Анализа студентских анкета са представницима Студенског парламента;
- Предлагање мера за побољшање квалитета наставе на свим студијским програмима.

3. Активности Радне групе за праћење и унапређење квалитета научно-истраживачког рада

- Ажурирање базе података о тренутним истраживачким капацитетима Факултета;
- Афирмисање научно-истраживачког рада на Факултету;
- Правовремено информисање истраживачке јавности Факултета о могућностима за унапређење истраживачких резултата и потенцијала, конкурсима за научне пројекте и сл;
- Мотивисање за укључивање студената докторских студија у научно-истраживачки рад;
- Успостављање система подршке младима и надаренима за научно-истраживачки рад кроз развијање сарадње са научноистраживачким организацијама у земљи и иностранству;
- У сарадњи са продеканом за науку израда нормативних аката и докумената који су важни за организацију научно-истраживачког рада;
- Подстицање научно-истраживачког рада на Факултету кроз доделу признања за достигнућа наставницима, сарадницима и студентима поводом годишњице Факултета или на други пригодан начин.

Опис прикупљања и евалуирања података који се односе на квалитет

На својим састанцима Центар за унапређење квалитета је урадио детаљан план везан за активности око самоевалуације у смислу одређења временске димензије и субјеката задужених за поједине области (записник са седнице од 12.12.2016; записник са седнице од 13.2.2017. године - [Прилог 3. 4.\)](#) Инструменти који су коришћени за прикупљање података су препоручени од стране Универзитета у Нишу ([Прилог 3. 5.\)](#) и обухватили су:

- ❖ Упитник за вредновање квалитета наставног процеса за предмет (за студенте свих нивоа студирања)
- ❖ Упитник за вредновање квалитета студијског програма на високошколској установи (за студенте завршних година основних и мастер академских студија)
- ❖ Упитник за вредновање квалитета студијског програма на високошколској установи (за студенте докторских академских студија)
- ❖ Упитник за вредновање квалитета рада Факултета и Универзитета (за наставнике, сараднике и руководиоце стручних служби факултета)
- ❖ Упитник о квалитету исхода студијског програма (за послодавце)

У првој фази примене анкетања договор који су постигли чланови Центра био је да се анкета за студенте ради организовано по департаментама и годинама студија у рачунарској учионици. Радна група у оквиру Центра за унапређење квалитета која је задужена за обезбеђење квалитета наставе је у сарадњи са Рачунарским центром, стручним службама Факултета и студентским парламентом направила детаљан распоред организације

анкетирања студената. Обавештење о важности, обавезности и протоколу анкетирања студената је обављено усмено преко представника Студентског парламента, као и путем сајта Факултета и друштвених мрежа на Интернету. Спровођење поступка студентског вредновања квалитета студија је засновано на добровољности, начелима анонимности и неутралности. Анкетирани су студенти Основних академских студија на свим годинама студија који су слушали наставу у јесењем семестру, што значи да је са свих 12 студијских програма Основних академских студија од укупно 2194 студената који су слушали наставу у јесењем семестру анкетирано 1533 студената, што је 69,87%. Рачунарска централна јединица је непосредно учествовао у стварању основних услова за несметану реализацију студентске евалуације, кроз низ активности од имплементирања анкете у Систем за анкетирање и самоевалуацију, отварања налога на студентском порталу студентима који их нису имали, а то су осим прве године ОАС, већина осталих година на свим студијским програмима, координација активности студената представника студентских организација у смислу ангажовања за што већом излазношћу, затим отклањање тренутних нејасноћа или недостатака насталих у току процеса анкетирања, посредно, преко студентских представника, усаглашавање и прилагођавање. Прво анкетирање студената у рачунарској учионици обављено је након завршетка јесењег семестра у периоду од 1. до 19. фебруара 2017. године. Радна група за унапређење квалитета наставе је пратила целокупни процес и утврдила да је у процесу анкетирања учествовао релевантан број учесника, који је далеко виши од минималног процента, за констатацију о валидности спроведене анкете, а то је више од 60% од броја студената који су први пут слушали наставу. Након тога Центар за унапређење квалитета је на својим састанцима анализирао организацију и поступак анкетирања студената, где се дошло до закључка да је такав начин организације испољио одређене недостатке. Недостаци се огледају у делу недовољног броја студената који похађају наставу у термину јутарњих предавања, затим у делу ремећења наставе, јер су студенти у време предвиђено за реализацију наставе радили анкете, као и субјективни осећај који је постојао код студената јер су због таквог начина организовања сматрали да није обезбеђена анонимност у довољној мери. По истеку рока за евалуацију анкете је затворена и приступило се обради података. За обраду података остављен је рок од 10 дана. Подаци добијени анкетирањем су табеларно приказани кроз процентуално изражене вредности по исказима из анкете ([Прилог 3. 6.](#)). Материјали су затим одштампани и нарезани на дисковима који се чувају се код: техничког секретара Центра за унапређење квалитета, секретара Факултета, продекана за наставу ради координације предстојећим активностима из домена компетанција које покривају.

У циљу превазилажења поменутих недостатака у току пролећног семестра је промењен начин организације анкетирања студената, тако што су организоване *online* анкете, односно анкетирање је обављено тако што су се студенти логовали на своје Е-Индексе и на основу приказаног менија бирали опцију за попуњавање анкете ([Прилог 3. 7.](#)). На тај начин су студенти пре пријаве испита били у обавези да попуне анкетни лист. *Online* анкета је спроведена након пролећног семестра у периоду од 1. до 19. јула 2017. године – обухваћено је 1.891 студента на ОАС. Подаци су обрађени путем веб апликације „Упитник – Систем за анкетирање и самоевалуацију“, аутора доц. др Ивана Станковића, професора са Природно-математичког факултета у Нишу. Ова апликација даје могућност обраде података из анкете које су студенти попунили, пружа извештаје о броју попуњених анкете, процентима излазности, информације о броју одговора у односу на свако питање, као и у односу на групу питања. На основу овакве обраде података омогућен је увид у одговоре студената, како би се вршила њихова даља обрада и анализа. Подаци су сачувани на екстерном хард диску, као и у штампаној форми и

чувају се у Центру за унапређење квалитета и управи Факултета.

На исти начин обављено је и анкетирање студената завршних година основних академских студија, према упитнику који је препоручен са Универзитета у периоду од 15. до 24.5.2017. године, број студената обухваћених овом анкетом је 293. Подаци су обрађени путем исте апликације као и за остале студенте основних академских студија, а резултати анкете су анализирани од стране Радне групе за унапређење квалитета наставе и налазе се у извештајима који се чувају у Центру за унапређење квалитета.

За вредновање квалитета студијског програма урађена је анкета са студентима мастер академских студија у периоду од 1. до 19. јула 2017. број студената обухваћених овом анкетом је 148. Као и код претходних анкета податке је обрадила и анализирала надлежна радна група Центра за унапређење квалитета.

За студенте докторских академских студија, такође је организовано *online* анкетирање у периоду од 1. до 19. јула 2017. број студената обухваћених овом анкетом је 33. Резултати ове анкете су обрађени према претходо приказаној процедури, а извештаји се налазе у Центру за унапређење квалитета и управи факултета.

Упитник за вредновање квалитета рада Факултета и Универзитета (за наставнике, сараднике и руководиоце стручних служби факултета) је такође реализован *online* путем у периоду од 10 до 24. маја 2017. године број наставника и сарадника који је био обухваћен је 104. Резултати ове анкете су обрађени према претходо приказаној процедури, а извештаји се налазе у Центру за унапређење квалитета и управи факултета.

Током овог процеса анкетирања није урађена анкета за послодавце према Упитнику о квалитету исхода студијског програма и то је један од првих задатака који се планира у наредном периоду.

У оквиру овог стандарда је детаљно описана процедура реализације процеса самовредновања, док су анализе резултата и предлози корективних мера приказани у оквиру стандарда који се односи на квалитет наставе.

На основу примењених процедура у прецесу самовредновања може се закључити да Факултет има адекватну организациону структуру да пружи подршку развоју система обезбеђења квалитета. На основу свега изложеног, може се закључити да Филозофски факултет испуњава захтеве Стандарда 3 у погледу изградње и функционисања институционалног система за обезбеђење квалитета.

3. 2. 1. Анализа слабости и повољних елемената

Метода SWOT анализе:		Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S	(Strengths) : предности	+++	високо значајно
W	(Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O	(Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T	(Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Активности Центра за унапређење квалитета, укључени чланови у оквиру радних група потврђују добру организацију система (10 наставника, 2 сарадника, 2 члана из реда ненаставног особља, 2 студента и технички секретар) (+++) Активности Центра се одвијају по утврђеном плану и усаглашене су са Правилником о спровођењу поступка за самовредновање и оцењивање квалитета (+++) Online систем анкетирања који је примењен у пролећном семестру 2017. године дао је добре резултате и показао се адекватним за вредновање квалитета од стране студената и наставног особља (+++) Добра сарадња Центра за унапређење квалитета са Студентским парламентом (+++) Добра сарадња Центра за унапређење квалитета Факултета са Центром за унапређење квалитета Универзитета (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> Документи и резултати вредновања анкета се налазе у Центру и управи Факултета, али још увек нису постављени на сајт Факултета Неке од предвиђених активности у систему за самовредновање нису још увек реализоване (није спроведена анкета за послодавце) (++) Учешће наставника и сарадника у активностима на унапређењу квалитета углавном је резултат личне одговорности и професионалне етике појединца (++) Постоји извесна спорост у прикупљању података и информација које се тичу квалитета, што негде успорава динамику остваривања планираних задатака (++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Могуће је даље развијати институционални систем обезбеђивања квалитета кроз измене и допуне постојећих и усвајање нових докумената који би још прецизније утврђивали обавезе и одговорности субјеката обезбеђења квалитета (++) Могуће је поједноставити и унапредити поступке и процедуре за сакупљање података неопходних за континуирано праћење и евалуацију квалитета (++) Студенте је могуће мотивисати на још значајније учешће у систему обезбеђења квалитета, посебно у формулисање и контролу имплементације корективних мера (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Преоптерећеност наставника и сарадника радом у Центру (++) Могућ је губитак мотивисаности код студената за учешће у вредновању квалитета наставе због изостајања реализације корективних мера (++) Могуће је да предложене корективне мере не буду имплементиране на задовољавајући начин (++) Могуће је да предложене и имплементиране корективне мере не доведу до жељених побољшања (++)

3. 3. Предлози за побољшање и планиране мере

- Документи Центра за унапређивање квалитета, као и извештаји везани за процес самоевалуације треба да буду транспарентније приказани и да се налазе на сајту Факултета. Предлог је да се сви релевантни документи и извештаји о реализованим анкетама поставе на Интернет страницу Факултета.
- У току претходне године Центар за унапређивање квалитета је према свом плану имао читав низ активности које су везане за процес самоевалуације: анкетирање студената свих нивоа студија, анкетирање наставника и сарадника, израде извештаја на нивоу радних група о реализованим активностима. Оно што није урађено у делу самоевалуације током

ове године је анкетирање послодаваца, које такође може дати релевантне податке о квалитету студената који су завршили Филозофски факултет и који су запослени. Предлог је да се током 2018/2019. године обави и овај важан део процеса самовредновања који подразумева ангажовање Центра за унапређивање квалитета и управе Факултета у смислу планирања и организације начина за реализацију ове активности.

- 3) На основу разговора чланова радних група може се закључити да се у процес самовредновања врло радо укључују наставници који су за то мотивисани, док је код одређеног броја наставника присутан мањи степен интересовања за активности које су везане за самовредновање. Потребно је у већој мери промовисати активности радних група Центра за унапређивање квалитета, како би се указало на значај активности којима се баве. Предлог је већа информисаност управника департмана о активностима самог Центра и појединих радних група, како би се поставило веће укључивање наставника и сарадника.
- 4) Имајући у виду да је Центар за унапређивање квалитета формиран током прошле године и да је планирао и реализовао низ активности још увек постоје недоумице везане за прикупљање података и њихову обраду на нивоу радних група. Потребно је да се у наредном периоду искористе прошлогодишња искуства како би се превазишли недостаци у делу прикупљања података који су везани, пре свега за динамику обраде података и писање извештаја на нивоу радних група. Предлог је да се на састанцима Центра за унапређивање квалитета разматрају могућности које би допринеле оствривању динамике која је зацртана планом.

Показатељи и прилози за Стандард 3

Прилог 3. 1. Извод из Статута Филозофског факултета у Нишу

Прилог 3. 2. Правилник о организацији и систематизацији послова на Филозофском факултету

Прилог 3. 3. Одлуке Наставно-научног већа о избору и измени чланова Центра за унапређење квалитета

Прилог 3. 4. Записници са седница Центра за унапређење квалитета

Прилог 3. 5. Инструменти коришћени за прикупљање података - упитници

Прилог 3. 6. Резултати студентске анкете

Прилог 3. 7. Страна Е-Индекса и *online* анкета

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Квалитет студијског програма обезбеђује се кроз праћење и проверу његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих друштвених институција.

4. 1. Опис стања, анализа и процена стандарда

Филозофски факултет је високошколска институција на којој се реализују студијски програми из поља друштвено-хуманистичких наука на сва три нивоа студија. На Филозофском факултету акредитовано је и реализује се укупно 30 студијских програма: 12 студијских програма на основним академским студијама, 12 студијских програма на мастер академским студијама и 6 студијских програма на докторским академским студијама [Прилог 4. 1 \(Табела 4. 0 Листа акредитованих студијских програма на свим нивоима студија\)](#). [Уверења о акредитацији свих студијских програма](#) доступна су на сајту Филозофског факултета <https://www.filfak.ni.ac.rs/линк Студије>. Податак о броју студената за које је одређени студијски програм акредитован и број уписаних студената за сваки акредитовани студијски програм за последње три школске године (2014/15, 2015/16, 2016/17) приказан је у [Прилогу 4. 2 - Табела 4. 1](#).

Процедура усвајања и одобравања студијских програма на Филозофском факултету у Нишу обухвата три нивоа: Веће департмана / Веће докторских студија, Наставно-научно веће Филозофског факултета, Научно стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу, и Сенат Универзитета у Нишу. Процедуром је предвиђено да већа департмана и Веће за докторске студије упуте Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу предлог студијског програма. Наставно-научно веће усваја предлог и доноси одлуку. Одлука Наставно-научног већа Филозофског факултета у Нишу се прослеђује Научно-стручном већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу, а након усвајања предлога на научно-стручном већу, предлог се упућује Сенату Универзитета у Нишу, који доноси одлуку о изменама и допунама студијског програма.

Иста процедура предвиђена је и за процес измена и допуна већ акредитованих студијских програма.

У периоду 2014-2017. године Наставно-научно веће Филозофског факултета у Нишу усвојило је одлуке о више промена у акредитованим студијским програмима на свим нивоима студија. [Прилог 4. 3 – Табела 4. 0а](#) садржи одлуке Наставног-научног већа Филозофског факултета у Нишу о изменама и допунама студијских програма на основним, мастер и докторским академским студијама у периоду 2014-2017.

Предлог измена и допуна акредитованих студијских програма који се реализују на Филозофском факултету у Нишу је заснован на принципима Болоњске декларације и усмерен је на следеће активности:

- Осавремењивање садржаја студијских програма, инкорпорирањем најновијих научних достигнућа и достигнућа у области методике наставе;
- Увођење нових обавезних предмета ради подизања квалитета студијског програма;
- Увођење нових изборних предмета, чиме се повећава изборност за студенте;
- Измене у распореду предмета по семестрима у студијском програму чиме се

омогућава студентима да буду још боље припремљени за рад на предметима у наредним семестрима;

- Измене у силабусу већ постојећих предмета;
- Допуњавање листе курсева страних језика, што је од изузетног значаја посебно за студенте филолошких студијских програма.

4. 1. 1. Акредитовани студијски програми

Основни циљеви студијских програма који се реализују на Филозофском факултету у Нишу су усвајање знања, вештина и способности из области студија, и грађирани су по нивоу студија.

Циљеви студијских програма усклађени су исходима учења и доступни су јавности на сајту Филозофског факултета у Нишу (<https://www.filfak.ni.ac.rs>), линк „Студије“. Са тог линка претрага води заинтересоване на странице конкретног нивоа студија и конкретног студијског програма, а затим до документа *Распоред предмета по годинама студија*, и зип фајлова са спецификацијом предмета на свакој години студија.

4. 1. 2. Исходи образовања

Исходи образовања подразумевају да су студенти стекли одређена знања, развили вештине и развили ставове који произилазе из циљева образовања.

По завршетку **основних академских студија** студенти студијских програма друштвених наука оспособљени су да:

- Примене стечене компетенције из области студирања у својој професији, уз коришћење и разумевање стручне литературе, професионални приступ, креативно и критичко размишљање;
- Решавају конкретне, практичне проблеме из струке и области студирања;
- Прате и примењују новине у струци и области студирања;
- Развијају вештине критичког мишљења, аналитичности, синтетичког закључивања и активног односа према себи и другима;
- Поседују социјалне вештине неопходне за тимски рад и међупрофесионалну сарадњу, поштујући принципе професионалне етике;
- Поседују способност самоевалуације и ауторефлексије;
- Поседују свест о неопходности доживотног интелектуалног и професионалног усавршавања;
- Оспособљени су за даље образовање на специјалистичким, мастер и докторским студијама.

По завршетку **мастер академских студија** студенти су оспособљени да:

- Самостално наставе да развијају и продубљују стечена знања и вештине применом критичког мишљења;
- Примене знања и вештине у решавању проблема у новом или непознатом окружењу;

- Интегришу знања из своје области студирања и других научних дисциплина;
- Решавају сложеније проблеме и доносе процене и закључке на основу прикупљених информација;
- Осмисле и спроведу истраживање чији је циљ прикупљање информација и њихово тумачење са различитих становишта;
- Преносе знање и резултате свог рада стручној и широј јавности;
- Даље развијају оне индивидуалне способности које могу допринети њиховом квалитетнијем професионалном раду и даљем образовању у академској и научно-истраживачкој средини;
- Наставе своје професионално и академско усавршавање и школовање на докторским студијама.

По завршетку **докторских академских студија** студенти су оспособљени да:

- Примене стечена знања и систематично разумевање своје области студија у професионалном, научном и образовном раду;
- Самостално решавају практичне и теоријске проблеме у области студија уз употребу научне методологије;
- Критички мисле, делују креативно и независно;
- Прате најновија професионална и научна достигнућа у области студија;
- Планирају и реализују различите облике наставе и самостално изводе наставу на терцијалном нивоу образовања;
- Самостално спроводе теоријску анализу и критички процењују теоријске поставке и резултате научних истраживања;
- Примене стечена теоријска, практична и методолошка знања при конципирању и спровођењу оригиналних научних истраживања у области студија;
- Самостално осмисле, планирају и спроводе научно-истраживачке пројекте и да се успешно укључују у реализацију домаћих и међународних тимских пројеката;
- Оригиналним истраживањем постигну научно-истраживачке резултате којима се проширују границе дотадашњих знања и који представљају оригиналан допринос науци у домаћем и међународном контексту;
- Критички процењују свој научни и академски рад, размишљања и закључке са професионалног, академског и етичког становишта, поштујући високе стандарде у погледу академског интегритета, академске етике и добре научне праксе;
- Своје идеје и резултате рада успешно преносе широкој академској заједници и друштву у целини.

Исходи учења на индивидуалним предметима усаглашени су са исходима учења на студијском програму.

4.1.3 Извођење наставе и оцењивање

Како би се студијски програм успешно реализовао, потребно је да систем извођења наставе и оцењивања буде у складу са циљевима и исходима образовања. Ова област је и правно регулисана кроз [Статут Филозофског факултета](#) и правилнике:

- [Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту](#), 2007,
- [Правилник о извођењу наставе на Департману за англистику](#), 2008.

Предности приликом реализације студијских програма на Филозофском факултету у Нишу су:

- Рад у малим групама,
- Интерактивна настава и учешће сваког студента у наставном раду,
- Израда семинарских радова и представљање тог рада кроз усмене презентације,
- Развијање вештина критичког мишљења,
- Рад у тиму и развијање вештина комуникације.

Студијски програми на Филозофском факултету акредитовани за релативно мали број студената (од 20 до 90 на основним академским студијама). То омогућава да настава на студијским програмима на Филозофском факултету буде изузетно сконцентрисана на сваког студента појединачно од почетка до краја семестра: од упознавања за донетим предзнањем, преко праћење потреба и до праћења укупног развоја сваког студента. Самим тим, настава је нужно интерактивна, а не само *ex cathedra* и подразумева не само стицање знања већ и развијање вештина и ставова.

Колико је важан рад у малим групама и интерактивна настава, показују и подаци из Табеле 4.1. Према овим подацима, најбољи резултати у ефикасности студирања постижу се на студијским програмима Филозофија и Руски језик и књижевност, где је број студената уписаних на све четири године студија готово једнак броју студената за који је програм акредитован на све четири године. Ипак, из овога не треба прерано извлачити закључке. Следећи корак у анализи ових података треба да буде утврђивање да ли је стварно пролазност студената из једне у другу годину 100%, да ли има студената који напуштају студије и 'повратника' и сл.

Већина предмета на свим студијским програмима укључује израду семинарских радова и/или појединачне и групне пројекте и усмене презентације. Овај облик наставе, где студенти не само показују колико су научили спремајући семинарске радове и презентације већ истовремено уче друге студенте, омогућава код студената: развијање вештине критичког мишљења, вештине писаног и/или усменог изражавања, социјалне и вештине комуникације везане за рад у групи.

Кроз систем континуиране евалуације све активности студената се вреднују на транспарентан начин и чине ставку у завршној оцени, о чему студенти могу да се обавесте на интернет страници Факултета, али и у силабусу који студенти добијају на првом часу на курсу. Завршна оцена изражава у којој мери је студент савладао исходе учења својим радом и ангажманом у току семестра.

Стручна пракса, која има вредност изражену у ЕСПБ и износи најмање 6 ЕСПБ, представља сегмент наставе који је посебно значајан. Информације о стручној пракси на сваком студијском програму могу се наћи на линку Факултета који води до жељеног студијског програма, а општи оквир постављен је правилницима:

- *Правилник о стручној пракси коју студенти Филозофског факултета у Нишу обављају у образовно-васпитним установама*, 2016, <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/79-pravilnik-np-studenata>;
- *Правилник о стручној пракси студената социјалне политике и социјалног рада*, 2017; <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/581-pravilnik-o-strucnoj-praksi-studenata-socijalne-politike-socijalnog-rada>).

4.2 Контрола квалитета студијских програма

Систем за обезбеђење квалитета предвиђа да периодичну анализу и процену структуре, садржаја и исхода студијског програма спроводе већа департмана и Центар за унапређење квалитета, а основу за процену чине стандарди прописани од Националног савета за високо образовање. Анализа и процена квалитета студијских програма у овом циклусу самовредновања обухватила је следеће аспекте студијских програма:

1. Усаглашеност структуре, садржаја и исхода студијских програма са утврђеним стандардима за акредитацију Националног савета; доступност и јавност информација о структури, садржају, циљевима и исходима студијских програма;
2. Усаглашеност исхода учења на предметима у оквиру студијског програма са исходима студијског програма у погледу компетенција и квалификација које студенти стичу завршетком студијског програма; спецификовање начина евалуације знања и вештина студената у складу са описаним исходима учења;
3. Усаглашеност структуре ЕСПБ бодова и реалног радног оптерећења студената;
4. Успешност и напредовање студената; квалитет студената; услови за упис нових студената и квалитет нових студената.

Процена ових аспеката квалитета студијских програма вршена је на основу анализе информација прикупљених из евиденције стручних служби Факултета, путем извештаја стручних тела и органа Факултета, и кроз спроведена анкетирања студената и других категорија. Анализу и процену вршили су наставници и сарадници у стручним органима Факултета, већа департмана који реализују студијске програме, као и Центар за унапређење квалитета.

Мере и поступци спровођења контроле студијског програма су:

- Евалуација коју студенти изражавају у току школске године, два пута годишње (Центар за унапређење квалитета),
- Примена *Правилника о основним студијама*, 2017, <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/81-pravilnik-oas> ; *Правилника о мастер студијама* 2017, <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/76-pravilnik-mas> ; *Правилника о докторским студијама*, 2015, <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/71-pravilnik-das>
- Примена *Правилника о условима наставка студија у складу са Законом о високом образовању*, 2016, <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/91-pravilnik-nastavak-studija>
- Примена *Правилника о стручној пракси коју студенти Филозофског факултета у Нишу обављају у образовно-васпитним установама*, 2016,

<https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/79-pravilnik-np-studenata>;

Правилника о стручној пракси студената социјалне политике и социјалног рада, 2017;

<https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/581-pravilnik-o-strucnoj-praksi-studenata-socijalne-politike-socijalnog-rada>.

- Вођењем документације о евиденцији присуства студената часовима, успеху на предиспитним обавезама и завршном испиту (наставници и сарадници на предмету), која је досупна за контролу.

Радно оптерећење студената и ЕСПБ бодови

Центар за унапређење квалитета и већа департмана спровели су две врсте анализа у процењивању радног оптерећења студената у односу према ЕСПБ бодовима које носи сваки предмет. Прво, квантитативно је исказано радно оптерећење студената неопходно да би се остварили очекивани исходи учења, укључујући време проведено на настави, у самосталном раду, на обавезној стручној пракси, и другим предвиђеним активностима, и упоређено са оквиrom задатим кроз број ЕСПБ бодова за дати предмет. Друго, анализирани су резултати анкетирања студената за питање која се односи на радно оптерећење ([Прилог 4. 3. 1](#)).

За сваки силабус, наставници и сарадници исказали су радно оптерећење студената кроз број сати потребних за савладавање програма и број страница обавезне литературе. Том приликом наставници и сарадници су користили формулу 1 ЕСПБ = 25 - 30 сати рада. Тако предмет који носи 4 ЕСПБ подразумева оптерећење студената од укупно 108 сати рада: на настави, у самосталном раду, на обавезној стручној пракси, и другим предвиђеним активностима. Уколико се тај предмет реализује у недељном фонду часова 2 часа предавања и 2 часа вежби, то значи да ће студент провести 60 сати на настави, а да је 48 сати рада предвиђено за остале активности (читање литературе, израде пројеката и презентација, израду домаћих задатака). Када је реч о обиму литературе, у датом случају оптерећење студента за 48 сати учења ван наставе не би смело да прелази литературу обима већег од око 288 страница (европски стандард подразумева просечно 6 страница стручне литературе по сату рада).

Ова формула прилагођена је на филолошким департманима, нарочито за наставу књижевности. Наиме, на овим предметима од студената се очекује да, поред стручне литературе, прочитају и лектуру. За ову врсту ангажовања студента прихваћена је норма од просечно 30 страница по сату рада. Стога, предмети књижевности на филолошким департманима по правилу носе већи број кредита. Тако, на Студијском програму англистика предмети књижевности у сваком семестру имају недељни фонд часова 2+4 и носе 8 ЕСПБ. На Студијском програму Француски језик и књижевност предмети књижевности имају најчешће недељни фонд часова 2+2, а у неколико случаја 3+1; оптерећење студената изражено у ЕСПБ варира од 5-8 ЕСПБ, изузев у случају предмета *Француска поезија од Бодлера до Малармеа* (шести семестар) где је недељни фонд часова 2+1, а предмет носи 4 ЕСПБ. Ово је само још једна илустрација да наставници и сарадници књижевности узимају у обзир коју врсту лектире студенти треба да читају, уважавајући чињеницу да читање поезије, у квантитавном смислу, захтева мање времена од прозе. На Студијском програму Руски језик и књижевност недељни фонд часова на предметима књижевности је углавном 2+2 (осим на предмету *Савремена руска књижевност*, где је 4+2), а оптерећење студената изражено ЕСПБ је 6-9 ЕСПБ. Ситуација је донекле другачија на Студијском програму Србистика, с обзиром на чињеницу да у једном семестру студенти похађају више предмета књижевности, па је због тога оптерећење студената по обиму литературе и рада ван наставе умањено по предмету (на пример, у трећем

семестру обавезни предмети су *Народна епска поезија, Књижевност од ренесансе до рационализма и Српски предромантизам*). Предмети књижевности на овом студијском програму имају недељни фонд 2+2 и носе 4-5 ЕСПБ.

У претходном акредитационом циклусу Филозофски факултет у Нишу покушао да повећа реалну изборност предмета унутар студијских програма користећи могућности које нуди структура и организација Факултета. Тако су департмани позвани да неке предмете из једног студијског програма 'понуде' нематичним департманима да се уврсте у друге студијске предмете као изборни предмети. Заговорници ове идеје сматрали су да оваква политика може да побољша и осавремени студијске програме формално али и суштински:

- повећава се понуда изборних предмета у сваком студијском програму, а при томе се користе постојећи кадровски, просторни, библиотечки и други капацитети;
- студентима се пружа прилика да у већем степену преузму одговорност за своје студирање и бирањем предмета обликују свој професионални профил, што ће будућим послодавцима бити приказано у додатку дипломе;
- предмети из других студијских предмета могу да обогате студијски програм по садржају и приступу и да пруже студентима другачији увид у одређену проблематику;
- пошто су раније анализе показале да студенти са различитих студијских програма на различите начине дефинишу 'шта чини доброг наставника', подаци добијени путем студентске евалуације могу да пруже објективнију слику о раду одређеног наставника/ сарадника;
- активности Центра за унапређења квалитета добијају релевантније податке за анализу и могу да предузму детаљније и прецизније испланиране мере;
- индиректно, очекује се да дође до десиминације примера добре педагошко-методичке праксе - захваљујући анализама и препорукама стручних органа Факултета али и кроз неформалне разговоре и консултације између колега, што ће неизбежно утицати на побољшање квалитета образовања на Филозофском факултету.

Међутим, у пракси су се јавили бројни проблеми приликом реализације ове идеје. Један од њих је настао услед разлика у природи предмета и очекиваног рада и оптерећења студената у оквиру филолошких и хуманистичких студијских предмета. Наиме, рад и оптерећење студената на студијским програмима страних филологија генерално укључује балансирано ангажовање на стицању знања и развијања (језичких) вештина, док рад и оптерећење студената на студијским програмима хуманистике захтева више времена посвећено стицању знања а мање развијање вештина. Услед тога, када би се у истом изборном блоку нашли предмети са студијских предмета страних филологија и хуманистике, чак и када је недељни фонд часова предмета из истог изборног блока био исти, број кредита који би студенти стекли варирао је од 3-6. Услед тога, на крају школовања студенти истог студијског програма имали би различит број кредита, који је често био већи од прописаних 240 ЕСПБ. На пример, студенти англистике у току четворогодишњих студија, зависно од тога које изборне предмете у оквиру једног изборног блока, могу да сакупе између 256-265 ЕСПБ; с обзиром да су студије англистике четворогодишње и треба да носе 240 ЕСПБ, у напомени у додатку дипломи стоји да је формално-правно обим студија англистике 240 ЕСПБ. На основу примера студијског програма

англистике видимо да је радно оптерећење студената англистике прилично прецизно одређено на различитим изборним предметима, али да је то довело до проблема увећаног броја ЕСПБ код студената од законом прописаног. С друге стране, мада таквих проблема није било у пракси, могуће би било да студент узме изборни предмет који има мање ЕСПБ од осталих предмета у изборном блоку, услед чега би дотични студент могао да има мање од 240 ЕСПБ на крају свог школовања, што би изазвало врло конкретне проблеме студенту који је похађао четворогодишње студије са обимом од 240 ЕСПБ.

Ови примери указују да је проблем различитог броја кредита за предмете у истом изборном блоку значајан и да стручни органи Филозофског факултета треба да приђу овом проблему на интердисциплинаран начин и да осмисле делимично другачије начине на које би остварили пожељне бенефите идеје да се изборни предмети бирају из 'заједничког корпуса'.

Друга врста података за анализу радног оптерећења израженог кроз ЕСПБ добијени су из студентске евалуације.

Академске 2016/17 године промењен је упитник студентске евалуације и то из два разлога: да би се прилагодио упитнику који је предложио Центар за унапређивање квалитета Универзитета у Нишу, и да би процес прикупљања и обраде података био бржи, тј. електронски. Због тога није могуће поредити директно податке изнете у Извештају за самовредновање 2012. и ове године. Ипак, нови упитник пружа исте или сличне врсте података битних за одређивање квалитета студијских програма, најчешће организованих на други начин у односу на стари упитник.

Упитник је сада подељен у пет категорија:

- искази о квалитету наставе (предзнање потребно за праћење наставе, правовремено упознавање са садржајем предмета и начином оцењивања, организација наставних целина, прилагођеност облика наставе садржају предмета, техничка опремљеност за наставу, омогућавање стицања адекватног нивоа знања, усклађеност оптерећења студената са квантификацијом у ЕСПБ, интерактивност и практични аспект наставе);
- искази о квалитету наставног материјала (да ли наставници и сарадници примењују наведену литературу, да ли је литературом обухваћена испитна материја, да ли је наставни материјал доступан, јасан, разумљив и технички добро урађен);
- Искази о објективности оцењивања (праћење и оцењивање рада студента током наставе, професионалност наставника при оцењивању и оцењивање према унапред дефинисаним критеријумима, елементи које наставник вреднује);
- Искази о квалитету наставног особља (припремљеност за наставу, начин излагања градива, редовно обављање свих облика наставе по утврђеном распореду, постицање студената на учешће у настави, доступност за студентска питања, уважавање студентских обавеза);
- Коментар (после сваког сегмента) – питање које омогућава студентима да пружи додатну информацију.

Упоредјујући просечне оцене по департаментама за сваку од ових категорија које се тичу квалитета студијског програма, можемо закључити да су студенти генерално задовољни, јер просечне оцене по департаментама износе између 3,85 (најнижа) и 4.78 (највиша). Као по правилу, студенти свих студијских програма су највишим оценама оценили квалитет наставног

особља (наставника и сарадника), при чему су сарадници оцењени незнатно вишом оценом (у просеку за око 0.1% вишом од наставника). Овакви резултати су очекивани кад се узме у обзир врста и облици наставе на часовима вежби, разлика у годинама између студената и сарадника, сличност интересовања и сл. Такође, студенти су генерално изразили задовољство квалитетом наставног материјала – просечна оцена овог сегмента одмах иза просечне оцене квалитета наставног особља.

На већини студијских програма, студенти су најнижом просечном оценом оценили квалитет наставе, мада су и ове оцене у рангу 'врло добар/ одличан', а потом објективност оцењивања. Код три департмана ситуација је обрнута: најнижа је оцена за објективност оцењивања, а затим следи квалитет наставе.

Упоредна анализа биће обављена између студијског програма новинарство, где је просечна оцена и у категорији 'квалитет наставе' и у категорији 'објективност оцењивања' била најнижа (3.73 и 3.75), и студијског програма филозофија, где су просечне оцене за ове све категорије међу највишима (4.64 и 4.69). Упоређујући оцене по предметима унутар ових студијских програма, можемо приметити да нема већих варијација и да су просечне оцене за индивидуалне предмете релативно уједначене по и између категорија. Међутим, оно што је упало у очи су трендови који делом могу да објасне овакве просечне оцене. На студијском програму филозофија, на неким предметима само 5 студената је попунило упитник студентске евалуације. Ти студенти су готово једнообразно просечном оценом 5.00 оценили све те предмете и у свим категоријама. То је значајно подигло просечне оцене на нивоу департмана. С друге стране, на студијском програму новинарство оцене по индивидуалним предмети су углавном конзистентне; међутим, приметно да су оцене општеобразовних предмета (као што су страни језици) и предмета које држе наставници и сарадници са других департмана (социологије, психологије) значајно ниже од просечних оцена на предметима које држе наставници и сарадници са Департмана за новинарство.

Ови налази показују, између осталог, одредба да један предмет могу да слушају студенти матичног студијског програма као обавезни предмет а студенти других као изборни није најсрећнија. Очито да мотивација и интересовање студената у овим ситуацијама није подједнако, па се чини да би било много сврсиходније за квалитет наставе одвојити те две групе студената. Наравно, то би довело до повећања трошкова образовања, али би знатно побољшало квалитет студијског програма. С друге стране, за студентску евалуацију страних језика у великој мери зависи од предзнања и мотивисаности студената. Генерално је прихваћено да настава страног језика треба да достигне ниво Б2 Заједничког европског оквира за језике на универзитету како би се студенти оспособили за свакодневну комуникацију и пасивну рецепцију стручног материјала. План и програм курсева страних језика на Филозофском факултету у Нишу прилагођен је овом захтеву. Међутим, то истовремено значи да одређени број студената неће моћи да задовољи захтеве курсева, због чега ће постићи ниже резултате, а то ће наравно утицати и на мотивисаност. На мотивисаност студената такође утиче и чињеница да је само курс грчког језика за почетнике (почиње се од А1 нивоа Заједничког европског оквира за језике), а остали су продужни. Уколико би студенти могли да бирају страни језик не само на основу страног језика ученог у средњој школи већ и на основу интересовања, њихова мотивисаност за наставу страних језика била би сигурно већа.

Чини се да упитник студентске евалуација употребљен ове академске године даје добру почетну тачку да се добије основни подаци о квалитету студијског програма. Међутим, анализом ових података може се доћи до закључка само о неким општим трендовима.

Показује се потреба да се организују додатна испитивања где би се свака категорија упитника још детаљније испитала како би се добили релевантнији подаци. При том би требало водити рачуна да се до валидних информација дође коришћењем инструмената лаких за коришћење али и јефтиних. Али такође би требало проверити шта студенти различитих департмана очекују на различитим предметима и да ли разлике у очекивањима утичу на перцепцију квалитета предмета. Коначно, едукација наставника и сарадника треба да буде перманентан процес како би се наставно особље упознало са најновијим педагошко-методичким достигнућима, стекло увид у перцепције студената, и разменом искустава дошло до идеја о унапређењу квалитета свога рада. Чини се да су за ове потребе најбољи рад у радионицама које окупљају наставнике и сараднике различитих департмана. Досадашњи примери показују да се на тај начин позитивно утиче на интринзичну мотивацију наставника и сарадника за унапређење квалитета, посебно код оних који су мање мотивисани и заинтересовани за реформу студијских програма и осавремењивање наставе.

Успех (ефикасност или пролазност) студената прати Радна група за анализу успешности и ефикасности студирања Центра за унапређење квалитета. Успехом студената и ефикасност студирања изражава се односом између броја уписаних и број дипломираних студената ([Прилог 4. 4. - Табела 4. 2](#) и [Прилог 4. 5. - Табела 4. 3](#)).

На основу анализе података у [Табели 4. 2](#), видимо да број студената уписаних у прву годину студија и дипломираних студената у истој школској години показује стални раст у оба сегмента – број уписаних и број дипломираних студената на основним и мастер академским студијама, са изузетком броја уписаних мастер студената школске 2016/17.

Услед тога, и однос између уписаних и дипломираних студената показује показује константан тренд на основним и мастер академским студијама и креће се од 43-48%. Опет, изузетак је податак са мастер студија у академској 2016/17 години, где је дипломирани студенти чине 52.72% у односу на уписане студенте те школске године. Иако овај број показује висок проценат, он је ипак забрињавајући. Као што се види из података у [Табели 4. 1](#), те школске године уочавамо смањење броја мастер студената у односу на претходну годину упркос чињеници да је те године и нови, дванаести по реду, студијски програм мастер академских студија Социјални рад уписао прву генерацију студената.

С обзиром да је већина студијских програма на докторским академским студијама први пут акредитована након 2014. године, број дипломираних студената је изузетно мали и изражен је једноцифреним бројевима – од 1-5.5%.

Информација о просечној дужини студирања нису охрабрујуће јер на свим нивоима студија превазилазе регуларну/ очекивану дужину студирања. На основним студијама она је већа од 5,5 година, на мастер студијама око 2,8, а на докторским такође око 5,5 година.

Ипак, охрабрујући податак је да је последње школске године 2016/17 већи број студената завршио основне студије. Исти тренд примећен је и на мастер студијама, па чак и на докторским студијама иако је број кандидата који су докторирали веома мали да би имао статистички значај – свега 4.

Како је већина студијских програма реакредитована 2014. године, а прва генерација уписана по реакредитованом програму школске 2015/16, посебно ће бити интересентно пратити ове трендове у склопу анализе студијских програма након мењања и осавремењавања курикулума у периоду припреме документације за нови циклус акредитације.

4. 2. 1. 1. Анализа слабости и повољних елемената

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S (Strengths) : предности	+++	високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T (Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Студијски програми се стално осавремењују инкорпорирањем нових научних сазнања и достигнућа методике наставе (++) Рад у релативно малим групама и интерактивна настава, што утиче на ефикасност студирања (++) Студирање и услови студирања регулисани су Статутом Филозофског факултета и правилницима који су доступни заинтересованима на интернет страници Факултета (+++) Сваки студијски програм садржи програм стручне праксе, чија је вредност изражена у ЕСПБ и то најмање 6 ЕСПБ (+++) Радно оптерећење студената изражено је у ЕСПБ по формули (+++) Број дипломираних студената показује тренд повећања (++) Повећана је изборност предмета на свим студијским програмима захваљујући стварању 'заједничког корпуса' предмета који се нуди нематичним департаментама Захваљујући великом броју студијских програма на свим нивоима студија могуће је осмислити и понудити изборне предмете из различитих области (+++) Студенти имају велики избор страних (или другог страног) језика (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Студијски програми у току акредитационог периода могу се изменити само до 30% (+) Рестикција запошљавања у државним службама утицаће да број младих наставника и научника драстично опадне (+++) Рад у малим групама није увек могуће применити због недостатка кадра или правних ограничења о броју студената у групама (++) Правилници који регулишу услове студирања нису довољно прецизни или свеобухватни, па се у пракси долази до проблема (++) Нове тенденције у развоју тржишта показују појављивања нових занимања која обављају наши дипломирани студенти а за која у извесној мери нису довољно практично и стручно оспособљени (++) Реално радно оптерећење студената може да буде веће него што је исказано кроз број ЕСПБ, на шта указују студентске анкете (++) Наставно особље, у жељи да што боље задовољи циљеве и исходе студијског програма, занемари радно оптерећење студената (++) Дужина студирања је знатно дужа него што би требало да буде за реализацију добро осмишљеног студијског програма (++) Постоји велики број техничких проблема (почев од распореда часова) који отежавају реализацију изборних предмета са других департамента Мотивисаност студената са других департамента који слушају један предмет у исто време са студентима матичног департамента којима је то обавезни предмет није једнака; истовремено предзнање које доносе ове две групе студената није исто (++) Број ЕСПБ на предметима и радно оптерећење студената у истом изборном блоку варира, што доводи до две последице: 1) студенти који слушају различите предмете у истом изборном блоку нису подједнако оптерећени; 2) број

	<p>кредита које студенти сакупе у току школовања није исти (++)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Студенти сматрају да предмети које слушају на другим студијским програмима нису довољно прилагођени њиховим потребама (++) • Студенти немају довољно предзнања да похађају курс страног/ другог страног језика (++) • Студенти могу да изаберу само један курс страног/ другог страног језика који почиње од А1 нивоа Заједничног европског оквира за језике (+++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Развијањем младог наставног и научног кадра повећава се могућност осавремењивања студијских програма (++) • Рад на изборним предметима могуће је организовати у малим групама (+++) • Могуће је периодично вршити анализу правилника о студирању, осавременити правна решења и усвојити нове или дорађене правилнике (+++) • Могуће је осавременити програм стручне праксе и укључити већи број субјеката из града и региона да буду партнери у програму стручне праксе (+++) • Могуће је организовати радионице за наставнике и сараднике којим би се повећала свест наставног особља о радном оптерећењу студената и чешће на већима департмана анализирати овај проблем (++) • Потребно је испитати мотиве студената, нарочито апсолвената, да одуговлаче са завршетком студија (++) • Могуће је понудити један предмет који ће бити изборни како за студенте са матичног студијског програма тако и са других (++) • Могуће је организовати заједничке радионице наставног особља и студената са разних студијских програма на којима би се разговарало о свим аспектима реализације наставе (од очекиваног предзнања студената преко начина реализације наставе и оцењивања до одлика која чине доброг наставника) (++) • Могуће је организовати курсеве страних језика на различитим нивоима језичке компетенције (+++) • Могуће је изврши тестирање студената на сваком курсу страног/ другог страног језика како би студенти били упућени на курс који је намењен студентима одређене језичке компетенције (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> • Велико оптерећење тренутно запослених због незапошљавања нових, младих наставника и сарадника (+++) • Велики број изборних предмета може да утиче на радно оптерећење наставника и сарадника (++) • Неки наставници и сарадници не желе да учествују у радионицама нити да 'праве компромисе' са мишљењем студената, анализама департмана и Центра за унапређење квалитета (+) • Технички проблеми око реализације изборног предмета могу да се вишеструко умноже и да у крајњој инстанци доведу до тога да студенти немају на располагању да изаберу изборни предмет који стварно желе (++) • Наставно особље не жели да учествује на радионицама са студентима (+) • Наставно особље не жели да промени своје ставове након добијене повратне информације од студената (++) • Факултет нема довољно кадра нити техничких могућности да реализује већи број курсева страних језика (++) • Постоје потешкоће да се контактирају студенти-апсолвенти како би се обавило истраживање разлога за одуговлачење са завршетком студија (++) • Друштвени (недостатак могућности за запослење) и социјални разлози (пензија и друге социјалне бенефиције) могу да буду разлог због ког студенти одуговлаче са завршетком студија (++)

4. 2. 1. 2. Предлози за побољшање и планиране мере

- 1) У наредном периоду, а нарочито у процесу припреме материјала студијских програма за реакредитацију, Филозофски факултет ће имати прилику да даље ради на унапређивању и осавремењивању студијских програма. Биће то прилика да се изврше веће промене како унутар целокупног студијског програма тако и унутар индивидуалних предмета. Те промене ће укључити: презицијне категорисање индивидуалних предмета, побољшање односа између група предмета (општеобразовни : теоријски : стручно-апликативни; обавезни : изборни); повећати број предмета у изборним блоковима, укључити нове предмете.
- 2) С обзиром на сложену структуру Филозофског факултета, идеја да се студентима омогући бирање изборних предмета из других студијских програма (из тзв. 'заједничког корпуса') није у потпуности заживела у пракси. Стога је потребно да стручне службе Филозофског факултета осмисле начине на који ће ти предмети бити суштински, а не само формално, доступни студентима, али такође и прецизно дефинитисати статус ЕСПБ кредита стечених кроз ове изборне предмете у укупном корпусу бодова које студент сакупи у току школске године.
- 3) Даље, неопходно је подстицати државне институције и органе да разреше уочене проблеме који проистичу из законских противречности које се тичу акредитације студијских програма, обезбеђивања квалитета, и формулисања циљева и исхода студијских програма у погледу образовних квалификација неопходних за обављање одређених послова, на пример, у образовним институцијама.
- 4) Коначно, потребно је стално и изнова упозоравати државне институције и органе на погубне последице рестрикције запошљавања у високом образовању и промене у раду високошколске институције. Ове мере могу краткорочно угрозити степен испуњености стандарда за акредитацију, а дугорочно могу довести до девастације високог образовања.

4. 2. 1. 3. Развој студијских програма

Филозофски факултет у Нишу перманентно прати квалитет и побољшавање већ акредитованих студијске програма, али и развија нове студијске програме на свим нивоима студија у области друштвено-хуманистичких наука у складу са потребама тржишта рада и друштва у целини (нарочито југа и истока Србије). Факултет има кадровске капацитете и инфраструктурни потенцијал да развије и реализује нове студијске програме који би били мањи по обиму и броју студената, а по структури модерни и динамични, и боље усклађени са потребама тржишта рада.

У складу с тим, стручни органи Факултета у претходном периоду интензивно су радили на осмишљавању и припреми нових студијских програма. Факултет је поднео захтев и потребну документацију за акредитацију новог студијског програма основних студија *Немачки језик и књижевност*.

У процесу развијања нових студијских програма Факултет је утврдио **процедуре за одобравање курикулума** нових студијских програма у складу са утврђеним стандардима за обезбеђење квалитета. Веће департмана који ће реализовати студијски програм припрема предлог курикулума са описом циљева, структуре, садржаја и исхода учења студијског програма, и квантитативно исказаним оптерећењем студената кроз ЕСПБ бодове. Наставно-научно веће

разматра предлог департмана, и уколико процени да је развијање предложеног студијског програма у складу са циљевима, опредељењима и могућностима Факултета, упућује га Сенату Универзитета у Нишу на усвајање. Наставници и сарадници који ће бити укључени у реализацију студијског програма припремају силабусе обавезних и изборних предмета, и осталу неопходну документацију којом ће се показати да предложени студијски програм задовољава стандарде за акредитацију и стандарде у погледу квалитета. Након тога, студијски програм се подноси Комисији за акредитацију и проверу квалитета.

Слична процедура прихваћена је и за праћење и одобравање измена у акредитованим студијским програмима, када оне имају за циљ осавремењивање, унапређење квалитета или усклађивање студијског програма са програмима виших нивоа студија или са сличним студијским програмима универзитета у Европи. У протеклом периоду извршено је више мањих измена у акредитованим студијским програмима, чији је циљ било постизање боље усаглашености између различитих делова студијског програма, адекватније исказивање радног оптерећења студената кроз ЕСПБ бодове, дефинисање предмета који спадају у педагошко-психолошко-методички корпус знања и вештина које студенти стичу, као и осавремењивање појединих делова студијског програма. Мада су стручни органи Факултета поштовали захтев да измене студијског програма не могу прећи 30%, у протеклом периоду извршене су извесне корекције на готово свим акредитованим студијским програмима.

4. 2. 2. Исходи учења и исход студијског програма – компетенције свршених студената

У овом циклусу самовредновања Центар за унапређење квалитета је на основу података прикупљених путем извештаја департмана и студентских анкета анализирала студијске програме у погледу усаглашености исхода образовања, циљева студијског програма и дефинисаних компетенција свршених студената. Већа свих департмана анализирала су усаглашеност исхода учења на обавезним предметима са исходима образовања.

Анализа је показала да студијски програми Филозофског факултета **у извесној мери задовољавају Стандард 4**. У свим студијским програмима дефинисани су циљеви и исходи (стандард 4 за акредитацију студијских програма), а исходи учења дефинисани су и у свим појединачним силабусима. Формулисани исходи образовања у великој мери су усклађени са европским стандардима у погледу професионалних квалификација и компетенција у области датог студијског програма. Исходи учења за појединачне предмете углавном су формулисани тако да указују на знања и вештине које студенти стичу. Међутим, оно на шта посебно треба увек скретати пажњу наставника и сарадника је да исходе учења дефинисане у силабусу новог и/или измењеног предмета, а самим тим и структуру, садржај, методе и начине оцењивања, усклађују за исходима образовања на датом студијском програму.

Оно што је врло значајно за квалитет студијских програма и компетенције свршених студента је то што сви студијски програми укључују стручну праксу, која носи 6 ЕСПБ и обавезна је за све студенте. Такође, студијски програми основних студија који образују кадар за рад у просвети омогућавају студентима да изаберу предмете из групе педагошко-психолошко-методичких предмета и остваре најмање 36 кредита из ових предмета већ на нивоу основних академских студија, као што одредбе *Закона о основама система образовања и васпитања* прописују. Стога се може закључити да студијски програми Филозофског факултета **испуњавају основне аспекте Стандарда 4** у овом домену.

4. 2. 2. 1. Предлози за побољшање и планиране мере

Анализа квалитета студијских програма такође је показала да је потребно све студијске

програме преиспитати посебно у домену прецизнијег, конкретнијег и стандардизованијег дефинисања исхода учења, и њиховог усаглашавања, са једне стране, са циљевима студијског програма и исходима образовања, и, са друге стране, са наставним методама и начином и критеријумима оцењивања, како би систем оцењивања могао бити у потпуности заснован на мерењу исхода учења. Ово ће бити један од приоритетних послова Центар за унапређење квалитета и већа департмана у наредном периоду, посебно у припреми за нови циклус акредитације.

Укључивање практичних вештина у студијске програме у значајнијој мери такође је приоритет у наредном периоду. Као што је показала анализа пилот анкете још из 2011. на узорку од 25 свршених студената Србистике, оцена студијског програма Србистике из позиције свршених студената, а сада наставника у основним и средњим школама, била је најнижа у целом упитнику у области стицања практичних вештина неопходних за посао који обављају – 2.90. Иако Центар за унапређивање квалитета поклања велику пажњу овом аспект, веће измене у курикулуму и силабусима студијских програма могуће су у наредном периоду припрема за реакредитацију студијских програма. (У међувремену, како би надокнадио овај недостатак код већ свршених студената Центар за едукацију наставника Филозофског факултета у Нишу перманентно организује радионице и семинаре за професионално усавршавање наставника.)

Међутим, Филозофски факултет у Нишу уочио је у међувремену и неке нове трендове у пословним могућностима за свршене студенте Факултета. Тако је приметно да се све већи број свршених студената англистике запошљава у ИТ компанијама, затим као референти у кадровским службама (*human resources*) (чак и великих компанија као што Phillip Morris, Coca-Cola, Carnex), као представнике за медије (PR) и личне асистенте. Овакав тренд превасходно је условљен стањем на тржишту рада, с обзиром да је запошљавање у образовању, као и у другим јавним службама, ограничено.

Стручни органи Филозофског факултета у Нишу свесни ових најновијих кретања и разматрају начине на које могу да реагују како би исходима образовања одговорили на нове захтеве тржишта рада и потребе наших студената. У том смислу, новоформирана Канцеларија за развој каријере и подршку студентима Филозофског факултета у Нишу је као једну од својих првих активности организовала радионицу 'Ко су и чиме се баве преводиоци и аутори креативног садржаја?', на којој су учествовали представници компаније Webelinx. Радионици су присуствовали заинтересовани студенти четврте године, мастер студија и апсолвенти Департмана за англистику, Департмана за француски језик и књижевност, Департмана за руски језик и књижевност и сви који знају неки други страни језик најмање на нивоу B2. Циљ радионице био да се заинтересани позову да се придруже компанији и открију нову димензију могућности за будуће запослење и развој каријере. Ипак, радионици су присуствовали и заинтересовани наставници и сарадници филолошких департмана у жељи да добију информацију о потребама потенцијалних послодаваца наших свршених студената и како да циљ и исходе учења на појединим предметима и у оквиру студијског програма прилагоде новим потребама тржишта рада. Ово је свакако правац активности стручних органа и стручних служби Филозофског факултета у Нишу коме ће бити посвећена велика пажња у наредном периоду.

Наравно, важан правац активности стручних органа Факултета и Центра за унапређивање квалитета треба да буде перманентна едукација наставника, сарадника и службеника о исходима учења и професионалним оквирима квалификација, као и развијање индикатора за процену постигнућа студената у постизању исхода учења, осим успеха студената на испитима.

У овај процес треба да буду укључени и студенти: потребно је осмислити упитник, интервју или неки други инструмент како би се од студената добила информација о перцепцији студената о сопственим постигнућима у погледу дефинисаних исхода учења, али и организовати радионице за студенте у сарадњи са Студентским парламентом Филозофског факултета у Нишу на којима би се студенти упознали шта су то исходи учења и образовања, који су исходи за одређене студијске програме и на који начин ти исходи могу да прилагоде потребама студената за рад код будућег послодавца.

Конечно, анкете студената показују да им у току студирања често недостају активности који развијају њихову креативност. Развијање креативности је један од примарних исхода образовања, чињеница је да модерно тржиште рада има потребу за кадровима који су оспособљени да раде у стресним ситуацијама, брзо реагују на новонасталу ситуацију, сарађују и комуницирају са великим бројем стручњака, често у интернационалном окружењу. Да би успешно испунили захтеве послодаваца за рад у оваквом окружењу, нужно је да запослени буду оспособљени да мисле креативно и ван устаљених оквира (*outside the box*). Стога је извесно да ће Центар за унапређивање квалитета и стручни органи Филозофског факултета у наредном периоду нужно морати да реагују на овај захтев студената. У том смислу, чини се да је овај циљ и исход могу постићи пре свега кроз педагошко-методичку обуку наставника и сарадника, али је свакако могуће осмислити и друге активности. У међувремену, студентима су на располагању разне ваннаставне активности и акције и програми Студентског парламента који им омогућавају да делимично задовоље овај захтев.

4. 2. 3. Радно оптерећење студената и ЕСПБ бодови

Центар за унапређење квалитета и већа департмана спровели су две врсте анализа у процењивању радног оптерећења студената у односу према ЕСПБ бодовима које носи сваки предмет. Прво, квантитативно је исказано радно оптерећење студената неопходно да би се остварили очекивани исходи учења, укључујући време проведено на настави, у самосталном раду, на обавезној стручној пракси, и другим предвиђеним активностима, и упоређено са оквиrom задатим кроз број ЕСПБ бодова за дати предмет ([Прилог 4. 3. 1](#) Извештаји о радном оптерећењу студената – Илустративни примери: Студијски програми основних студија педагогије, англистике, социологије, социјалне политике и социјалног рада, француског језика и књижевности, српске и компаративне књижевности, историје и психологије). Друго, анализирани су резултати анкетања студената за питање која се односи на радно оптерећење.

За сваки силабус, наставници и сарадници исказали су радно оптерећење студената кроз број сати потребних за савладавање програма и број страница обавезне литературе. Том приликом наставници и сарадници су користили формулу 1 ЕСПБ = 25 - 30 сати рада. Тако на пример, предмет који носи 4 ЕСПБ подразумева оптерећење студената од укупно 108 сати рада: на настави, у самосталном раду, на обавезној стручној пракси, и другим предвиђеним активностима. Уколико се тај предмет реализује у недељном фонду часова 2 часа предавања и 2 часа вежби, то значи да ће студент провести 60 сати на настави, а да је 48 сати рада предвиђено за остале активности (читање литературе, израде пројеката и презентација, израду домаћих задатака). Када је реч о обиму литературе, у датом случају оптерећење студента за 48 сати учења ван наставе не би смело да прелази литературу обима већег од око 288 страница (европски стандард подразумева просечно 6 страница стручне литературе по сату рада).

Ова формула прилагођена је на филолошким департаментама, нарочито за наставу књижевности. Наиме, на овим предметима од студената се очекује да, поред стручне литературе, прочитају и лектуру. За ову врсту ангажовања студента прихваћена је норма од просечно 30 страница по сату рада. Стога, предмети књижевности на филолошким департаментама по правилу носе већи број кредита. Тако, на Студијском програму англистика предмети књижевности у сваком семестру имају недељни фонд часова 2+4 и носе 8 ЕСПБ. На Студијском програму Француски језик и књижевност предмети књижевности имају најчешће недељни фонд часова 2+2, а у неколико случаја 3+1; оптерећење студената изражено у ЕСПБ варира од 5-8 ЕСПБ, изузев у случају предмета *Француска поезија од Бодлера до Малармеа* (шести семестар) где је недељни фонд часова 2+1, а предмет носи 4 ЕСПБ. Ово је само још једна илустрација да наставници и сарадници књижевности узимају у обзир коју врсту лектуре студенти треба да читају, уважавајући чињеницу да читање поезије, у квантитавном смислу, захтева мање времена од прозе. На Студијском програму Руски језик и књижевност недељни фонд часова на предметима књижевности је углавном 2+2 (осим на предмету *Савремена руска књижевност*, где је 4+2), а оптерећење студената изражено ЕСПБ је 6-9 ЕСПБ. Ситуација је донекле другачија на Студијском програму Србистика, с обзиром на чињеницу да у једном семестру студенти похађају више предмета књижевности, па је због тога оптерећење студената по обиму литературе и рада ван наставе умањено по предмету (на пример, у трећем семестру обавезни предмети су *Народна епска поезија*, *Књижевност од ренесансе до рационализма* и *Српски предромантизам*). Предмети књижевности на овом студијском програму имају недељни фонд 2+2 и носе 4-5 ЕСПБ.

На крају, на основу података представљених у прилогу ([Прилог 4. 3. 1](#)), може се закључити да квантитативно исказано оптерећење студената углавном не прелази максимални оквир дефинисан бројем ЕСПБ бодова за дати курс, да је радно оптерећење студената уравнотежено распоређено између обавезних и изборних предмета, и између кључних група предмета на студијским програмима. На основу ових анализа, може се закључити да студијски програми Филозофског факултета **углавном задовољавају Стандард 4** у домену процењеног оптерећења студената исказаног кроз ЕСПБ бодове које предмети носе.

4. 2. 3. 1. Предлози за побољшање и планиране мере

Мада је примењена квантитативна формула за исказивање радног оптерећења показала да су ЕСПБ бодови реално формулисани за све курсеве, ипак би требало ово питање подробније анализирати и преиспитати, кроз различите мерљиве индикаторе и са различитих становишта. Стога, подаци добијени пре свега путем студентске евалуације али и испитивања других категорија (свршених студената, послодаваца) могу да пруже значајне информације о широј перцепцији квалитета студијских програма. Ми ћемо се овде задржати на перцепцији садашњих студената.

Академске 2016/17 године промењен је упитник студентске евалуације и то из два разлога: да би се прилагодио упитнику који је предложио Центар за унапређивање квалитета Универзитета у Нишу, и да би процес прикупљања и обраде података био бржи, тј. електронски. Због тога није могуће поредити директно податке изнете у Извештају за самовредновање 2012. и ове године. Ипак, нови упитник пружа исте или сличне врсте података битних за одређивање квалитета студијских програма, најчешће организованих на други начин у односу на стари упитник.

Чини се да упитник студентске евалуација употребљен ове академске године даје добру почетну тачку да се добију основни подаци о квалитету студијског програма. Али такође би

требало проверити шта студенти различитих департмана очекују на различитим предметима и да ли разлике у очекивањима утичу на перцепцију квалитета предмета. Коначно, едукација наставника и сарадника треба да буде перманентан процес како би се наставно особље упознало са најновијим педагошко-методичким достигнућима, стекло увид у перцепције студената, и разменом искустава дошло до идеја о унапређењу квалитета свога рада. Чини се да су за ове потребе најбољи рад у радионицама које окупљају наставнике и сараднике различитих департмана. Досадашњи примери показују да се на тај начин позитивно утиче на интринзичну мотивацију наставника и сарадника за унапређење квалитета, посебно код оних који су мање мотивисани и заинтересовани за реформу студијских програма и осавремењивање наставе.

4. 2. 4. Успешност и напредовање студената, квалитет студената

Квалитет студената, и успешност и напредовање студената такође су показатељи квалитета студијског програма. У анализама у овом циклусу самовредновања коришћене су групе индикатора које су коришћене и у претходном циклусу ради компарације података. То су групе индикатора предложених у публикацији „Култура квалитета у високом образовању“ (Универзитет у Нишу, SIQAS 2011) са TEMPUS пројекта „Унутрашње обезбеђење квалитета на универзитет на универзитетима у Србији“ (SIQAS, 145677):

- 1) мотивисаност студената за уписивање на дати студијски програм (индикатори бр. 3 до 6)
- 2) успешност студената (индикатори: 9 – успешност након прве године студирања, 10 – редовност студирања, 11 до 15 – број и проценат дипломираних студената, 16 – трајање студирања)
- 3) мобилност студената, боравак студената Факултета на страним високошколским институцијама (индикатори 17, 18) и боравак страних студената на Факултету (индикатор 19)

Прва група индикатора, која се односи на мотивисаност студената из других региона у Србији, са простора региона (Балкана) и иностранства да упишу неки од студијских програма на Филозофског факултету у Нишу, указују на препознатљивост и атрактивност студијског програма локално, регионално и међународно.

Стручне службе Филозофског факултета у Нишу урадиле су детаљну анализу кандидата који су се пријавили да полажу пријемни испит на неком од студијских програма Филозофског факултета (у [Прилогу 4. 6 : Прилози за анализу података о кандидатима за упис у прву годину Основних академских студија \(Извештај о кандидатима у првом уписном року 2017/2018 године\)](#)).

Филозофски факултет у Нишу и даље може да се поноси чињеницом да његови студијски програми и даље привлаче велики број кандидата из Ниша и југоисточне Србије и да је и даље број пријављених кандидата за упис у прву годину основних академских студија већи од броја слободних места у првом уписном року. Наиме, Заједнички конкурс за упис у прву годину студија Универзитета у Нишу (<https://www.ni.ac.rs/images/news/stipendije-konkursi/UNI-konkurs-OAS-2017-2018.pdf>) објавио је конкурс за 579 слободних места на Филозофском факултету у Нишу (320 за студенте који се финансирају из буџета, 250 за самофинансирајуће студенте и 9 за студенте из програма афирмативних мера). У првом уписном року на конкурс се јавило 802 кандидата. Након одржаног пријемног испита, на буџет се уписало 313 студената а на самофинансирање 210 студената. По одлуци Владе РС број 612-4852/2017 од 29. маја 2017. године („Службени гласник РС“) на студијске програме Филозофског факултета у Нишу

могли су да се упишу 3 студента са инвалидитетом, 3 припадника ромске националности и 3 држављана РС који су у школској 2017/2018. години средњу школу завршили у иностранству. До краја другог уписног рока, уписан је дозвољен број студената са инвалидитетом и ромске националности, али ове године није било кандидата који су средњу школу завршили у иностранству.

Процентуално гледано, 98% буџетских и 84% самофинансирајућих места попуњено је после првог уписног рока. Сва места – буџетска и самофинансирајућа – одобрена конкурсом попуњена су већ у првом уписном року на студијским програмима: Англистика, Филозофија, Психологија, Педагогија, Социјална политика и социјални рад, и Комуницирање и односи са јавношћу.

У ситуацији када многи факултети Универзитета у Нишу нису успели да попуне ни буџетска места на својим студијским програмима, овакво интересовање за студијске програме Филозофског факултета показује да су они и даље атрактивни и пожељни код свршених средњошколаца. Можемо приметити да у првом уписном року сва слободна места (пре свега самофинансирајућа) нису попунили студијски програми који готово искључиво школују кадар за просвету (Историја, Социологија, Србистика, Француски језик и књижевност) и медије (Новинарство). Свршени студенти ових студијских програма тешко могу да нађу запослење ван просвете и медија. Ипак, на крају другог уписног рока, Филозофски факултет у Нишу попунио је скоро сва буџетска и самофинансирајућа места: 318 од 320 буџетских и 251 само финансирајућих.

Подаци из [Прилога за анализу...](#) показују да су студијски програми на Филозофском факултету све интересантнији кандидатима из стручних школа него из гимназија, што до сада, чини се, није био случај (скоро 40% кандидата било је из гимназија, а око 60% из стручних школа). Географски, највећи број кандидата долази из Ниша и већих градова у јужној и источној Србији, али индивидуалних кандидата има из удаљених места као сто су: Њилане, Петровац на Млави и Зрењанин. Успех тих кандидата у средњој школи такође показује да је реч о висококвалитетним ученицима, јер је 42% њих (339) у школи имао одличан успех, а чак 88% (707) врло добар или одличан.

Највеће интересовање кандидати су традиционално показали за студијских програм ОАС Психологија, али је велико интересовање кандидата било и за новоотворени студијских програм ОАС Социјална политика и социјални рад. Пријатно изненађење али и доказ доброг рада на промоцији студијског програма уочено је на студијском програму ОАС Филозофија, где се пријавио 31 кандидат за 30 слободних места. Нажалост, захваљујући пре свега језичкој политици у овом делу Србије, где се све ређе у основним и средњим школама уче француски и руски језик, студијских програми ОАС Француски језик и књижевност и ОАС Руски језик и књижевност нису успели да попуне слободна места у првом уписном року. Прве анализе показују да је пад интересовања на ове студијске програме проузрокован и стањем у српској привреди. Рецимо, у време када су руске компаније појачале инвестиције у Србији, пре свега у нашу нафтну индустрију, нагло је порасло интересовање за студије руског језика и књижевности и квалитет заинтересованих кандидата; сада, међутим, ситуација је сасвим другачија па је самим тим опало интересовање матураната. Филозофски факултет очекује да ће студијски програм ОАС Немачки језик и књижевност ускоро бити акредитован и уписати прву генерацију студената, што ће опет значајно повећати интересовање и мотивисаност студената за студијске програме на Филозофском факултету у Нишу.

Иако анализа података из првог уписног рока у прву годину основних академских студија показује да на југу и истоку Србије и даље постоји велико интересовање матураната за студијске програме Филозофског факултета у Нишу, треба нагласити да интересовање и мотивисаност средњошколаца не зависи само од атрактивности студијских програма већ и од опште друштвене ситуације (од демографије и демографске политике, преко економије и стратегије економског развоја појединих региона у Србији, финансијске и политике запошљавања до образовне политике). Због тога је и тешко универзитетима и факултетима да дугорочно планирају свој развој у ситуацији када је толико много варијабли, а врло мало осмишљене, добро испланиране политике развоја.

Када је реч о индикаторима који се односи се на мобилност студената, боравак студената Факултета на страним високошколским институцијама и боравак страних студената на Факултету, треба истаћи да су на степен мобилности студената са Филозофског факултета у Нишу и на Филозофски факултет у Нишу пре свега утицали Еразмус+ пројекти. Факултет је у претходном периоду био носилац два Еразмус+ пројекта: *Fostering University Support Services and Procedures for Full Participation in the European Higher Education Area – FUSE*, и *Strengthening Higher Education for Social Policy Making and Social Services Delivery – SHESPSS* – оба пројекта трајали су од 2013-2016.

Преко 50 студената основних, мастер и докторских студија Филозофског факултета у Нишу боравили су у протеклом периоду пре свега на универзитетима-партнерима на овим пројектима (Универзитет Ото Фридрих у Бамбергу, Немачка; Међународни универзитет за психоанализу (ИПУ) у Берлину, Немачка; Хумболт Универзитет у Берлину, Немачка; Зарланд Универзитет, Немачка; Универзитет у Алмерији, Шпанија; Универзитет у Алмерији, Шпанија; Универзитет у Хаену, Шпанија; Универзитет у Бордоу, Француска; Универзитет у Артуа, Француска; Универзитет Бордо Монтењ, Француска; Универзитет у Поатјеу, Француска; Универзитету Павол Јозеф Шафарик у Кошицама, Словачка; Универзитет Нова де Лисбоа, Португалија; Универзитет у Варшави, Пољска; Универзитет Св. Климент Охридски у Софији, Бугарска. Преко програма Еразмус Мундус СИГМА А2, студент Департмана за филозофију Филозофског факултета Универзитета у Нишу је на овом програму добио пуну стипендију на мастер а затим и докторским студијама филозофије на Università degli studi di Milano, у Италији.

Захваљујући Департману за филозофију, Филозофски факултету у Нишу је укључен и у међународни програм размене CEEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies) који представља средњоевропски програм за размену студената и професора..

На конкурсима за студентску мобилност највише успеха имали студенти филолошких департмана, што показује да је главна препрека за већи степен студентске мобилности познавање страних језика. Међутим, студенти који су боравила на европским универзитетима остварили су значајне академске успехе и импресионирали наставно и ненаставно особље на универзитету-домаћину, па су им ти универзитети доделили додатну стипендију како би наставили своје студије на универзитету-домаћину. То се, на пример, десило на Универзитету у Бамбергу. На том универзитету боравила су 4 студента ОАС Англистика и 2 студента ДАС Англистика. По конкурс, требало је да ови студенти бораве на Универзитету у Бамбергу један семестар; међутим, домаћини су овим студентима додели још једну стипендију како би боравили још један семестар.

Што се тиче студената са европских универзитета који су боравили на Филозофском факултету у Нишу, њихов број је у порасту такође, али нажалост, и даље симболичан. У претходном

периоду на Филозофском факултету у Нишу боравило је десетак студената из Француске, Немачке, Пољске, Словачке и Бугарске. Већина ових студената је имало адекватно знање српског језика (због породичне историје), па су похађали наставу на студијским програмима на којима се настава изводи искључиво на матерњем језику (департмани за историју, психологију, социологију), а уколико нису знали језик похађали су курсеве на Департману за англистику.

Анализа у оквиру ове групе индикатора показује да су међународни пројекти Еразмус+ и даље главни извор мобилности студената. Када је реч о Филозофском факултету у Нишу, два су главна предуслова која утичу на пријављивање студената за програме мобилности. То су: висина стипендије за студирање у иностранству и познавање страног језика.

С друге стране, број студената који долазе на Филозофски факултет у Нишу у оквиру програма студентске мобилности и даље је симболичан. Један од разлога је што се настава одвија на страном језику само на студијским програмима страних филологија. Због тога треба приступи изради модула на постојећим програмима или посебних програма који ће бити намењени искључиво долазећим студентима.

4. 2. 4. 1. Анализа слабости и повољних елемената

1 Мотивисаност студената

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:
S (Strengths) : предности	+++ високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++ средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+ мало значајно
T (Threats) : опасности	0 без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> За упис у прву годину студија за највећи број студијских програма у протеклом периоду пријављивало се више кандидата од предвиђених места за упис, што јесте показатељ атрактивности студијских програма. За већину студијских програма уписне квоте испуне се у првом уписном року. То говори и о реално процењеном броју студената за које су студијски програми акредитовани (+++) Факултет привлачи углавном студенте из југоисточних региона Србије. Приликом пријављивања за упис у прву годину студија 2017. однос студената из Ниша и студената из других региона био је 40:60 (+++) Анкета из 2017. године показује да су студенти генерално оценили студијске програме као задовољавајуће, јер се просечне оцене по елементима и студијским програмима крећу од 3.85-4.78. Ови резултати могу се интерпретирати као генерално позитиван став студената према студијском програму, и показатељ мотивисаности за завршетак студија (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Студијске програме врло ретко уписују студенти из северних и централних региона Србије, нема студената из ширег региона или иностранства (++) За упис на неке студијске програме у протеклом периоду се пријављивао мањи број кандидата од предвиђених места, нарочито за студијске програме филологије (нпр. <i>Србистика</i>, <i>Руски језик и књижевност</i> <i>Француски језик и књижевност</i>) (++) Студенти не вреднују све аспекте студијских програма као једнако мотивишуће. Степен у коме студијски програм подстиче креативност и развијање практичних вештина које студенте оспособљавају за рад слабије је процењен него стицање академских вештина и научних и стручних компетенција (+++) На већини студијских програма студенти изражавају задовољство квалитетом наставе, а на неколико - објективношћу оцењивања (++)

МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Могуће је осмислити нове студијске програме који би били двопредметни и/ или двојезични, чиме би се повећала атрактивност али и побољшале шансе свршеним студентима да се запосле у просвети (++) • Могуће је преиспитати и унапредити студијске програме како би понудили више сегмената усмерених на стручну праксу и стицање практичних вештина (+++) • Могуће је промотивним активностима привући већи број студената на студијске програме за које у протеклом периоду није било довољно интересовања (+++) • Факултет има капацитете да развија нове студијске програме мастер и докторских студија који би били атрактивни за студенте из ширег региона и иностранства (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> • Због економске кризе и лоше материјалне ситуације, студенти не могу да се опредељују за упис на студијске програме и факултете у земљи на основу њиховог квалитета или атрактивности, већ првенствено на основу финансијских разлога (++) • Недостатак дугорочне стратегије економског развоја земље и југоисточне Србије онемогућава, с једне стране, Факултет да дугорочна планира свој развој и нове студијске програме или промене у већ постојећим, а са друге стране, средњошколце да процене потенцијал разних студијских програма за успешну каријеру (++)

2 Успешност и напредовање студената

Квантитативни показатељи и анализе, као што је анализа пролазности на испитима у оквиру појединачних студијских програма, или овде приказана анализа индикатора који се тичу времена студирања, просечне оцене дипломираних студената и просечних оцена студената на испитима, показују да је добар квалитет студената значајна снага Филозофског факултета.

Прелазак на тзв. 'болоњски' систем студирања значајно је смањио **време студирања** на свим студијским програмима, нарочито код буџетских студената. Подаци стручне службе за школску 2016/2017 годину показују да време студирања буџетских студената износи између 4 - 6.5 година (при чему је веома мали број студијских програма где прелази шест година: *Руски језик и књижевност, Србистика*). Имајући у виду економску ситуацију на југоистоку Србије и забрану нових запошљавања у школама, можемо претпоставити да је један од главних разлога због којих је дужина студирања буџетских студената на овим програмима дужа безперспективност када је реч о запослењу. С друге стране, дужина студирања самофинансирајућих студената износи нешто преко 7 година на скоро свим студијским програмима. Најчешћи разлог због ког самофинансирајући студенти дуже студирају, по информацијама из неформалних разговора, је принуђеност студената да након апсолвирања истовремено раде и студирају. Наравно, висока незапосленост у областима образовања и медија такође је и код ових студената значајан демотивишући фактор.

Када је реч о другом показатељу успеха студената - **просечној оцини дипломираних студената** у току студија, резултати су у великој мери слични онима из ранијих година, укључујући и период у претходном акредитационом циклусу. Просечна оцена буџетских студената на већини студијских програма је близу 8.00, а виша – између 8.20-8.75 - на студијским програмима: *Психологија, Комунологија, Новинарство, Руски језик и књижевност, Србистика, Француски језик и књижевност*. То и даље потврђује висок квалитет студената који уписују студијске програме на Филозофском факултету и њихову мотивисаност за студирање, нарочито на студијском програму Психологија. Кад је реч о самофинансирајућим

студентима, просечна оцена дипломираних студената износи у просеку око 7.50, с тим што и у овој анализи дипломирани студенти психологије имају просечну оцену преко 8 (8.18). Ови подаци још једном потврђују да је квалитет студената Филозофског факултета и даље висок, али такође да постоји континуитет у процесу оцењивања код наставника и сарадника, који је прилагођен квалитету студената.

3 Мобилност студената

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S (Strengths) : предности	+++	високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T (Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Квалитет студената Факултета чини их конкурентним на програмима за стипендирање и финансијску подршку за провођење семестра у иностранству (++) Студенти страних филологија (Англистике, Француског, Русистике) имају одличне предиспозиције за мобилност, и најчешће их користе (+++) Око 50 студената Филозофског факултета провело је један или два семестра на неком партнерском универзитету у претходном периоду (++) При сваком департману направљене су комисије чији је задатак: 1) да усмере студенте које одлазе на програме мобилности у вези са предметима који су еквивалентни предметима на њиховим студијским програмима на Факултету; 2) да помогну студентима око признавања кредита стечених на иностраној високошколској институцији (+++) Формирана је Канцеларија за међународну и међуинституционалну сарадњу (+++) На Факултету је у протеклом периоду преко програма ERASMUS+ боравило десетак страних студената (+++) На иницијативу Универзитета у Нишу, израђена је књига курсева на свим студијским програмима Филозофског факултета на енглеском језику (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> Студенти нису у великој мери мотивисани да конкуришу за програме мобилности и размене студената. Разлози могу бити различити, али вероватно значајну улогу имају финансијске могућности студената и ниво познавања страног језика који би им омогућио да прате наставу у иностранству (++) Још увек нису донети сви правилници који се тичу мобилности студената, нарочито признавања кредита које студенти остваре на иностраној високошколској институцији (+++) Веома мали број студената из региона и иностранства користи програме студентске мобилности како би студирао на Филозофском факултету (+++) Факултет не нуди курсеве на страном (енглеском) језику за студенте са европских универзитета, осим на студијским програмима страних филологија (+++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет има капацитете да понуди више студијских програма на страним језицима, нарочито на другом и трећем степену студија (++) Факултет је мотивисан и има капацитете да се активније укључи у програме размене студената, како би био видљив и атрактиван за студенте из региона и иностранства (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> Могуће је да изостане адекватна финансијска подршка државних институција за активности које прате мобилност студената (++) Може бити проблема са логистичком и институционалном подршком коју обезбеђује Универзитет као носилац програма међународне сарадње и студентске мобилности (+)

4. 2. 4. 2. Предлози за побољшање и планиране мере

- 1) Након формирања Центра за унапређење квалитета, формирана је Радна група за анализу успешности и ефикасности студирања. Ова радна група се за сада бави анализом успеха студирања у оквиру појединих испитних рокова у једној академској години. Међутим, у наредном периоду биће потребно периодично спроводити детаљну анализу података из извештаја стручних служби како би се пратио квалитет студената и њихова успешност преко три дефинисане групе индикатора. Такође је могуће даље разрадити шири спектар индикатора за праћење квалитета студената, прилагођених условима на студијским програмима Филозофског факултета.
- 2) Центар за унапређење квалитета могао би да осмисли још један кластер питања за анкетање студената која би била директније усмерена на квалитет и успешност студената, и њихову мотивисаност, али и сакупити податке о перцепцији потенцијалних студената, о њиховој перцепцији атрактивности и квалитета студијских програма (ученици средњих школа, кандидати пријављени за полагање пријемног испита и на припремној настави, студенти нижих година других сродних факултета, и слично).
- 3) Активности за унапређење квалитета у домену мобилности студената требало би да се усмере: 1) на мотивисање студената да аплицирају за постојеће програме студентске размене; 2) на интензивирање рада на прикључивању Универзитета у Нишу програмима међународне сарадње који посебно подстичу размену студената; 3) на конципирање нових студијских програма или модула постојећих студијских програма који би били атрактивни за студенте из ширег региона, као и програма на страним језицима који би привукли студенте из иностранства.

4. 3. Мере и активности за унапређење квалитета стандарда 4

У овом циклусу самовредновања стандарду 4 посвећена је посебна пажња, првенствено стога што Факултету предстоји нови циклус акредитације, који пружа прилику да се отклоне уочени недостаци, слабости и проблеми, и да се унесу побољшања која ће унапредити квалитет студијских програма. У наредном периоду Центар за унапређење квалитета треба да се усмери на дефинисање индикатора у областима у којима недостају мерљиви показатељи квалитета. То се првенствено односи на највиши, трећи ниво академских студија. Неопходно је осмислити мерљиве и објективне индикаторе за квалитет докторских студија, које имају низ специфичности у поређењу са нижим нивоима студија.

Још једна важна област којој је неопходно посветити пажњу у наредном периоду су могућности за запошљавање свршених студената. У доба економске кризе, сам број запослених свршених студената није адекватан показатељ квалитета студијских програма и студија, будући да на запошљавање утичу многи други фактори, али би унапређење студијских програма у оним сегментима који нуде практичне вештине и конкретна знања потребна за обављање ширег дијапазона послова на тржишту свакако позитивно утицало на могућности за запошљавање свршених студената. Значајан сегмент у овим напорима могао би буде адаптирање стучне праксе најновијим трендовима на тржишту. Наиме, за сада стручна пракса је фокусирана на припрему за рад свршених студената у школи, медијима, центрима за социјални рад. Међутим, како пример свршених студената англистике показује, свршени студенти Филозофског факултета све чешће се запошљавају у приватне (ИТ) фирме, међународне корпорације, државне службе. Стога би требало размислити да ли део стручне

праксе треба организовати у фирмама и институцијама с којима до сада Филозофски факултет није имао сарадњу у области организовање стручне праксе студентима.

Један сегмент који недостаје у области праћења и унапређења квалитета наставе тиче се дефинисања групе индикатора квалитета студијских програма у области целоживотног учења, студирања запослених лица, и једнаких могућности за образовање.

Такође, када је реч о самом процесу самовредновања и праћења и унапређења квалитета, треба перманентно радити на развијању процедура за сакупљање података које би биле једноставније и јефтиније а доносили једнако квалитетне податке. Требало би усавршавати методологију сакупљања података тако да омогући валидне анализе на основу мањих, репрезентативних узорака испитаника. У том смислу било би пожељно направити темплејте у које би стручне службе уносиле податке како би Центар за унапређење квалитета могао ефикасније и прецизније да анализира те податке, доноси закључке и предлаже будуће мере и активности. Коначно, због сложене структуре Филозофског факултета Центар за унапређење квалитета не располаже увек са најновијим подацима о активностима индивидуалних наставника и сарадника на пољу побољшања и унапређења квалитета наставе, па би у наредном периоду Центар могао да промовише пре свега размену информација и бољу информисаност, а затим и дисеминацију искустава и резултата појединих наставника и сарадника на пољу унапређења квалитета.

Примена метода анализе снага, слабости, могућности и опасности представља оптимални оквир за формулисање корективних мера у погледу квалитета, и биће примењивана у наредном периоду на све области праћења квалитета. Потребно је обучити што већи број наставника и ненаставног особља за примену SWOT анализе у различитим активностима. Центар за унапређење квалитета свестан је да посебну пажњу треба посветити едукацији за праћење и унапређење квалитета студијских програма у погледу формулисања исхода учења, процене усаглашености исхода учења и исхода образовања, процене радног оптерећења студената, процене квалитета и успешности студената, као и обављање конкретних активности у процесу обезбеђивања квалитета. Нажалост, није било довољно активности у том правцу у претходном периоду – пре свега, због ограничених кадровским могућности и ресурса. Међутим, након прерастања Комисије за унапређење квалитета у Центар за унапређење квалитета, формирања радних група, стварања услова за формирање канцеларије Центра и запошљавање, за сада једног, сарадника за рад у Центру, као и након искустава стечених у претходном периоду, стварају се могућности да Центар боље и ефикасније организује послове у свом домену.

Показатељи и прилози за Стандард 4

Прилог 4. 1. - Табела 4. 0. Листа акредитованих студијских програма на свим нивоима студија

Прилог 4. 2. - Табела 4. 1. Листа студијских програма који су акредитовани на високошколској установи са а) бројем студената уписаних први пут у прву годину студија, и б) укупним бројем уписаних студената, за академске године 2014/15, 2015/16, 2016/17.

Прилог 4. 3. - Табела 4. 0а. Листа одлука Наставно-научног већа Филозофског факултета у Нишу о изменама и допунама студијских програма на основним, мастер и докторским академским студијама у периоду 2014-2017.

Прилог 4. 3. 1. Извештаји департмана о радном оптерећењу студената

- Прилог 4. 4.** - Табела 4. 2. Број и проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године у оквиру акредитованих студијских програма
- Прилог 4. 5.** - Табела 4. 3. Просечно трајање студија у претходне 3 школске године
- Прилог 4. 6.** Прилози за анализу података о кандидатима за упис у прву годину Основних академских студија – Извештај о кандидатима у школској 2017-2018. години

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу

5. 1. Опис стања, анализа и процена стандарда

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета утврђене су области за праћење и обезбеђивање квалитета наставног процеса: квалитет планова рада, професионални однос наставника и сарадника према раду и студентима, праћење и вредновање рада студената, укључујући вредновање предиспитних обавеза и оцењивање на испиту, и спремност да се прихвате сугестије студената за побољшање рада на предмету ([Прилог 5. 1](#)).

[Статутом, општим актима](#) и [правилницима Факултета](#), а посебно [Правилником о раду](#) и [Правилником о организацији и систематизацији радних места \(в. Прилог 3. 2\)](#), утврђене су обавезе и одговорности наставника и сарадника у процесу наставе, укључујући и стандарде коректног и професионалног понашања на часовима, у току спровођења тестова, колоквијума, предиспитних активности и испита. Општим актима Факултета као и студијским програмима утврђено је да се у настави користе савремене, разноврсне, и интерактивне методе, а циљевима студијског програма да се код студената подстиче креативност и критичко мишљење. [Кодексом професионалне етике Универзитета у Нишу \(Прилог 5. 2\) \(измене и допуне од 23.10.2015. год. Прилог 5. 2а\)](#), а посебно одељком 3. 2 Кодекса, такође су утврђене обавезе наставника и сарадника у погледу односа према студентима у наставном процесу

Правилницима и општим актима који регулишу реализацију наставног процеса утврђено је да се на почетку сваког курса студенти морају упознати са планом рада за дати предмет, распоредом наставних јединица по недељама, као и предвиђеним начином оцењивања и динамиком и начином вредновања предиспитних обавеза. Студентима су акредитовани планови курсева (силабуси) доступни преко сајта Факултета (преко линкова на појединачне студијске програме са странице (нпр. на Департману Англистика: <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/67-predmeti-oas-anglistika-2014>), као и преко линка Књиге предмета и наставни планови: <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/11-predmeti>. Како се у планове (силабусе) могу уносити мање измене сваке академске године, наставници и сарадници дужни су да студентима на почетку курса дају ажурирани силабус за текућу годину.

Настава се на Факултету изводи према унапред утврђеном распореду часова. План и распоред наставе (предавања, вежби, недељних консултација) на почетку сваког семестра се усклађују са потребама студената. Приликом израде распореда води се рачуна о броју наставних сати у радном дану и недељи, предвиђеним бројевима часова предавања и вежби према предметима, усклађености часова предавања и вежби, као и броју студената по групама ([Прилог 5. 3](#)). Све ове потребе усклађују се са просторним капацитетима које има Факултет. Распоред се формира у сарадњи са представницима Департмана Филозофског факултета чиме се обезбеђује потпунији увид у студијске програме и усклађивање обавеза наставника и сарадника. Изузетно компликован и слојевит посао на изради распореда (подразумева

усклађивање свих поменутих потреба и могућности на свим департаментама) релативно је олакшан инсистирањем на минималним изменама у распореду, проузрокованим објективним разлозима. [Студенти се на почетку семестра обавештавају о распореду часова](https://studenti.filfak.ni.ac.rs/nastava/raspored-casova) његовим објављивањем на интернет презентацији Факултета и на огласним таблама за сваки студијски програм (<https://studenti.filfak.ni.ac.rs/nastava/raspored-casova>). Информације о времену одржавања консултација наставника и сарадника објављене су на вратима кабинета наставника и сарадника и на сајту Факултета (преко линкова на појединачне департмане и са заједничког линка <https://www.filfak.ni.ac.rs/nastavno-osoblje>). Информације о времену обављања различитих активности у току курсева објављују се на огласним таблама департмана ([Прилог 5. 4.](#) Процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе (План извођења наставе и оптерећења наставника и сарадника на студијским програмима Филозофског факултета у Нишу).

Распоред полагања испита сачињава се на почетку академске године за све испитне рокове (јануар, април, јун, јул, септембар, октобар), и благовремено се објављује на интернет презентацији Факултета и огласним таблама. Све промене које се из објективних разлога уносе у распоред полагања испита објављују се благовремено. Правилницима који регулишу полагање испита предвиђено је да се датуми испита могу померати само за каснији датум и уз сагласност продекана за наставу. Послови на изради распореда испита подразумевају распоред испита по свим студијским програмима ОАС, уз усклађивање са потребама студената, њиховим бројем и расположивим просторијама. Значајни су подаци о броју пријављених студената по испитним роковима, будући да се, према потреби и могућностима, могу вршити просторне и измене термина (учионице намењене обављању испита са мањим бројем пријављених, амфитеатри са већим бројем пријављених студената).

Пакетом правилника усвојеним у протеклом периоду прецизно су утврђене обавезе наставника и сарадника у наставном процесу на сваком од три нивоа студија:

- ❖ [Правилник о основним академским студијама](#)
- ❖ [Правилник о мастер академским студијама](#)
- ❖ [Правилник о докторским академским студијама](#)
- ❖ [Правилник о учбеницима](#)
- ❖ [Правилник о извођењу испита на Департману за англистику](#)

Правилници су доступни студентима на интернет страници Факултета преко линкова

<https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/4-pravilnici> и

<https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/5-opsta-akta>

5. 2. Анализа и процена тренутне ситуације у погледу циљева, захтева и очекивања

Обезбеђивање квалитета у домену наставног процеса обухвата три важна аспекта, а то су: 1) реализација свих облика наставе и предвиђених активности (у складу са акредитованим курикулумом, силабусима, планом рада, распоредом часова, распоредом испита); 2) реализација акредитованих силабуса у погледу наставних садржаја, наставних метода, и доступности литературе и наставних материјала; и 3) начин вредновања знања и постигнућа студената на предиспитним обавезама и испитима у складу са акредитованим силабусима.

На основу анализе рада у претходном периоду може се рећи да Филозофски факултет у

великој мери задовољава захтеве Стандарда 5 у погледу квалитета наставног процеса, нарочито када је реч о првом од наведена три аспекта квалитета, и када је реч о наставним садржајима, доступности литературе, и поштовању акредитованих силабуса. У домену увођења савременијих метода рада, интерактивне наставе, савременијих начина вредновања знања студената и практичних вештина студената, Стандард 5 задовољен је у адекватној мери, али оставља још много простора за унапређење квалитета.

5. 2. 1. Пре почетка семестра сви наставници су у обавези да учине студентима доступним план рада (силабус) за дати предмет који укључује:

- Назив предмета, статус предмета, фонд часова, број ЕСПБ, семестар у коме се предмет слуша, имена наставника и сарадника који изводе наставу на датом предмету, и услове за слушање курса и полагање испита;
- Садржај и структуру предмета;
- Циљеве и исходе предмета;
- План и распоред извођења наставе и вежби по наставним недељама;
- Опис предиспитних активности;
- Начин оцењивања предиспитних активности и испита;
- Списак обавезне и допунске литературе.

Установљена је процедура за предлагање и усвајање измена у акредитованим плановима (силабусима). Измене у курикулуму и силабусима, осим када се ради о редовном ажурирању и осавремењивању списка литературе, предлаже Веће департмана. Прихваћене измене Наставно-научно веће упућује Сенату Универзитета у Нишу на усвајање.

5. 2. 2. На Филозофском факултету се континуирано прати спровођење акредитованих планова наставе. Већа департмана одговорна су за праћење реализације наставе на студијском програму, за организацију наставе у групама студената у складу са стандардима за акредитацију, за адекватну кадровску покривеност наставе (на пример, у случајевима када је наставницима или сарадницима одобрено одсуство из наставе ради стручног усавршавања или учешћа у међународним пројектима, у случају боловања, и слично), као и за реализацију силабуса у складу са акредитованим документима. Као још један вид континуираног праћења рада студената, Филозофски факултет определио се да задржи праксу оверавања похађања наставе потписом наставника у индексу студента, као један вид институционализације континуираног праћења похађања наставе и рада студената.

Анализе реализације наставе у протеклом периоду показују да је план наставе углавном био реализован на утврђени начин, уз мања одступања до којих је долазило услед објективних околности (непредвиђена боловања наставника, одлуке Владе или Министарства просвете и науке о нерадним данима, и слично).

5. 2. 3. Остваривање наставе у складу са плановима рада, као и квалитет наставног процеса на сваком појединачном предмету прати се и путем студентске евалуације, односно, редовног семестралног анкетања студената. Анкетање се обавља два пута годишње, односно, једном у семестру. Радна група за обезбеђење квалитета наставе припрема извештаје о резултатима анкетања и доставља их декану, продекану за наставу, а подаци о оцењиваним наставницима и сарадницима доступни су и већима департмана. У случају лоших оцена или неповољних коментара или жалби студената, управа Факултета позива

одговарајуће наставнике на разговор ради уклањања пропуста или недостатака у настави. Такође, Центар за унапређење квалитета осмишљава и друге корективне мере које би могле дати позитиван ефекат у областима у којима је оцена студената била незадовољавајућа.

5. 2. 4. Интерактивност наставе се обезбеђује преко повезивања теоријске наставе и практичног знања, и обезбеђивања активне улоге студената у самом наставном процесу. Силабусима појединачних предмета предвиђене су различите практичне активности студената, као што су припреме и реализација презентација и извештаја, осмишљавање и израда пројеката, и слично. На многим курсевима ове активности су обавезне за све студенте, а често носе и одређени број поена као предиспитне обавезе, што студенте додатно мотивише да се активно укључе у њихову реализацију. Такође, како се може видети из силабуса појединачних предмета, предвиђене методе реализације наставе обухватају дискусију, решавање проблема, комуникативне активности, и друге видове интерактивне наставе. Наставници и сарадници Филозофског факултета похађају семинаре стручног усавршавања у земљи и иностранству и учествују у реализацији различитих пројеката, што значајно доприноси развијању њихових педагошких компетенција (в. дискусију у [Стандарду 7](#)). Коначно, практичне и интерактивне вештине студенти развијају и на ваннаставним пројектима. На пример, како би имали прилике да стечена знања примене у пракси, студенти новинарства на Филозофском факултету покренули су студентски часопис („Студентски дневни лист“, доступан преко линка <https://www.studnel.com>), који им пружа прилику да већ у току основних академских студија примене и усаврше стечена знања и вештине.

Посебно важан вид практичних активности студената јесте њихово ангажовање на практикуму, посебно у оквиру методичких предмета и обавезне стручне праксе. Будући да велики број студијских програма има за циљ оспособљавање студената за рад у образовним институцијама, то је првенствено учешће студената у наставни процес у основним и средњим школама у току практикума, али и сарадња са другим организацијама у којима се изводи стручна пракса, као што су предшколске установе, образовне установе (основне и средње школе), Установе социјалне заштите, дописнички центри, и институти. Филозофски факултет има потписане уговоре о сарадњи са свим важнијим институцијама у Нишу и региону у којима се изводи практични део наставног процеса.

5. 2. 5. Садржаји курикулума студијских програма који се реализују на сва три нивоа студија на Филозофском факултету одговарају постизању циљева студијског програма и његовим исходима учења. Наставне методе су прилагођене природи предмета унутар курикулума, његовим циљевима и исходима. Тако се, у случају да исходи учења подразумевају већи степен примене стечених знања, фаворизују практичне интерактивне методе, док се у случају предмета који припадају групи општеобразовног типа чешће користи метода анализе и текст метода.

Као илустративан пример може послужити курикулум за предмет *Савремени француски језик 1* на студијском програму основних академских студија *Француског језика и књижевности*. Овај предмет припада типу стручноапликативних предмета, а из приложеног силабуса се може видети усаглашеност између наставних метода, циљева и исхода учења.

Студијски програм/студијски програми : ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ				
Врста и ниво студија: Основне академске студије				
Назив предмета: САВРЕМЕНИ ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 1				
Наставник, сарадник: Проф. др Селена М. Станковић, Наташа М. Живић, МА, Silwya Olsezewska				
Статус предмета: обавезан				
Број ЕСПБ: 8				
Услов: /				
Циљ предмета Обнављање и даље изучавање граматике француског језика, проширивање активног вокабулара, развој четири језичке вештине и укупне комуникативне компетенције студената. Теоријски опис врста речи у француском и вежбање практичне употребе одговарајућих облика глагола, именица и придева у усменом и у писаном изражавању.				
Исход предмета Виши и уједначенији ниво граматичке компетенције студената. Успешно распознавање врста речи, као предуслов за граматичку анализу реченице. Способност за спонтану правилну употребу одговарајућих облика речи у усменом и писаном изражавању. Виши и уједначенији ниво компетенције студената у домену четири језичке вештине.				
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Врсте речи у француском језику – основна својства и типична употреба: детерминанти, заменице, именице, придеви, глаголи, прилози, предлози, везници, узвици. Синтаксички и семантички критеријуми за разграничавање врста речи. Подврсте детерминаната, чланови (одређени, неодређени, партитивни), подела заменица с посебним освртом на облике и употребу личних заменица. Промена помоћних, правилних и неправилних глагола. Властите и заједничке именице и употреба члана уз властите именице. Женски род придева. Грађење прилога од придева. Компарација придева и прилога. Негација у француском. <i>Практична настава: Вежбе</i> Часови вежби организовани су кроз граматичке вежбе, вежбе превођења, и лекторске вежбе конверзације и писања. Граматичке вежбе, које обухватају писмена и усмена вежбања, прате теоријску наставу и омогућавају примену и утврђивање стечених знања из граматике. Вежбе из превођења омогућавају практично коришћење знања из граматике, као и овладавање техником превођења и обогаћивање активног вокабулара. Док су вежбе граматике усмерене на развој граматичке тачности, вежбе конверзације и писања усмерене су на развијање флуентног писаног и усменог изражавања.				
Литература 1. Riegel, M., J-Ch. Pellat & R. Rioul (2009), <i>Grammaire méthodique du français</i> , Paris : PUF. 2. M. Grevisse & A. Goosse (2007), <i>Le Bon Usage</i> , Louvain-la-Neuve : Duculot/De Boeck. 3. Gary-Prieur, M.-N. (1985). <i>De la grammaire à la linguistique</i> . Paris: Armand Colin. 4. <i>Les 350 exercices – Grammaire</i> (niveaux Débutant et Moyen), Paris : Hachette.				
Број часова активне наставе				Остали часови
Предавања: 2	Вежбе: 6	Други облици наставе: /	Студијски истраживачки рад: /	
Методе извођења наставе: монолошка, дијалoшка, консултативна				
Оцена знања (максимални број поена 100)				
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена	
активност у току предавања		писмени испит	50	
практична настава	5	усмени испит	20	
тест	25	.....		
семинар-и				

Како се може видети из приложеног силабуса предмета Савремени француски језик 1 на Студијском програму основних студија француског језика и књижевности (научно стручни предмет), садржај предмета усаглашен је са предвиђеним циљевима и исходима учења, а методе извођења наставе и начин оцењивања знања, кроз предиспитне обавезе и завршни испит, такође су усклађени са циљевима предмета и исходима учења.

На примеру студијског програма *Француски језик и књижевност* може се видети да је пропорција различитих типова курсева (предавања, вежбе, стручна пракса) коју изводе ангажовани наставници и сарадници балансирана у односу на циљеве студијског програма и исходе учења.

Студијски програм француског језика и књижевности образује студенте као филологе француског језика и књижевности, односно, омогућава им стицање потребних знања и вештина за обављање послова у домену образовања, културе, издаваштва, преводаштва, односа са јавношћу, нарочито у међународној комуникацији, и свим областима које захтевају професионални профил студента за француски језик, за француску књижевност и културу, као и методику и дидактику наставе француског језика.

Сврха студијског програма обухвата како образовање наставника француског као страног језика на свим образовним нивоима, тако и стручњака који су оспособљени за рад у различитим институцијама образовања, културе и привреде. Студијски програм француског језика и књижевности осмишљен је тако да студентима омогући стицање потребних знања и вештина за квалитетно, професионално и стручно обављање послова, али и развијање свести о неопходности непрекидног даљег усавршавања у изабраним професионалним областима, и одговорности за сопствени интелектуални и стручни развој током читаве професионалне каријере. У домену оспособљавања за наставни рад, студент поседује неопходна знања из области дидактике, педагогије и психологије које га оспособљавају за образовно-васпитни рад, односно, које му омогућују да обавља посао наставника француског језика на свим нивоима образовног система. Студијски програм, и садржајем и начином рада на курсевима, омогућује студентима развијање вештине комуникације, као и кооперативности, способности за тимски рад, одговорности, креативности и флексибилности, као значајних својстава неопходних за рад у образовању и васпитању младих генерација.

Укупан број часова у курикулуму студијског програма *Француски језик и књижевност* износи 192, а број часова активне наставе 186, од којих је 94 посвећено теоријској настави, а 92 часа вежбама и другим облицима активне наставе. Стручна пракса обухвата 6 часова. Овакав однос појединих облика наставе омогућава да студенти након реализације студијског програма и утврђених циљева:

- стекну знања и вештине из француског језика на нивоу Ц1/Ц2 Заједничког европског оквира за језике.
- да буду упознати са основним теоријским и методолошким оквиром језичке анализе на фонолошком, морфолошком, синтаксичком, семантичком и прагматичком нивоу, као и с методама примењено-лингвистичких дисциплина, и оспособљени су да користе француски језик у различитим стручним контекстима (пословна комуникација, усмено и писмено превођење).
- да темељно познају историјски развој, теоријско-критичке токове, жанровску структуру и стилске специфичности француске књижевности и поседују знања и вештине које им омогућавају разумевање, анализу и вредновање књижевних дела.
- да познају француску културу (с освртом на културе франкофоних земаља), и буду

способни да је разумеју, анализирају и пореде са другим културама у свету.

- да поседују неопходна знања из области дидактике, педагогије и психологије која их оспособљавају за образовно-васпитни рад, односно, која им омогућају да обављају посао наставника француског језика на свим нивоима образовног система, примењујући сопствена стечена знања и вештине како у самосталној аналитичко-методолошкој припреми за наставу, тако и у практичном раду са ученицима, у развијању њихове компетенције у француском језику, али и у развијању њихових вештина у ширем смислу - креативности, критичког мишљења и кооперативности.
- да поседују знања и вештине из још једног страног језика (енглески, немачки, руски, грчки, италијански), најмање на нивоу компетенције Б2 *Заједничког европског оквира за језике*.
- да поседују способност самоевалуације и ауторефлексије, као и свест о неопходности непрекидног интелектуалног и професионалног усавршавања током професионалне каријере, у области француског језика, француске књижевности и културе, методике и дидактике наставе француског језика.
- да буду оспособљени за даље образовање на мастер и докторским студијама, односно, за даље стручно усавршавање на специјалистичким студијама и у пројектима за професионално усавршавање, у области француског језика, француске књижевности и културе, методике и дидактике наставе француског језика.

Наставне методе (интерактивна настава, рад у малој групи, израда семинарских радова и сл.) одговарају постизању циљева и исхода студијског програма. Кроз савремене методе наставе студентима се развијају способности за стицање знања, разумевање, примену стечених знања, анализу, синтезу и евалуацију. Методе наставе, њихове предности и слабости, као и начин оцењивања студената описани су у стандарду 4.

5. 2. 7. Филозофски факултет, кроз активности Центра за унапређење квалитета и друге активности у току академске године (стручни семинари, научни скупови и округли столови, промоције књига, гостовања професора и одлазак на гостујућа предавања, донације учила и књига, итд.) перманентно подстиче стицање активних стручних компетенција наставника. Део ових активности предвиђен је [Планом рада Центра за унапређење квалитета \(в. Прилог 2. 4. – Годишњи план рада Центра\)](#), а резултати ових активности се прикупљају, усвајају и објављују кроз [Годишњи извештај о раду Центра](#).

Такође, из годишњег [Извештаја о раду Филозофског факултета за 2015/2016. годину \(Прилог 5. 5\)](#) може се видети да су на Факултету заступљене разноврсне активности које доприносе стручном усавршавању наставника и сарадника, као и да наставници и сарадници учествују у пројектима других институција, домаћих и страних, на програмима усавршавања за наставу. Коначно, како се може видети из Плана рада Филозофског факултета за 2017. годину, Факултет посвећује посебну пажњу квалитету наставе и активностима за унапређење квалитета наставног процеса ([Прилог 5. 5. 1 Одлуке о одобравању стручног усавршавања наставницима](#); Предавања по позиву и извештаји наставника са путовања везаних за пројекте нпр. TEMPUS и др.)

5. 2. 8. О доступности плана рада и реализације наставе старају се продекан за наставу, Центар за унапређење квалитета и шефови Службе за наставу и студентска питања и Службе за мастер и докторске студије. Све релеватне информације благовремено се објављују на интернет страници Факултета <https://www.filfak.ni.ac.rs/> и доступне су преко линкова на појединачне студијске програме, на распоред часова, распоред испита, или важна

обавештења са почетне странице презентације. Продекан за наставу у сарадњи са шефовима служби за наставу на основним, мастер и докторским студијама прати регуларност реализације наставе на свим нивоима, као и ажурност информација доступних преко интернет странице Факултета, и по потреби предузима корективне мере.

5. 2. 9. Анализа слабости и повољних елемената

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:
S (Strengths) : предности	+++ високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++ средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+ мало значајно
T (Threats) : опасности	0 без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Системски се прати квалитет наставе и предузимају се корективне мере (+++) Све информације везане за распоред часова, распоред полагања испита и термине консултација објављени су на Интернет страници Факултета (+++) Наставници и сарадници Филозофског факултета поседују завидан степен компетенција за квалитетно обављање посла(+++) На Факултету се реализује настава на интерактивним принципима, уводе се нове методе и реализује континуирано оцењивање (+++) Електронско пријављивање испита олакшало је процес организације испита и обезбедило више предности: смањене су гужве и оптерећења стручних сарадника службе, на најмању меру своде се могућности омашки у пријављивању, регистрању пријава и слично (+++) Документација на огласним таблама Факултета и на сајту Факултета се уредно ажурира, транспарентна је и пружа јасане и прецизне актуелне информације (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> Већа ажурност наставника и сарадника у предаји Записника са спроведених испита Служби за наставу и студентска питања (+++) Равноправност у понуди страних језика као изборних предмета на свим нивоима студија (+++) Књиге наставника и сарадника не ажурирају се у довољној мери на сајту Факултета што може довести до појаве нетачних информација (++) Недовољно редовно праћење одржавања консултација (++) Недовољна посвећеност организовању ваннаставних активности за студенте (++) Недостатак фонолабораторије за рад на филолошким департманима (++) Недостатак опреме за симултано превођење за рад филолошким департманима (++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Увођење нових наставних метода (проблемски оријентисана настава) (++) Перманентни рад на побољшању педагошких компетенција наставника и сарадника (+++) У перспективи организација учења на даљину (+) Опремање учионица савременим средствима за рад и за иновирање метода које се користе у наставном процесу (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Неки наставници су недовољно мотивисани за увођење нових метода у наставу и организовање различитих врста активности за студенте, у оквиру курсева или ваннаставних активности (+++) Недостатак финансија за модернизацију наставног процеса и адекватну подршку процесу реформе (++)

5.3. Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 5

- 1) У наредном периоду, Центар за унапређење квалитета радиће на усавршавању процедура за праћење и вредновање квалитета наставног процеса. Добро утемељене процедуре могуће је даље развити, на пример, израдом јаснијих и једноставних формулара за достављање извештаја који се тичу реализације наставе (часова, испита, пролазности на испитима, предиспитних обавеза, активности студената), како би се олакшало и поједноставило сакупљање свих релевантних података, како из стручних служби, тако и од самих наставника и сарадника.
- 2) Неопходно је и даље пратити квалитет наставног процеса у сва три утврђена аспекта – квалитет реализације наставног процеса у складу са плановима, квалитет реализације наставе у домену наставних садржаја и метода, а у складу са утврђеним исходима учења и циљевима предмета, и, коначно, квалитет вредновања знања и постигнућа студената кроз предиспитне обавезе и испите.
- 3) Потребно је још више мотивисати наставнике и сараднике да узму учешћа у активностима, семинарима, едукативним програмима и пројектима који би допринели развоју њихових стручних и методичких компетенција. Стиче се утисак да су наставници првенствено оријентисани ка научном усавршавању и да се на научноистраживачким пројектима и активностима ангажују у много већој мери него у програмима за стручно и педагошко-методичко усавршавање. Потребно је овај аспект компетенција наставника учинити видљивијим и значајнијим, о чему ће бити више речи у дискусији Стандарда 7 (квалитет наставника).

Показатељи и прилози за стандард 5

Прилог 5. 1. Анализа резултата анкете студената о квалитету наставног процеса

Прилог 5. 2. Кодекс професионалне етике Универзитета у Нишу

Прилог 5. 2а. Одлука о изменама и допунама Кодекса професионалне етике Универзитета у Нишу

Прилог 5. 3. План и распоред наставе (предавања и вежби)

Прилог 5. 3а. Одлука о усвајању распореда наставе (предавања и вежби)

Прилог 5. 4. План извођења наставе и оптерећења наставника и сарадника на студијским програмима Филозофског факултета у Нишу

Прилог 5. 4а. Одлука о усвајању План извођења наставе и оптерећења наставника и сарадника

Прилог 5. 5. Извештаја о раду Филозофског факултета Универзитета у Нишу за 2016. годину

Прилог 5. 5. 1 Одлуке о одобравању стручног усавршавања наставницима; Предавања по позиву и извештаји наставника са путовања везаних за пројекте нпр. TEMPUS и др.

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада

Високошколска установа непрекидно ради на подстицању, обезбеђењу услова, праћењу и провери резултата научноистраживачког, уметничког и стручног рада и на њиховом укључивању у наставни процес.

6. 1. Анализа квалитета научноистраживачког рада на Филозофском факултету у Нишу

Филозофски факултет у великој мери је усмерен на подстицање научноистраживачког рада, повећање броја научних публикација, јачање издавачке делатности Факултета и интензивирање активности које имају за циљ унапређење научноистраживачког рада.

Научноистраживачки рад на Филозофском факултету у Нишу у периоду од протекле акредитације је у свим аспектима доживео изузетни напредак. То се види кроз нову организацију научноистраживачког рада, набавку нове опреме, реализацију више научноистраживачких пројеката, већи број објављених радова, посебно оних у индексираним часописима, кроз повећање броја уговора о научној сарадњи (и већи број међународних), повећање броја одбрањених докторских теза, праћених објављивањем добијених резултата у часописима са СЦИ листе. Међу одбрањеним докторским дисертацијама су већим делом оне које су урађене у оквиру акредитованих докторских академских студија.

6. 2. Организација научноистраживачког рада Филозофског факултета у Нишу

На основу *Стратегије обезбеђења квалитета* и *Правилника о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета* један од основних циљева у раду Филозофског факултета је остваривање јединства образовног, научноистраживачког и стручног рада. Стога Факултет редовно спроводи активности усмерене ка подстицању и развоју научноистраживачке делатности, а перманентно праћење и евалуација научноистраживачких активности чине важан део система за обезбеђење квалитета.

Научноистраживачки и образовни рад делови су јединствене научно-образовне делатности Факултета. Научноистраживачка делатност се остварује кроз основна, примењена и развојна истраживања и оспособљавањем кадра за научноистраживачки рад. У циљу обављања научноистраживачке делатности, на Факултету се организују центри за научноистраживачки рад:

1. Центар за филозофска истраживања,
2. Центар за историјска истраживања,
3. Центар за психолошка истраживања,
4. Центар за педагошка истраживања,
5. Центар за социолошка истраживања,
6. Центар за медијска истраживања,
7. Центар за истраживање српског језика,
8. Центар за истраживање српске и компаративне књижевности,
9. Центар за истраживање енглеског језика и књижевности,
10. Центар за истраживање руског језика и књижевности,
11. Центар за истраживање француског језика и књижевности,
12. Центар за истраживање немачког језика и књижевности и
13. Центар за истраживање наставе страног језика на нематичним департманима.

Истраживачки центри обављају научноистраживачку делатност ради остваривања општег интереса у складу са Законом о научноистраживачкој делатности и [Статутом Факултета](#). Центром за научноистраживачки рад руководи управник кога из реда наставника именује и разрешава декан Факултета, на предлог већа центра, на време од три године.

У организацији рада Филозофског факултета значајна истраживачка делатност се одвија кроз рад *Центра за социолошка истраживања* (који је основан 1982. године као Институт за истраживања, неколико пута је мењао назив, а од 2007. године преименован је у Центар за социолошка истраживања). Чланови Центра су наставници и сарадници Департмана за социологију, а у његовом раду учествују истраживачи и стручни консултанци из земље и иностранства. Центар реализује научноистраживачке пројекте, организује научне скупове и објављује научне публикације. До сада је реализовано седам научноистраживачких пројеката, а у току је реализација пројекта „Традиција, модернизација и национални идентитети у Србији и на Балкану у процесу европских интеграција“ (179074) чији је руководилац професор емеритус Љубиша Митровић, а финансира га Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Посебну организациону јединицу на Филозофском факултету чини и *Центар за психолошка истраживања*, основан 2000. године. Чланови Центра су наставници и сарадници Департмана за психологију, а у његовом раду учествују и истраживачи из земље и иностранства. Центар обавља научноистраживачку делатност кроз реализацију научноистраживачких пројеката, организацију научних скупова и објављивање научних радова. На Департману за психологију организована је Лабораторија за експерименталну психологију. Лабораторијом руководи шеф кога, из реда наставника, именује и разрешава декан Факултета, на време од три године, на предлог већа департмана.

Ове организационе јединице за научноистраживачки рад Филозофског факултета обављају: основна, примењена и развојна истраживања, истраживања која су у функцији образовно-наставне делатности и покретања иновативних активности на свим пољима друштвеног живота.

Активности Филозофског факултета у домену научноистраживачке делатности остварују се у шест главних области: 1) научноистраживачки пројекти, 2) организација научних скупова и конференција, 3) публикавање научних резултата, 4) издавачка делатност, 5) развој научног подмлатка и 6) развој међународне сарадње. Поред тога, за унапређење квалитета научноистраживачког рада значајан је и квалитет процеса избора наставника и сарадника у академска и научна звања, као и квалитет материјалне подршке за научноистраживачки рад у виду опремљености Факултета и финансијске подршке научноистраживачким активностима из средстава стечених на основу сопствених прихода Факултета.

Опрема за научноистраживачки рад

Центар за социолошка истраживања и Центар за психолошка истраживања располажу одговарајућом опремом. Део средстава за куповину опреме додељивало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја на основу истраживачких пројеката, а један део средстава обезбеђен је из сопствених средстава Факултета. Као инвестицију у научноистраживачки рад, Факултет је улагао средстава и у адаптацију простора за рачунарске учионице и Лабораторију за експерименталну психологију. Добром и савременом опремом за научноистраживачки рад Филозофски факултет је успоставио одговарајућу инфраструктурну средину у којој се може остварити и даље унапредити јединство едукативне и истраживачке активности као битног предуслова у постизању добре научне и професионалне компетенције

наставника, сарадника и студената Филозофског факултета.

Научноистраживачка активност

Филозофски факултет Универзитета у Нишу, према подацима из Извештаја о раду из 2016. године има укупно **73** наставника и сарадника који учествују у реализацији **18** пројеката основних истраживања за конкурсни период 2011–2014. године – са продуженим периодом (2017) који се у номенклатури Министарства за ресор науке воде као истраживачи. Истраживачи Филозофског факултета учествују у научноистраживачком раду кроз пројекте Министарства просвете, науке и технолошког развоја, пројекте Филозофског факултета и разне облике сарадње са другим истраживачким институцијама у земљи и иностранству. Такође, у научно истраживачки рад су укључени и студенти докторских студија.

Научноистраживачки пројекти

Факултет подстиче наставнике и сараднике да се што активније ангажују у конципирању и реализовању научноистраживачких пројеката, индивидуалних, групних и међународних, самостално или у сарадњи са другим акредитованим високошколским установама у земљи и иностранству. Факултет настоји да буде носилац значајних пројеката, или партнер значајних научних институција у реализацији пројеката.

Факултет је данас носилац два пројекта и партнер је у реализацији 18 пројеката основних истраживања које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Пројекти Министарства који су се одвијали на Филозофском факултету Универзитета у Нишу током 2016. године су: 1) *Од универзалних царстава ка националним државама: друштвене и политичке промене у Србији и на Балкану* (177030), 2) *Српска нација – интегративни и дезинтегративни процеси* (177014), 3) *Хришћанска култура на Балкану у средњем веку: Византијско царство, Срби и Бугари од 9. до 15. века* (177015), 4) *Модернизација Западног Балкана* (177009), 5) *Насеља и становништво српских земаља у позном средњем веку (XIV-XV век)* (177010), 6) *Традиција, модернизација и национални идентитет у Србији и на Балкану у процесу европских интеграција* (179074), 7) *Педагошки плурализам као основа стратегије образовања* (179036), 8) *Одрживост идентитета Срба и националних мањина у пограничним општинама источне и југоисточне Србије* (179013), 9) *Индикатори и модели усклађивања пословних и породичних улога* (179002), 10) *Косово и Метохија између националног идентитета и евроинтеграција* (47023), 11) *Заједничка истраживања мерења и утицаја јонизујућег и УВ зрачења у области медицине и заштите животне средине* (ИИИ 43011), 12) *Поетика српског реализма* (178025), 13) *Историја српског језика* (178001), 14) *Динамика структура савременог српског језика* (178014), 15) *Језици и културе у времену и простору* (178002), 16) *Превод у систему компаративног изучавања српске и стране књижевности и културе* (178019), 17) *Књиженство – теорија и историја женске књижевности на српском језику до 1915. године* (178029) и 18) *Цивилно друштво и религија* (179008).

Укупно **73** наставника и сарадника Факултета учествује у реализацији ових **18** пројеката основних истраживања за конкурсни период 2011–2014. године – са продуженим периодом (2017). Наставници и сарадници Факултета ангажују се и на другим научноистраживачким и стручним пројектима, домаћим и међународним. **Тридесет девет** наставника и сарадника учествовало је у својству сарадника или консултаната на **двадесет осам** регионалних и међународних или међународно подржаних пројеката ([Прилог 6. 1](#)).

У конкурсном периоду, 2006–2010. године, **49** наставника и сарадника Факултета било је ангажовано на **15** пројеката Министарства, а Филозофски факултет био је носилац два пројекта.

Када се најновији подаци упореде са подацима из претходног периода, може се уочити да је дошло до **значајног повећања броја наставника и сарадника Факултета ангажованих на реализацији већег броја међународних или међународно подржаних научноистраживачких пројеката**, као и броја пројеката основних истраживања у чијој реализацији учествује Филозофски факултет. Може се закључити да је повећање броја наставника и сарадника ангажованих на реализацији међународних или међународно подржаних пројеката резултат активног рада у протеклом периоду на унапређењу научноистраживачких активности на Факултету и међународне репутације Факултета као значајне научноистраживачке институције.

Научни скупови и конференције

У протеклом периоду, Факултет је био домаћин и организатор научних скупова, конференција, округлих столова и семинара. У 2017. години одржан је традиционални, седми по реду научни скуп са међународним учешћем [Наука и савремени универзитет – НИСУН – 7](#) (10. новембра 2017). У претходној години на иницијативу већа департмана настављено је и организовање традиционалних годишњих конференција – Департмана за психологију, [Дани примењене психологије](#) (30. 9–1. 10. 2016); Департмана за англистику, [Језик, књижевност, време](#) (22–23. април 2016); Департмана за социологију, [Традиција, модернизација и идентитети VIII: однос традиције и модернизације у обликовању идентитарне културе друштвених група у савремености \(компаративна анализа резултата истраживања/истраживачких искустава у Србији и на Балкану\)](#) (27. мај 2016). Одржана је и XXIII Годишња ЈУНИР конференција „Религија, род, сексуалност“ чији су организатори Филозофски факултет у Нишу и Југословенско удружење за научно истраживање религије (24. 6. 2016). У 2016. години 34 наставника и сарадника је учествовало у организацији научних скупова, а 91 наставник и сарадник Филозофског факултета учествовао је на научним конференцијама, научним и стручним скуповима на другим високошколским установама.

Научни скуп са међународним учешћем *Наука и савремени универзитет* (где су учествовали сви департмани Факултета), имао је велики број регистрованих излагача из земље и иностранства, првенствено из региона – са Универзитета у Сарајеву и Источном Сарајеву, са Универзитета у Бањалуци, Универзитета у Скопљу, бугарских универзитета (Софија, Велико Трново), Универзитета Црне Горе, универзитета из Хрватске, из Словеније, Пољске и Русије.

Филозофски факултет издваја знатна средства за организацију научних скупова, и подржава све иницијативе наставника и сарадника департмана у овим активностима. Годишње се на Филозофском факултету у Нишу организује десетак конференција, од којих су најзначајније две међународне конференције (Дани примењене психологије и Језик, књижевност) и свакако конференција Наука и савремени универзитет, која окупља учеснике из свих ужих научних области које се изучавају на Филозофском факултету. Сви подаци о одржаним скуповима, као и скуповима који се планирају у непосредном наредном периоду могу се наћи на сајту Факултета <https://www.filfak.ni.ac.rs/konferencije>

Међународна сарадња

Један од главних приоритета у активностима Филозофског факултета у протеклом периоду било је интензивирање и ширење свих видова сарадње са образовним и научним

институцијама од интереса за Факултет, а нарочито међународне сарадње, будући да је повезивање са институцијама у региону, Европи и свету изузетно значајно за унапређење квалитета наставе и научноистраживачког рада на Факултету.

На Филозофском факултету основана је Канцеларија за међународну и међуинституционалну сарадњу на основу Правилника о организацији и систематизацији послова на Филозофском факултету Универзитета у Нишу, бр. одлуке 54/1-01 од 30. 1. 2017. године. Канцеларија је организациона јединица Филозофског факултета која обавља послове од значаја за сарадњу Филозофског факултета са другим институцијама у Србији и иностранству. Управник Канцеларије за међународну и међуинституционалну сарадњу је продекан задужен за ресор међународне сарадње, који може управљати радом канцеларије директно или може именовати шефа канцеларије из редова запослених на факултету.

Активности за развијање домаће и међународне академске сарадње обухватале су неколико области, од којих је вероватно најважнија реализација уговора о сарадњи. Подаци о свим потписаним уговорима о међународној сарадњи са високошколским установама у свету доступни су на интернет презентацији Универзитета у Нишу, који је носилац и потписник свих уговора о сарадњи који се реализују на Филозофском факултету <https://www.ni.ac.rs/saradnja>

Дугогодишња сарадња са Државним институтом за руски језик и књижевност „А. С. Пушкин“ из Москве реализује се кроз узајамне студијске посете студената, наставника и сарадника – група студената и сарадника Филозофског факултета боравила је јула 2011. у Москви ради стручног усавршавања; група студената Департмана за руски језик је 2011/2012. боравила четири недеље на Институту А. С. Пушкин у Москви, а група студената из Москве на Департману за англистику Филозофског факултета. Институције са којима се интензивно сарађује су: Институт Иво Пилар у Загребу, Свеучилиште у Ријеци, Универзитет у Љубљани, Свеучилиште у Загребу, Западни универзитет у Сарајеву, и Западни универзитет у Темишвару. Настављена је сарадња успостављена у ранијем периоду са академским институцијама из Грчке, Македоније, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Хрватске, Словеније, Сједињених америчких држава, Канаде, Литваније (Филолошки факултет у Виљнусу) и Шпаније (Филолошки факултет Универзитета у Мурсији). У протеклој академској години потписан је и уговор о академској сарадњи са Универзитетом Артоа у Арасу (Француска), и са Филозофским факултетом Универзитета у Марибору (Словенија).

Настављена је дугогодишња сарадња са Филозофским факултетом Универзитета у Великом Трнову (Бугарска), у склопу које се врши размена лектора, заједничка реализација научноистраживачких пројеката и публикација резултата, и заједничка организација научних скупова, на пример, *Име у култури Срба и Бугара*, 2011.

У протеклом периоду настављена је, развијена или успостављена сарадња са више међународних организација, амбасада и иностраних културних центара. Као резултат већ вишегодишње сарадње са Америчком амбасадом у Београду, Бироом за образовање и културу америчког Стејт Департмента и Америчким саветом за међународно образовање, поред програма ЕЛФ (English Language Fellow) реализоване су и две размене научних радника преко Фулбрајт програма – један наставник Филозофског факултета боравио је 2010/2011 године на Универзитету Case Western Reserve, Ohio (Department of Cognitive Science), а у текућој школској години једна америчка стипендисткиња Фулбрајт програма провела је два семестра на Филозофском факултету. У 2014. години још један наш наставник са Департмана за педагогију, добио је Фулбрајтову стипендију и провео шест месеци на Универзитету Indiana, School of Education, Bloomington, у Сједињеним америчким државама. Такође, од

2005. до 2011. године, четири сарадника Факултета боравила су по један семестар на америчким универзитетима као стипендисти програма JFDP (Junior Faculty Development Program), а као наставак и пратећу активност сарадње на Фулбрајт и JFDP програмима, Америчка амбасада у Београду финансира је боравак професора Кенета Кушнера са Kent State University, Ohio, USA (децембар 2011) и професора Теда Оуклија са Case Western Reserve University, Ohio, USA (април 2012) на Филозофском факултету. Обавештења о свим гостујућим професорима јавно су истакнута на интернет страници Факултета <https://www.filfak.ni.ac.rs/predavanja>.

Студенти Филозофског факултета у Нишу боравили су на Филолошком факултету у Великом Трнову (Бугарска), у периоду од 12. 5. до 15. 5. 2016. године, у оквиру 15. размене наставника и студената. Студенти Основних академских студија руског језика Филозофског факултета у Нишу, боравили су на Белгородском државном технолошком Универзитету «В.Г. Шухов» (Руска Федерација) и Белгородском државном национално-истраживачком универзитету (Руска Федерација), у оквиру студентске размене, у периоду од 2. септембра до 1. октобра 2016. године.

Током 2016. године пажња је била усмерена и на даље интензивирање међународне сарадње са иностраним универзитетима са којима Факултет има већ успостављену сарадњу, као и на успостављање нових партнерстава, како би се створиле могућности за интензивније спровођење програма мобилности како наставника и сарадника, тако и студената. У оквиру једног од међународних споразума Универзитета у Нишу, на Факултету је почела и реализација факултативних курсева корејског језика ([Прилог 6. 2](#)) намењених студентима Универзитета у Нишу.

Постигнути резултати у научноистраживачком раду

Главни резултати научноистраживачког рада су видљиви кроз објављене научне радове, монографије и саопштења на научним састанцима, као и одбрањене докторске дисертације. Као квантитативни показатељ научноистраживачког рада, научна продукција наставника и сарадника је важан аспект квалитета научноистраживачке делатности Факултета, који се континуирано прати. Подаци о научној продукцији наставника и сарадника објављују се у годишњим извештајима о раду Факултета и доступни су на интернет страници Факултета (<https://www.filfak.ni.ac.rs/kvalitet>).

Према подацима представљеним у Извештају о раду Филозофског факултета за 2016. годину, сумирани подаци указују на значајну научну продукцију – укупно **310 публикација међународног значаја** и **269 публикација националног значаја**, укупно **575 публикација**. Заступљеност публикација међународног значаја по категоријама је следећа: 111 публикација у категоријама M10 (1 M12, 3 M13, 100 M14, 1 M17 и 6 M18), 62 рада у часописима међународног значаја у категоријама M20 (8 M23, 26 M24) и 126 у зборницима са међународних научних скупова категорије M30 (7 M32, 38 M33 и 81 M34). Публикација националног значаја чији су аутори наставници и сарадници Факултета било је 91 у категорији M40, 102 у категоријама M50 и 73 у категоријама M60. ([Прилог 6. 3](#)).

Када се ови резултати упореде са резултатима из претходног периода самовредновања 2012. године, може се приметити значајан напредак у квалитету публикација у погледу рангирања. У Извештају о раду Факултета за школску 2010/2011 годину, сумирани су подаци о значајној научној продукцији – укупно **139 публикација међународног значаја** и **367 публикације националног значаја** (укупно 506 публикација), од тога, 17 публикација међународног значаја у

категијама M10 (1 M12, 16 M14 и 2 M18), 62 рада у часописима међународног значаја у категоријама M20 (1 M21, 3 M22, 33 M23, 24 M24 и 1 M27) и 87 у зборницима са међународних научних скупова категорије M30 (4 M32, 23 M33 и 60 M34). Публикација националног значаја чији су аутори наставници и сарадници Факултета било је 110 у категорији M40, 77 у категоријама M50 и 180 у категоријама M60.

Напредак је посебно наглашен код публикација међународног значаја, јер је 2016. године више него двострука заступљеност (2,15) радова међународног значаја у односу на претходни период (2012. године). Овај напредак сведочи о унапређењу квалитета научне продукције наставника и сарадника Факултета, као и о свести наставника и сарадника о неопходности публиковања резултата научноистраживачког рада у публикацијама које су рангиране као престижне у друштвено-хуманистичким наукама у свету и код нас.

Још један аспект обезбеђивања квалитета научноистраживачког рада, блиско повезан са квантитетом и квалитетом научне продукције наставника и сарадника, представља поштовање високих стандарда при избору наставника и сарадника у звања, при разматрању услова за продужетак радног односа и за ангажовање (допунски рад) наставника, и, посебно, при избору наставника за извођење наставе и менторство на докторским академским студијама. Филозофски факултет стриктно примењује стандарде Националног савета за високо образовање и стандарде за акредитацију студијских програма у свим овим областима, о чему ће бити више речи у оквиру Стандарда 7 – квалитет наставника.

Издавачка делатност

Протекли извештајни период обележиле су и значајне активности на развијању издавачке делатности на Факултету. Издавачки центар као засебна организациона јединица Факултета званично је започела рад 1. 10. 2011. године. Приоритет у годишњим издавачким плановима имало је објављивање научних монографија, зборника научних радова, и периодичних издања – годишњака и часописа, нарочито оних ранжираних од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Научна периодична публицистика – часописи

Филозофски факултет у Нишу издаје четири научна часописа који су категорисани одлуком Министарства просвете и науке:

	ISSN	НАЗИВ ЧАСОПИСА	ИЗДАВАЧ	КАТЕГОРИЈА М
1.	1821-3332	Philologia mediana	Филозофски факултет у Нишу	51
2.	1451-9739	Годишњак за социологију Филозофског факултета у Нишу	Филозофски факултет у Нишу	52
3.	2406-1190	Балканске синтезе	Филозофски факултет у Нишу	53
4.	1451-5407	Годишњак за психологију	Филозофски факултет у Нишу	53

Осим тога Факултет издаје и часопис студената *Недоглед* у сарадњи са Департманом за српску и компаративну књижевност, часопис *Исходишта*, који се објављује у сарадњи са Универзитетом у Темишвару. Поновно је покренут часопис који је раније излазио: Годишњак за педагогију, а планира се и поновно покретање још неких часописа као што је Годишњак за српски језик и Годишњак за филозофију.

Четири наставника и сарадника Филозофског факултета чланови су уређивачког одбора

часописа за друштвене и хуманистичке науке *Теме*, који издаје Универзитет у Нишу, а који је на листи научних часописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја већ више година рангиран у категорији **M24**. Такође, наставници Филозофског факултета су главни и одговорни уредници часописа *Facta Universitatis*, који издаје Универзитет у Нишу, како свеске *Linguistics and Literature* (ISSN 0354 – 4702, M52) тако и свеске *Philosophy, Sociology, Psychology and History* (ISSN 1820-8509, M53).

Издавачке активности Факултета у протеклом периоду обележило је настављање објављивања других периодичних издања, као и већег броја зборника радова, монографија, и уџбеника. На пример, у академској 2016. години објављено је 11 зборника и 15 монографија и уџбеника наставника и сарадника Факултета.

Научни подмладак

Као важан аспект унапређења научноистраживачке делатности на Факултету, прати се развој научног подмлатка, и подстиче бржи и квалитетнији академски развој сарадника на мастер и докторским студијама, било да су уписани на студијске програме Филозофског факултета или других универзитета у земљи и иностранству. У 2016. години на Факултету је одбрањено 11 докторских теза по Закону о Универзитету и 5 докторских теза на Докторским академским студијама (по Закону о високом образовању), 2 магистарска рада и 166 мастер радова. ([Прилог 6. 3. 1](#))

У периоду од 2012-2017. године из редова сарадника Факултета након одбране докторске тезе у звање доцента изабрано је 15 сарадника. Избор нових наставника који су први пут засновали радни однос од 2012-2017. године завршен је за 8 наставника.

Материјална подршка за научноистраживачки рад

Поред институционалне, логистичке и академске подршке наставницима и сарадницима, која се огледа у стварању повољних услова за научноистраживачки рад (одобравање одсуства из наставе ради учешћа на пројектима конференцијама или учешћа у студијским путовањима и другим активностима у оквиру пројеката, завршетка докторских теза или научних публикација - [Прилог 6. 4. Примери одлука](#)), Факултет научноистраживачке активности подстиче и конкретном материјалном подршком. Са једне стране, Факултет издваја значајна финансијска средства из сопствених прихода за набавку квалитетне и савремене опреме, што ствара повољну материјалну основу за научни рад наставника и сарадника. Факултет је у протеклом периоду посебну пажњу поклањао развоју библиотечких ресурса важних за научни рад, као што је приступ систему [КОБСОН](#), прикључење библиотеке Факултета [Виртуелној библиотеци Србије \(систем COBISS\)](#), набавка квалитетне савремене литературе и сарадња са другим институцијама у овој области.

Други вид материјалне подршке Факултета представља финансијска помоћ наставницима и сарадницима за одлазак на научне скупове ради презентације научноистраживачких резултата. На основу одлуке декана ([Прилог 6. 5](#)), сви наставници и сарадници Факултета имају права на надокнаду трошкова за учешће на научним скуповима у висини која тренутно износи 30.000 динара годишње. Према најновијем [Правилнику о издавачкој делатности](#) ([Прилог 6. 6.](#)) за уџбенике и монографије аутори сами обезбеђују средства за штампање, при чему цео тираж, осим обавезних примерака припада њима, а учешће Факултета се огледа у графичком опремању публикација.

Сви ови видови финансијске подршке представљају значајан подстицај Факултета

научноистраживачком раду наставника и сарадника, и доприносе унапређењу квалитета научноистраживачких резултата.

6.3. Анализа слабости и повољних елемената стандарда 6

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S (Strengths) : предности	+++	високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T (Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Наставници и сарадници Факултета у овом извештајном периоду показали су знатно виши ниво мотивисаности за укључивање у научноистраживачке пројекте (+++) На Факултету су се развили позитивни ставови према поштовању високих стандарда у публикавању резултата научног рада, и мотивисаност наставника и сарадника да објављују у престижнијим публикацијама (SCI листа, листе Министарства просвете и науке) (+++) Факултет има одличне ресурсе за научноистраживачки рад, укључујући како материјалне услове тако и компетенције наставника и сарадника (+++) Факултет поседује одличан потенцијал за ширење међународне сарадње (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> Нема довољно прецизних и јасних индикатора који би се могли користити као мерљиви показатељи за праћење и унапређење квалитета у домену повезаности научног и наставног рада. Наиме, осим праћења литературе предвиђене силабусима одређених предмета, и праћења референтности научних публикација наставника приликом избора у звања и именовања ментора на мастер и докторским студијама, неопходни су и други показатељи. Потребно је дефинисати још јасних и мерљивих индикатора (++) Потребно је развијати позитиван став према анонимним рецензијама за све научне публикације. За сада су анонимне рецензије прихваћене као стандард само за боље рангиране научне часописе, али би ту праксу требало уводити и у процес рецензирања других научних публикација, где год је то могуће (+++) Законска регулатива која је тренутно на снази не оставља довољно простора за институционалну, академску и колегијалну подршку наставницима, а посебно сарадницима, у научном раду. Наиме, Законом о раду и Посебним колективним уговором предвиђено је да сарадници немају права на плаћено већ само на неплаћено одсуство за завршетак докторске тезе. То не погодује развоју научног подмлатка на Факултету. Било би неопходно покренути измену ових прописа, како би Факултет, уколико то дозвољавају друге околности (квалитетна покривеност наставе и других обавезних активности на студијском програму, и слично), могао да пружи бољу подршку свом научном подмлатку. У ранијем периоду, чак ни наставницима и сарадницима који су били стипендисти међународних програма за научно и стручно усавршавање Факултет није одобравао плаћено, већ неплаћено одсуство. Та је пракса промењена на Факултету у овом извештајном

	периоду, али би требало покренути иницијативу да се то прецизно утврди на нивоу Закона и Посебног колективног уговора (++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Мотивисање још већег број наставника и сарадника да се укључи у пројекте Министарства просвете и науке (+++) • Мотивисање наставника и сарадника да конципирају нове пројекте чији би носилац био Филозофски факултет (+++) • Мотивисање наставника и сарадника да конкуришу код међународних институција и фондација за финансирање научноистраживачких пројеката (+++) • Унапређивање квалитета постојећих публикација и часописа чији је издавач Факултет, како би они били још боље рангирани на листи Министарства (+++) • Јачање материјалне и логистичке подршке факултета у публикавању научних резултата наставника и сарадника. (++) • Развијање нових програма докторских академских студија у свим областима (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> • Неизвесан је квалитет финансијске подршке коју Факултет може очекивати од оснивача у наредном периоду, како за реализацију научноистраживачких пројеката, тако и, нарочито, када је у питању публикавање резултата и организовање научних скупова (+) • Могуће је да један број наставника и сарадника не може да прати захтевану динамику у погледу квантитета публикација, коју намећу стандарди за научне компетенције наставника при избору у одређена звања, код менторства на докторским студијама, и у студијским програмима самих докторских студија. Наиме, могуће је да захтеви који се тичу квантитета научне продукције негативно утичу на квалитет научног рада. Потребно је пажљивије балансирање стандарде у погледу квантитета и квалитета. Јавна академска расправа о овим питањима могла би да помогне да се боље дефинише квантитативно исказивање научних резултата (поени у одређеним категоријама научних публикација, вредновање научних радова студената докторских студија поенима а не само кроз број објављених радова, и слично). (+++) • Конкурс за нови пројектни циклус се одлаже већ неколико година, тако да нема могућности за укључивање нових истраживача у пројекте Министарства; (+++) • Потребно је преиспитивање Ближих критеријума за избор у звање наставника Универзитета у Нишу у области друштвено-хуманистичких наука (++)

6. 4. Мере и активности за унапређење квалитета стандарда 6

Мада се може рећи да је у овом извештајном периоду Филозофски факултет значајно унапредио квалитет научноистраживачког рада, у предстојећем периоду могуће је предузети још интензивније кораке ка даљем унапређивању.

- 1) Потребно је мотивисати још већи број наставника и сарадника за ангажовање на конципирању и реализацији пројеката основних истраживања Министарства просвете и науке. Број наставника и сарадника ангажованих на пројекту растао је у протеклом периоду али још увек однос ангажованих на пројектима према укупном броју наставника и сарадника на Факултету не прелази 50%. Овако неповољан однос првенствено је одраз чињенице да на пројектима није ангажован довољан број млађих научника, нарочито оних у звању сарадника. На то вероватно утиче и финансијски аспект, односно рестриктивна политика финансирања пројеката, али је у наредном периоду потребно

наћи начин да се што већи број млађих научника прикључи пројектима.

- 2) У наредном периоду потребно је интензивније радити на конципирању и реализацији међународних научноистраживачких пројеката. Потребно је јачати међународну сарадњу у домену научних истраживања, и иницирати више заједничких пројеката са партнерским институцијама из иностранства. Мада је информисаност наставника и сарадника о могућностима и процедурама за конкурсисање код међународних фондација знатно боља него у протеклом периоду, потребно је радити на јачању институционалне подршке Факултета у тој области, на пример, едукацијом запослених у стручним службама за пружање помоћи у изради пројектне документације, едукацијом млађих наставника и сарадника за припрему пројектне документације, и слично.
- 3) Факултет настоји да мотивише наставнике, сараднике и студенате у области научноистраживачког рада у виду додела годишњих признања за најуспешнија научна достигнућа наставника, сарадника и студената свих студијских програма Филозофског факултета.
- 4) Неопходно је радити на подстицању развоја научног подмлатка факултета, кроз програме стручног усавршавања, олакшану организацију одласка у друге научне институције, помоћ факултета у финансирању доктората и стручних усавршавања и подстицање укључивања студената у научноистраживачки рад.
- 5) Неопходно је интензивирање активности око формирања и ажурирања базе података о тренутним истраживачким капацитетима Факултета и правовременог информисања истраживача факултета о могућностима за унапређење истраживачких резултата и потенцијала.
- 6) Потребно је радити на развијању и унапређењу сарадње у оквиру Универзитета, која би довела до бољег искоришћавања опреме и стварања могућности за квалитетнија и разноврснија интердисциплинарна истраживања.
- 7) Потребно је даље радити и на унапређењу квалитета издавачке делатности, увођењем још ригорознијих процедура за рецензирање публикација, и још виших стандарда у погледу квалитета публикација.
- 8) Потребно је да у наредном периоду Центар за унапређење квалитета ради на прецизнијем утврђивању метода, поступака и активности, заснованих на претходно утврђеним индикаторима, које ће се примењивати у процењивању квалитета не самог научноистраживачког рада, већ првенствено повезаности научноистраживачког, образовног и стручног рада на Факултету.
- 9) Потребно је да у наредном периоду Центар осмисли активности које би олакшале и поједноставиле сакупљање података о испуњености стандарда квалитета у домену научноистраживачког рада, на пример, кроз формулисање једноставних образаца и формулара за појединачне извештаје наставника и сарадника и групне извештаје департмана и стручних служби, у којима ће бити спецификовани сви аспекти научног рада релевантни за праћење квалитета у складу са стандардом 6.

Прилог 6. 1. – Табела 6. 2. Списак наставника и сарадника запослених у високошколској установи, учесника у текућим међународним и домаћим пројектима

Прилог 6. 2. Споразум о сарадњи са корејском амбасадом

Прилог 6. 3. - Табела 6. 3. Збирни преглед научноистраживачких и уметничких резултата у установи у претходној календарској години према критеријумима Министарства

Прилог 6. 4. Примери одлука о одобравању одсуства из наставе ради научног усавршавања

Прилог 6. 5. Одлука о надокнади трошкова наставницима и сарадницима за научне скупове

Прилог 6. 6. Правилник о издавачкој делатности Филозофског факултета у Нишу

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

7. 1. Опис стања, анализа и процена стандарда

Филозофски факултет у Нишу тренутно запошљава 175 наставника, звање редовног професора има 34 наставника, док је ванредних професора 26, а доцента 58. У наставничком звању је још 5 наставника страног језика, затим, укупно 40 асистената, 5 сарадника у настави. Томе треба додати још 3 лектора и 4 виша лектора. Да би се обезбедило квалитетно реализовање наставе на свим нивоима студија, 11 наставника и 2 емеритус професора ангажовано је на основу уговора о допунском раду (ангажовању), а 7 страних лектора ангажовано је по основу различитих уговора и међународне сарадње. ([Прилог 7. 1. Преглед свих наставника и сарадника ангажованих на Факултету по уговору о раду, уговору о ангажовању, или другим уговорима](#)). Списак стално запослених наставника и сарадника доступан је на интернет страници Факултета, преко линка <https://www.filfak.ni.ac.rs/nastavno-osoblje>.

Број наставника усклађен је са потребама реализације студијских програма, како у погледу квантитета (води се рачуна о оптерећењу наставника) тако и у погледу квалитета, тј. њихових научних експертиза и компетенција. Штавише, од акредитације Факултета и студијских програма 2012. године до данас број изабраних стално запослених наставника је растао, а број наставника ангажованих са других институција се смањивао. И када је реч о докторским студијама, Факултет има адекватну структуру наставника, како у погледу потребног броја, тако и у погледу њихових научних компетенција у складу са стандардима за акредитацију ([Прилог 7. 2. Листа ментора на докторским студијама Филологије, Социологије, Педагогије, Психологије, Медија и друштва и Историје](#)).

У складу са Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета ([в. Прилог 2.3. https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/89-pravilnik-kvalitet-3](#)), на првом нивоу студија задатак наставника је да „оспособе студенте академских студија за развој и примену научних и стручних достигнућа”, док је на другом и трећем нивоу студија задатак наставника и сарадника „интеграција нових научних сазнања у наставни процес ради даљег развоја науке и научног стваралаштва, и стварања научног подмлатка”. Стога су поступци и мере за праћење и унапређење квалитета наставника и сарадника усмерени на три важна аспекта Стандарда 7:

- 1) критеријуме и поступак избора наставника и сарадника у академска звања;
- 2) усвршавање, едукацију и развој наставника и сарадника и
- 3) континуирано праћење и евалуацију њиховог рада у настави и науци.

7. 2. Анализа и процена тренутне ситуације

Анализом неколико изабраних параметара у протеклом периоду доказано је да Филозофски факултет у Нишу у потпуности задовољава захтеве Стандарда 7, односно стандард квалитета наставника и сарадника у свим релевантним доменима.

Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета дефинише поступке за обезбеђење квалитета у погледу научних и стручних, педагошких и личних компетенција

наставника и сарадника, који обухватају: вођење адекватне кадровске политике; прецизно дефинисање и стриктно поштовање критеријума за избор наставника и сарадника; систематско праћење и подстицање научноистраживачког и стручног рада; и развијање и усавршавање педагошких и методичких компетенција наставника и сарадника.

Правилником је предвиђена обавеза Факултета да подстиче развој наставника и сарадника и обезбеди повољне материјалне и академске услове за њихово усавршавање и то:

- путем ажурног информисања о могућностима за стручно усавршавање (конкурсима, стипендијама, научним и стручним скуповима) у земљи и иностранству;
- путем набавке савремене и квалитетне стручне и научне литературе и богаћењем библиотечког фонда,
- омогућавањем приступа савременим електронским базама података, као и развојем могућности за коришћење савремених информационо-комуникационих технологија;
- развијањем сарадње са сродним научноистраживачким институцијама у земљи и свету;
- путем стручног и научног усавршавања и учешћа на научним и стручним конференцијама у земљи и иностранству ([в. Стандард 6](#)).

У складу са Кодексом професионалне етике Универзитета у Нишу ([в. Прилог 5. 1](#)), Правилником се прописује морални и лични квалитет наставника и сарадника, што је од огромног значаја за квалитет наставног и научног рада на Факултету. Ова врста професионалне одговорности подразумева: „коректност, праведност и објективност, спремност за сарадњу и пружање помоћи у раду, доследност и поштовање договорених правила“. Осим тога, изричито се наводи да наставници и сарадници „својим моралним квалитетима треба да служе као узор студентима“, као и да „не смеју деловати супротно остварењу основних задатака Факултета“, као и да „морају бити спремни да стално доприносе његовом развоју и повећању угледа у академској и друштвеној заједници“.

Евалуација квалитета наставника у домену Стандарда 7 за протекли период заснивала се на анализи свих ових аспеката квалитета наставника и сарадника.

7. 2. 1. Избор наставника и сарадника

Још у периоду акредитације и првог циклуса самовредновања 2008. године, на Филозофском факултету је утврђена стриктна процедура за избор наставника и сарадника, као и критеријуми за избор у звања, доношењем Правилника о поступку стицања звања и заснивању радног односа наставника и сарадника Филозофског факултета. Након тога долазило је до измена које се могу пратити кроз документ [Ближи критеријуми за избор наставника](#) из 2008, 2014, 2016, 2017. године. Нови [Правилник о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу](#) донет је 9. 12. 2015. године. Овај Правилник у потпуности је усаглашен са Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу («Службени гласник РС» број 76/2005, 100/2007 – аутентично тумачење, 97/2008, 44/2010, 93/2012, 89/2013, 99/2014, 45/2015, 68/2015 и 87/2016) и члана 39. став 1. тачка 46. и тачка 47. Статута Универзитета у Нишу («Гласник Универзитета у Нишу број 8/2014, 6/2015, 7/2015, 11/2015, 8/2016 и 2/2017), Сенат Универзитета у Нишу на седници одржаној 24. 4. 2017. године ([Прилог 7. 3.](#)) <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/send/4-pravilnici/83-pravilnik-ro-nast> као и [Статутом Филозофског факултета \(чл. 96.-127. – Прилог 7. 4.\)](#). У саставу Правилника јесу и Ближи критеријуми за избор наставника и сарадника (усвојени одлуком Сената СЧУ број 8/16-01-

001/18-008 у Нишу, 29.01.2018. године – Прилог 7.5). Утврђени стандарди за избор наставника и сарадника засновани су на принципима и Препорукама Националног савета за високо образовање (од 24. 10. 2016. год. и допуном од 1. 3. 2017). Правилник којим су регулисани поступак и критеријуми за избор наставника и сарадника објављен је на интернет страници Факултета и доступан је јавности преко линка <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/4-pravilnici>.

У овом извештајном периоду, у поступцима за избор наставника и сарадника стриктно је поштована утврђена изборна процедура. Такође, у складу са Законом, вреднована су сва четири аспекта рада наставника – резултати научноистраживачког рада, ангажовање у развоју наставе и делатности Факултета, резултати педагошког рада наставника или сарадника, и, за наставнике, резултати у обезбеђивању научно-наставног подмлатка на Факултету. Показатељи квалитета научног рада који се вреднују при избору наставника су број и ранг научних публикација, и учешће на научним конференцијама и пројектима. Показатељи који се тичу педагошког рада и рада на унапређењу квалитета наставе су учешће наставника у стручним пројектима и едукативним програмима, чланство у професионалним, посебно међународним удружењима и институцијама и учешће у раду стручних тела и органа Факултета. Показатељи ангажовања на унапређењу научног подмлатка су менторства и чланства у комисијама за оцену и одбрану мастер, магистарских и докторских радова, као и ангажовање наставника на вишим нивоима студија и у различитим едукативним програмима за младе научнике и сараднике.

У протеклом периоду, у поступцима за избор наставника и сарадника, поклањала се посебна пажња испуњености стандарда и критеријума за избор у одговарајућа звања. Саставни део Правилника је образац Одлуке о избору наставника и сарадника <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/186-obraci-izbor-u-zvanja>, као упутство комисијама за писање извештаја за избор у звања, и захтев за укључивање свих релевантних података у извештај за избор. С тим циљем, у протеклом периоду је управа Факултета у неколико наврата интервенисала код комисија како би допунили извештаје свим неопходним подацима о публикацијама и референцама наставника који су предлагани за избор. О испуњености услова за избор, академска јавност се може информисати увидом у извештаје којим се наставници и сарадници предлажу за избор у звања, који су доступни на интернет страници Факултета (преко линка <https://www.filfak.ni.ac.rs/izbor-u-zvanja>), и то не само у предвиђеном законском периоду за стављање извештаја на увид јавности, већ читаве академске године.

Када је реч о развоју наставног кадра на Факултету, у протеклом периоду (2012-2017) вођена је проактивна развојна политика, тако да је укупан број наставника и сарадника повећан за 14 наставничких места, од чега је осморо нових наставника по први пут засновало радни однос на Филозофском факултету. Прво, у протеклом периоду изабрано је 50 квалитетних младих сарадника на више департмана (46 асистената и 4 сарадника у настави – Прилог 7.9.), што је неопходан предуслов за дугорочно планирање унапређења квалитета наставног кадра на Факултету. Затим, након што је претходно уведена пракса да сарадници по стицању доктората одмах добијају могућност да буду бирани у звање доцента, јер је за мотивисање млађих наставника и сарадника за интензиван научни развој посебно важно развијати код њих осећај да их Факултет подржава у развоју и напредовању. На пример, у протеклом периоду чак 55 сарадника Факултета изабрано је у звање доцента – Прилог 7.8.).

Факултет промовише проактивну политику и када се ради о даљем и интензивнијем развоју

научних капацитета наставника у вишим звањима. Она подразумева, са једне стране, постављање високих и строгих стандарда за реизбор и избор у виша звања, а са друге стране мотивисање наставника да испуњавање тих стандарда препознају као сопствени интерес и прилику за академски развој.

Поред тога, у периоду од претходног циклуса самовредновања и акредитације од 2012. године до данас, радни однос на Факултету засновао је 8 нових наставника (Прилог 7.9). Поред тога, један број наставника који су већ били у радном односу на Факултету у овом периоду биран је у виша звања, на основу напредовања у научном и педагошком раду. Стога се може рећи да план унапређења квалитета наставног кадра на Факултету подразумева, са једне стране, јачање постојећих капацитета, али, са друге стране, и обogaћивање наставног кадра мотивисањем квалитетних нових наставника да своју професионалну каријеру вежу за Филозофски факултет.

Оваква политика у погледу развоја наставног кадра омогућила је да Факултет у овом тренутку има сасвим адекватну структуру наставника и сарадника, како у погледу броја наставника и сарадника потребног за квалитетно извођење наставе, тако и у погледу старосне структуре, односно, адекватне заступљености сарадника и младих наставника, који представљају основу за будући развој Факултета.

Однос наставника и студената на Факултету знатно је промењен у току претходног периода и сада један наставник у просеку ради са више од 19 студената (што је за 4 студента више пре пет година). Према подацима о уписаним студентима у школској 2016/17. години, на Филозофском факултету је био укупно 3491 студент, и то: 2941 на ОАС-а, 438 на МАС-у и 112 ДАС-у. На нивоу основних студија, на коме и постоји највећи број студената, однос између наставника и студената је мало повољнији, па један наставник/сарадник ради у просеку са 16 студената. Ако ове податке упоредимо са подацима претходног извештаја морамо закључити да је квалитет наставника привукао знатно већи број студената него што је то било у претходном периоду.

Ови збирни квантитативни показатељи за читав Факултет су сасвим задовољавајући, а структура наставника готово да је једнако повољна на свим студијским програмима. У предстојећем периоду пажња ће бити усмерена на кадровски развој оних департмана где је то неопходно, а на департманима који су адекватно кадровски развијени водиће се брига о благовременом обезбеђивању научног и наставног подмлатка.

7. 2. 2. Едукација и професионално усавршавање наставника и сарадника

У процедури за избор наставника и сарадника вреднују се, поред научних референци и научноистраживачких резултата, и педагошки рад наставника, при чему су овде главни показатељи квалитета педагошког рада, пре свега оцене наставника из периодичних студентских евалуација, као и подаци о ангажовању на ваннаставним активностима, на стручним пројектима, на развијању студијског програма кроз развој нових силабуса и иновацију постојећих, као учешће у едукативним наставним програмима. Студентски парламент, у складу са Правилником и Статутом факултета, редовно доставља своје мишљење о педагошком раду наставника.

[Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета](#) прецизира се да оспособљеност наставника за примену савремених наставних метода подразумева организовање наставног процеса на начин који најбоље одговара исходима образовања и исходима учења, као и потребама студената, примену савремених интерактивних метода и у

настави и у провери знања, и коришћење савремених информационо-комуникационих технологија у настави. Такође се прецизира да су наставници и сарадници дужни да „перманентно иновирају наставни процес“, уз „разумевање и уважавање индивидуалних разлика међу студентима“, и „развијање партнерског односа са студентима“, као и да су дужни да „подстичу студената на самостални и континуирани рад, и преузимање одговорности за сопствено образовање и напредовање“.

У складу са овако дефинисаним принципима, Факултет активно подстиче наставнике и сараднике да негују сарадњу са међународним организацијама, амбасадама и иностраним културним центрима чиме се омогућава размена идеја, информација и научних ставова. С тим у вези јесу и пројекти мобилности професора и студената у којима Филозофски факултет успешно проналази своје место. Само у протеклој академској години, седморо наставника боравило је на универзитетима у Европи (Прилог 7. 7. Извод из Извештаја о раду Факултета 2016/2017. Оно што је посебно важно, пропозиције програма налажу да стипендисти, након боравка на програму, имају обавезу да стечена искуства у погледу наставних метода и приступа пренесу колегама на свом Факултету кроз различите активности.

Филозофски факултет у Нишу у претходном периоду био је место активног научног живота и рада са аспекта организације ваннаставних универзитетских активности као што су: научна и стручна предавања, јавне трибине, свечане академије, факултетске приредбе. Ово је јако важан податак за унапређење квалитета наставника и сарадника, и то пре свега у домену педагошког, али и научног рада, узмемо ли у обзир бенефите које на том пољу остварује визитинг (размена) наставника и сарадника, предавања по позиву гостујућих професора, семинари, стручне конференције, и интеркатедарски тематски сусрети на којима наставници Факултета имају прилике да размене искуства са колегама са сродних студијских програма других универзитета. У протеклом периоду на Филозофском факултету перманентно је био организован велики број оваквих активности из свих научних дисциплина акредитованих студијских програма. Са друге стране, не мали број наставника и сарадника факултета посетио је друге сродне високообразовне институције у земљи и иностранству и учествовао у академским активностима размењујући драгоцено начно-наставно искуство.

7. 2. 3. Евалуација рада наставника и сарадника

Евалуација научног рада наставника на Филозофском факултету спроводи се континуирано путем годишњих извештаја о раду, затим, кроз комплексну процедуру за ре/избор наставника и сарадника, али и путем других активности чији је циљ континуирано праћење и унапређење квалитета педагошког рада.

Први и најважнији критеријум вредновања педагошког рада наставника јесте перцепција и искуство студената током наставног процеса. У протеклом периоду, у периодичним анкетама студената једна група питања у упитнику односила се управо на педагошки рад наставника и сарадника – да ли предају јасно и разумљиво; да ли су садржаји на предавањима и вежбама усклађени са литературом за спремање испита; да ли наставник подстиче активно учествовање студената, њихову креативност и критичко мишљење; да ли оцењивање објективно; какве методе и поступци се користе у вредновању предиспитних обавеза; какав је ниво професионалности, етичности и коректности у комуникацији са студентима; и, коначно, какав је општи утисак студената о педагошком раду наставника и сарадника (в. [Прилог 3.6.](#) Резултати анкета студената 2017. године).

Подаци сакупљени кроз анкетање студената у циклусима евалуације у току 2017. године

(Прилог Извештај о евалуацији) разматрани су и оцењени на нивоу: 1. управе Факултета (декан, продекани, колегијум), 2. на нивоу Центра за унапређење квалитета и 3. на већима департмана и факултета. Након спроведене евалуације и обраде података, сваки наставник и сарадник је могао имати увид у резултате и оцене за сваки предмет појединачно личним увидом у резултате анкете. Након анализе резултата анкетирања, тамо где су уочени проблеми у неким аспектима педагошког рада, формулисане су и предлагане корективне мере. У протеклом периоду ово је установљено као стандардни поступак редовне евалуације педагошког рада наставника и сарадника.

Анализа података из студентских анкета спроведених 2017. године показала је висок ниво задовољства студената педагошким радом наставника. Будући да је Факултет опредељен за одржање врло високих стандарда и у овом аспект свог рада, задовољавајућим се сматрају оцене преко 3.5 на скали од 1 (= врло лоше) до 5 (= одлично). Одличном се сматрају оцене које прелазе 4.5, а ниским задовољавајућим оценама оне у распону од 3.5 до 4.0. Гледано у целини, просечне оцене свих студијских програма у целини су задовољавајуће до одличне, односно, студенти су вредновали педагошки рад професора оценама у распону од 4 до 5.

Детаљна анализа збирних и просечних резултата студентских евалуација у протеклом периоду указује на то студенти дали похвалили професионални однос наставника и сарадника, што, дакле, представља значајну „снагу“ Факултета у домену квалитета педагошког рада. Такође, релативно високе просечне оцене понављале су се у студентским анкетама када је реч о усклађености садржаја на часу са литературом за спремање испита, што се, такође, може интерпретирати као показатељ квалитета студијских програма и наставног процеса. У просеку задовољавајућу оцену студенти су давали и за објективност оцењивања на испитима. Са друге стране, најмањи степен задовољства студенти су, у поновљеним анкетама, исказивали када је реч о могућностима које им се пружају за исказивање креативности и критичког мишљења, што се мора схватити као показатељ „слабости“, односно, област у којој је потребно унапређивати квалитет педагошког рада наставника.

Међутим, анализа резултата студентских евалуације у протеклом периоду показала је да, заправо, збирне и просечне оцене читавих студијских програма или читавог Факултета нису посебно корисне, ако је циљ евалуације да се што конкретније идентификују – и отклоне – могући проблеми у наставном раду. Много бољи увид пружа анализа појединачних резултата за конкретне предмете, у погледу конкретних питања, јер јасно указује на оне аспекте педагошког рада у којима је потребно извршити корекције, а истовремено указује и на могућа решења проблема. На пример, у великом броју случајева дешавало се да је оцена за "општи утисак" о квалитету рада наставника виша, понекад чак и знатно виша, од оцене за нека конкретна питања, као што је вредновање предиспитних обавеза или подстицање студената на критичко мишљење. Стога досадашње искуство показује да резултате студентских анкета треба анализирати појединачно, за конкретне предмете и конкретне аспекте педагошког рада наставника и сарадника, како би се и корективне мере могле формулисати кроз што конкретније препоруке за рад.

7. 3. Анализа слабости и повољних елемената стандарда 7

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S (Strengths) : предности	+++	високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T (Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет је обезбедио оптималан број висококвалитеног наставног кадра који је и квантитативно и квалитативно у складу са потребама извођења наставних и научних активности на нивоу свих акредитованих студијских програма и на свим нивоима студија (+++) У овом периоду знатан број наставника и сарадника напредовао је у виша звања (++) Присутна је тежња наставника и сарадника ка сталном побољшању научне и стручне компетентности (++) 	<ul style="list-style-type: none"> У изузетним случајевима наставног рада неких професора и сарадника, студенти су указали на потребу да им се обезбеди виши ниво слободе за исказивање креативности и критичког мишљења, што се мора схватити као показатељ „слабости“, односно, област у којој је потребно унапређивати квалитет педагошког рада наставника (++) На појединим студијским програмима није вршено пажљиво планирање кадрова и обезбеђивање подмлатка (+++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Факултет промовише проактивну политику и када се ради о даљем и интензивнијем развоју научних капацитета наставника у вишим звањима. Она подразумева, са једне стране, постављање високих и строгих стандарда за реизбор и избор у виша звања, а са друге стране мотивисање наставника да испуњавање тих стандарда препознају као сопствени интерес и прилику за академски развој (+++) Наставницима и сарадницима Факултета отворене су могућности за визитинг и мобилности, студијска путовања ради стручног усавршавања и пројекатске размене са колегама на сродним факултетима у окружењу и Европи (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Један број наставника, посебно у области друштвено-хуманистичких наука (историја и српски језик), није у објективној могућности да обезбеди публикавање радова у часописима који се налазе на светски признатим листама што уноси додатну нелагодност у погледу напредовања у виша звања (++) Уколико већи број наставника не испуни услове предвиђене <i>Ближим критеријумима за избор наставника</i>, може се угрозити опстанак одређених студијских програма (++) Смањење интересовање студената за одређене студијске програме може угрозити опстанак одређеног студијског програма (++) Због оштријих критеријума за акредитацију постоји опасност да поједини студијски програми не испуне стандарде, што може представљати опасност за Факултет (+++)

7. 4. Мере и активности за унапређење квалитета стандарда 7

У погледу Стандарда 7, може се рећи да Филозофски факултет у великој мери задовољава захтеве, али да су у протеклом периоду идентификоване области у којима је могуће и потребно даље радити на унапређењу квалитета.

1) Када је реч о процедури и критеријумима за избор наставника и сарадника, постојећа општа акта и правилници Универзитета у Нишу и Филозофског факултета представљају јасан, прецизан и детаљно разрађен институционални оквир за обезбеђење квалитета наставника. Правилник је употпуњен детаљном спецификацијом критеријума у сва три главна сегмента – најпре, у погледу испуњених научних компетенција наставника, затим, у погледу позитивно вреднованог педагошког рада наставника, као и у погледу критеријума који се односе на допринос широј академској и друштвеној заједници. Прегледност и систематичност у поступку избора наставника и сарадника у звање постигнута је израдом посебних образаца који се користе у овој процедури и који су од велике помоћи самим кандидатима као и комисијама за писање извештаја. Ту су следећи обрасци:

1. Пријава на конкурс за избор у звање наставника,
2. Извештај о кандидатима за избор у звање наставника и
3. Предлог одлуке о избору наставника

(<https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/186-obrasci-izbor-u-zvanja>).

Овим путем су дата недвосмислена упутства за остваривање квалитета наставног кадра који би могао радити на факултету. Са друге стране, формулар нуди прегледну систематизацију и транспарентност неопходних података насупрот претходним најчешће дескриптивним извештајима у којима су се губиле чињенице релевантне за избор, тј. остварени квалитет.

- 2) Како се питање квалитета наставничког кадра не односи само на акутелно, већ и на перспективно стање, на Филозофском факултету се веома води рачуна о планирању развоја наставног кадра и обезбеђивању научног и наставног подмлатка. Континуирано се спецификује стање реалног радног оптерећења наставника и сарадника на студијским програмима, односно, детаљно се анализира опсег часова активне наставе у току академске године. Ова процедура је институционализована путем извештаја и јасног табеларног приказа радних активности наставника и сарадника према студијским програмима, семестрима, курсевима и бројем и врстом часова. Оваква документација обезбеђује транспарентност и прегледност часова активне наставе свих наставника. На основу тога спецификују се извештаји и планови рада и активности у одређеном временском периоду. Овим се омогућава планирање унапређења студијских програма и развоја референтних научних и стручних компетенција наставника и сарадника за области које предају, а Факултет се студиозно припрема за наредни акредитациони циклус.
- 3) Захваљујући чињеници да је у протеклом периоду за студијске програме Филозофског факултета био заинтересован велики број будућих студената, као и захваљујући квалитету садашњих студената и повећању ефикасности и успешности студирања, Факултет има простора за кадровски развој и у наредном периоду, и може обезбедити потребна финансијска средства, са једне стране, на основу броја студената који се финансирају из буџета Републике, али и на основу средстава из сопствених прихода.
- 4) Важно питање квалитета наставника и сарадника тиче се професионалног усавршавања наставника и сарадника у домену педагошког рада. Наиме, савремена универзитетска настава тежи иновацијама у правцу трагачке и истраживачке наставе која би покретала критичку свест студената у области научних дисциплина које се негују на одређеним студијским програмима. Репродукција градива и предавања „ex cathedra“ требало би да

уступе места активнијој улози студената у току наставног процеса. Овакав модеран дидактички процес захтева едукованог универзитетског наставника који би морао осмишљавати методичке путеве активирања самих студената. У ту сврху, Факултет би требало да конципира и реализује сопствене едукативне програме и активности, које би требало посебно посветити иновативним моделима универзитетске наставе. Посебно је важно радити на развијању свести наставника и сарадника о неопходности континуираног унапређивања дидактичко-методичких компетенција. Веома је важно да се активност Центра за контролу квалитета фокусира и на она питања која су идентификована као „слабости” и недостаци наставе на основу резултата студентских анкета, на основу анализа извештаја о раду департмана, и на основу искустава других сличних институција.

- 5) Континуирано праћење и евалуација педагошког рада наставника и сарадника у наредном периоду треба да се усмери, поред установљених редовних анкетања студената, и на друге активности које би омогућиле увид у ову област и из других перспектива, на пример, кроз самовредновање наставника, вредновање од стране колега (peer evaluation), анкетање свршених студената, и размену искустава са наставницима и сарадницима сличних институција у земљи и иностранству.

Показатељи и прилози за стандард 7

Прилог 7. 1. Преглед свих наставника ангажованих на Факултету по уговору о раду, уговору о ангажовању или другим уговорима

Прилог 7. 2. Листа ментора на докторским студијама Филологије, Социологије, Педагогије, Психологије, Медија и друштва и Историје

Прилог 7. 3. Правилник о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу

Прилог 7. 4. Извод из Статута Филозофског факултета – Чл. 97- 120. о избору наставника и сарадника

Прилог 7. 5. Правилник о поступку стицања звања и заснивању радног односа наставника и сарадника Филозофског факултета и Ближи критеријуми за избор у звања

Прилог 7. 6. Извештај Службе за опште и правне послове – Избор доцената из реда сарадника Факултета по стицању доктората 2012-2017

Прилог 7. 7. Извештај Службе за опште и правне послове – Избор нових наставника који су први пут засновали радни однос на Факултету) 2012-2017

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста

8. 1. Опис стања, анализа и процена стандарда

Принципи Болоњске декларације дају посебан значај квалитету студената као једном од најважнијих фактора у спровођењу политике образовања. Ово представља могућност студената да заједно и уз подршку свих учесника у наставном процесу остваре што боље резултате и на тај начин допринесу афирмацији високог образовања уопште.

Најбољи квалитет првенствено се обезбеђује селекцијом најбољих средњошколаца приликом уписа на Филозофски факултет. Током претходних година се показало да је интересовање за Филозофски факултет надмашивало интересовања за остале факултете Универзитета у Нишу, јер је за упис на Филозофски факултет увек конкурисало дупло више студената од броја који се уписује. Други показатељи су стално праћење постигнутих резултата студената, како на месечном нивоу тако и на пресеку из зимског у летњи семестар или приликом уписа наредне године студија. Филозофски факултет је током година стално уводио иновације које имају за циљ повећавање продуктивног студирања, које поново за свој основни циљ има квалитет. Наравно, савремена технологија је један од главних чинилаца модерне наставе на Филозофском факултету, факултет је опремљен учионицама са рачунарима, постоје рачунари са бесплатним интернетом на факултету ван учионица које могу користити сви студенти, факултет је опремљен паметним таблама и другим средствима која се користе за презентовање радова или мултимедијалног садржаја који је од значаја за наставу и науку.

Најважнији показатељи квалитета су:

1. Селекција приликом уписа
2. Однос броја уписаних, према броју дипломираних студената
3. Дужина трајања студија, односно ефикасност студирања
4. Успех студената (просек оцена)
5. Број студената ангажованих у наставном процесу (демонстратори, сарадници у настави, асистенти)
6. Број награђиваних студената
7. Број студената који учествују на научним конференцијама
8. Број студената који користе стипендије
9. Број студената који су уписали мастер и докторске студије

Дефинисањем стандарда и поступака за обезбеђење квалитета студената обезбеђују се оптимални услови студирања, како би дипломци постигли што већу ефикасност и стекли највиши ниво практичних и теоријских знања.

Филозофски факултет приликом уписа на студије или касније током студирања не толерише

било какав вид дискриминације, по било ком основу.

Све информације о условима студија, испитима, оцењивању, садржајима и правима студената информације су од јавног значаја и увек су доступне на сајту Факултета. Принцип јавности примењује се подједнако на нивоу целе установе и обухвата све њене чиниоце.

Информисаност студената

Филозофски факултет Универзитета у Нишу благовремено информише потенцијалне, као и све постојеће студенте Факултета пружајући им релевантне информације повезане са њиховим студијама. На [сајту Факултета](#), који се свакодневно ажурира налазе се све информације везане за услове уписа, студирање, критеријуме, права и обавеза студената и наставника. Такође, на сајту се налазе информације о студијским програмима, терминима консултација, наставе, садржину предмета изучавања. На [посебном делу сајта](#) налази се портал о Студентском парламенту и Савезу студената, док ова тела своје активности највише оглашавају преко [друштвених мрежа](#).

Од пре две године на сајту је могуће уз помоћ [личног налога сваког студента](#) пријавити испите електронски. На налогу се налазе све информације које су потребне студенту: термин предавања, вежби, термини испита и завршних радова, као и то колико је који студент остварио бодова, колико дугује за школарину итд.

Упис студената на Факултет

[Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета](#) (бр. 264/1-2 од 11.06.2008. године) дефинише две најважније области за праћење и обезбеђивање квалитета студената: селекцију нових студената и оцењивање студената. Стандард 8 фокусира се на поступак селекције нових студената за упис на студијске програме и на квалитет оцењивања студената кроз показатеље (пролазност студената на испитима, перцепција студената о објективности оцењивања и вредновање предиспитних обавеза). Институционални оквир за обезбеђење квалитета у ове две области чине Статут факултета и правилници који утврђују поступке релевантне за упис нових студената и оцењивање знања и постигнућа студената.

Начин селекције студената за упис на студијске програме Филозофског факултета Универзитета у Нишу утврђен је Статутом и општим актима факултета. При селекцији кандидата вреднују се резултати постигнути у претходном школовању и резултати постигнути на пријемном испиту. Подаци о начину селекције нових студента – о условима за упис на студијске програме, начину бодовања успеха из претходног школовања, начину полагања пријемног испита и начину бодовања појединих делова пријемног испита – доступни су јавности.

Сваке године, пре конкурса за пријем нових студената, подаци у вези са начином селекције нових студената објављују се на посебном порталу на интернет страници факултета (<https://upis.filfak.ni.ac.rs/>), у облику штампаних брошура за сваки студијски програм посебно ([Прилог 8.1 Брошуре](#)) и у облику Инфоматора који се налази на сајту Факултета (<https://upis.filfak.ni.ac.rs/oas/informator>). Посебан новитет представља оснивање [Канцеларије за развој каријере и подршку студентима](#) која се бави не само подршком постојећим студентима, већ реализује и активности које се спроводе са кандидатима. Канцеларија је организовала антистрес радионице, које су имале за циљ да смање трему студената пре полагања пријемних испита. Још један новитет представља оснивање Тима за промоцију Филозофског факултета који има следеће задатке: осмишљавање промотивних активности,

припрема и штампање промотивних материјала, организовање промоција, снимање промотивних материјала, обавештавање путем сајта Факултета и путем друштвених мрежа.

Начин полагања пријемног испита на основним и мастер студијама регулисан је [Правилником о полагању пријемних испита и упису кандидата \(бр. 168/1-3-01 од 17.05.2017.\) \(Прилог 8.2\)](#). Његов саставни део су упутства која су дежурни на пријемном испиту дужни да прочитају кандидатима, а која прецизно регулишу начин попуњавања тестова, обезбеђивање анонимности кандидата, обезбеђивање регуларности пријемног испита и слично. Након пријемног испита, сачињава се ранг листа кандидата по укупном броју бодова (из претхоног школовања и са пријемног испита), потом се доставља Универзитету, где се сачињава јединствена ранг листа за упис кандидата.

На основним академским студијама, право на упис у прву годину студија стичу само они кандидати који су положили пријемни испит и који су рангирани на основу општег успеха и успеха постигнутог на пријемном испиту, у оквиру броја одобреног решењем о акредитацији сваког студијског програма (Прилог 8. 2. 0). На мастер академским студијама, редослед кандидата за упис утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним студијама и бодова стечених на пријемном испиту уколико је пријемни испит предвиђен студијским програмом и актима Факултета, док се за студенте који нису завршили компатибилни студијски програм организује диференцијални испит (<https://upis.filfak.ni.ac.rs/mas/info>). И на овом нивоу студија, право на упис стичу само они кандидати који су рангирани у оквиру броја студената одобреног решењем о акредитацији. Редослед кандидата за упис на докторске студије утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним и мастер академским студијама и остварених научних резултата, на начин предвиђен [Правилником о докторским студијама \(бр. 220/1-6-01 од 15.07.2015.\) \(Прилог 8.2.1\)](#).

При селекцији нових студената, Факултет обезбеђује равноправност и једнаке могућности студентима, и спречава сваки вид дискриминације. Право студента на различитост и заштиту од дискриминације утврђено је и *Статутом* Филозофског факултета.

Гарантована је једнакост кандидата при упису на Факултет

При упису студената поштује се и гарантује једнакост кандидата по свим основама (раса, боја коже, пол, сексуална оријентација, етничко, национално или социјално порекло, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, статус стечен рођењем, постојање сензорног или моторног хендикепа и имовинско стање); омогућен је и упис кандидата са посебним потребама. У складу са одредбама Статута Факултета и према *Правилником о полагању пријемних испита и упису кандидата*, омогућен је упис страним држављанима а поштује се и прописана квота за упис студената ромске популације. Све то је регулисано и посебним програмом афирмативних мера за упис студената.

Обавеза присуства студената у свим видовима наставе

Статутом Филозофског факултета у Нишу прописано је обавезно присуство и активно учешће студената у свим видовима наставе. Редовно присуство и активно учествовање у настави доноси студентима одређени број кредита (изражен у поенима), који утиче на формирање коначне оцене, што је дефинисано [Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту \(бр. 498/1-01-2 од 26.12.2007. – Прилог 8.3\)](#). Филозофски факултет обезбеђује просторну, техничку и кадровску опремљеност, која омогућава оптималне услове за рад студената, са циљем да се студенти оспособе за самосталан и креативан рад у погледу коришћења

времена, техничких и људских ресурса и опредељења за тимски рад. Теоријска настава и часови вежби одржавају се у амфитеатрима и учионицама Филозофског факултета, које су опремљене довољним бројем савремене рачунарске опреме. Са циљем да што већи број студената заврши студије у предвиђеном року и са што бољим успехом, студентима је на располагању и Библиотека Факултета са богатим библиотечким фондом и рачунарске учионице.

Утврђени су и доступни јавности критеријуми, правила и процедуре оцењивања студената

Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту утврђен је начин информисања студената о форми испита, њихов садржај, начин оцењивања на испиту и заштита права студената када су уверени да нису коректно оцењени на испиту, или да испит није одржан у складу са правилима и академским нормама. Дефинисани су могући облици предиспитних обавеза, начин њиховог оцењивања и поступак у случају приговора студента на оцену или поништавање положеног испита.

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета (www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/4-pravilnici), (бр.264/1-2 од 11.6.2008.), утврђени су стандарди оцењивања студената, укључујући и оцењивање предиспитних обавеза и завршних испита, као и стандарди за оцењивање семинарских и завршних радова студената. Прецизирано је дефинисано да се континуирано оцењивање студената остварује кроз редовно праћење свих предиспитних обавеза утврђених наставним планом (силабусом) и кроз оцењивање на испиту.

Основни захтеви којих се наставници морају придржавати јесу да оцењивање мора бити објективно, континуирано и подстицајно за студенте. Наставник се мора придржавати јасних и студентима унапред познатих критеријума за оцењивање, који су описани у наставном плану предмета. Исти стандарди морају се поштовати и у оцењивању предиспитних обавеза. Такође, провере знања током наставе (колоквијуми, тестови) и на испиту морају се реализовати у унапред одређеним терминима, о којима су студенти унапред обавештени.

Други важан аспект јавности оцењивања јесте право студената на увид у резултате провере знања и образложење бодовања и оцењивања, а код писаних тестова и право на увид у тестове и образложење бодовања одговора. Посебно се истиче да је забрањена свака врста дискриминације студената у оцењивању, а обавеза наставника и сарадника на коректно, етично, и професионално понашање приликом оцењивања утврђена је кроз више правилника и општих аката Факултета ([Статут, Правилник о полагању пријемних испита и упису кандидата, Правилник о основним студијама, Правилник о мастер студијама, Правилник о докторским студијама](#)).

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета утврђени су и поступци за праћење и обезбеђивање квалитета оцењивања. Вредновање квалитета оцењивања обухвата, са једне стране, садржај и елементе оцењивања, који се прате увидом у силабусе и кроз периодичне студентске евалуације, и, са друге стране, резултате оцењивања, који се прате преко параметара као што су пролазност на испитима, успешност студената и ефикасност студирања и анкетирање студената и наставника.

Систематично се анализирају, оцењују и унапређују методе и критеријуми оцењивања студената

У складу са исходом предмета, самовредновањем квалитета и критеријума оцењивања на наставном предмету, као и на основу периодичних анкета студената, контролише се поступак оцењивања и гарантује објективност, што је обавеза сваког наставника укљученог у процес оцењивања. Студенти у анкетама дају мишљење и сугестије у вези са свим облицима наставе, укључујући и мишљење о процени услова студирања и организацији студијских програма, као и о објективности и педагошком и етичком приступу наставника током оцењивања.

На основу статистичких података (добитених од Службе за основне студије), о пролазности и просечној оцени по предметима и за сваког наставника, предузимају се мере у вези уједначавања критеријума и побољшања пролазности (ако је ниска) на наставном предмету или појединачно за наставнике. У случају пропуста, тј. неиспуњавања или одступања од усвојених процедура оцењивања, које утврди Комисија за осигурање квалитета наставе, или на основу појединачних приговора студената, на предлог Центра за унапређење и контролу квалитета декан, продекан за наставу или управник Департмана, у складу са Статутом Филозофског факултета, могу применити одговарајуће мере за побољшање квалитета оцењивања на појединим предметима у целини, или код појединих наставника (корекција програма предмета, литературе, услова за полагање испита или односа наставника према студенту).

Методe оцењивања студената и знања која су усвојили у току наставно-научног процеса усклађене су са циљевима, садржајима и обимом акредитовања студијских програма.

Филозофски факултет обезбеђује и дефинише методе оцењивања студената за сваки предмет на одговарајућем студијском програму, на предлог Департмана а у складу са циљем, исходом и садржајем предмета, са чиме су студенти упознати пре почетка наставе. Методе оцењивања и удео предмета у укупном броју ЕСПБ по годинама и за одговарајући студијски програм, усклађени су са циљевима, садржајима и обимом акредитовања студијских програма и доступни су јавности.

Високошколска установа обезбеђује коректно и професионално понашање наставника током оцењивања студената (објективност, етичност и коректан однос према студенту)

Подаци о понашању наставника током оцењивања, добијају се превасходно из студентских анкета које се спроводе периодично. Анализа резултата анкете спроведене 2016/2017. године, у којој је учествовало више од 75% студената основних академских студија, затим више од 66% студената мастер академских студија и више од 75% студената докторских академских студија. Показало се да је од студијских програма на основним академским студијама излазност била највећа на студијском програму основних академских студија психологије 88.65%, а најмања на студијском програму за комуникологију 66.48% студената. Код мастер академских студија излазност је била највећа на студијском програму за француски језик и књижевност 85.8% студената, док је најмања излазност била на студијском програму за комуникологију. На нивоу докторских академских студија, највећа излазност била је на студијском програму докторских академских студија историје 100% студената, а најмања на студијском програму докторских академских студија психологије 60% студената. Резултати евалуације су показали да није било већих нерегуларности и да велики проценат студената оцењује испитивање и оцењивање професора као коректно. Велики број наставника оцењен је просечном оценом изнад 4, док је нешто мањи број оцењен оценом 3, ово показује да је оцењивање и понашање наставника коректно ([Прилог 8.4 – Резултати анкете оцено наставника](#)).

Систематично се прате и проверавају оцене студената по годинама и предметима

Подаци о оценама студената по годинама и предметима добијају се од Службе за наставу и студентска питања и анализирају на седницама Радне групе за обезбеђење квалитета наставе у оквиру Центра за унапређење квалитета Филозофског факултета, а закључци и предлози мера за побољшање стања, ако има потребе, усвајају се на Наставно-научном већу Факултета.

Просечна оцена на основним академским студијама износи 8.19, док је појединачно просек оцена највећи на студијском програму за филозофију 8.27, а најмањи на студијском програму за новинарство, где просек оцена износи 7.60 за све четири године студија. На мастер академским студијама просечна оцена је нешто виша и износи 9.18, на овом нивоу студија највећу просечну оцену имају студенти социјалног рада, а најмању просечну оцену студенти англистике.

Поред оцена студената, за процену и анализу пролазности узимају се у обзир квалитет наставе и студијског програма, који се вреднују у процесу самовредновања путем *online* анкете студената.

Систематично се прати и оцењује ефикасност студирања

У протеклом извештајном периоду, квалитет оцењивања студената праћен је и периодично евалуиран, процењивањем садржаја и елемената оцењивања описаних у силабусима и евалуацијом резултата оцењивања кроз анализу пролазности студената на испитима, анализу успешности студената и ефикасности студирања, као и анализу резултата периодичних студентских анкета.

Анализе силабуса на свим студијским програмима показују да су на свим предметима утврђени, описани, и учињени доступним студентима подаци о садржају, форми и начину вредновања предиспитних обавеза, као и о начину бодовања завршних испита, и студенти су информисани о минималним захтевима за полагање испита. Стога се може закључити да је

Стандард 8 испуњен у овој области.

У прилог оваквом закључку сведочи и анализа пролазности на испитима за појединачне студијске програме ([Прилог 8. 5](#)), по испитним роковима у току једне академске године. Ако се успешност студената посматра као показатељ квалитета оцењивања, може се рећи да је у протеклом периоду Факултет у потпуности задовољавао Стандард 8, јер су редовно испуњаване квоте за упис студената у наредну годину студија у статусу буџетских студената, на основу прописаних критеријума и [Правилника о рангирању студената за упис на основне академске и докторске студије](#) (бр. 311-1-2-01 од 11.10.2017). Извесно је да је квалитет оцењивања на Факултету, посматран кроз успешност студената, на веома задовољавајућем нивоу.

С тим у вези, анализа резултата студентских евалуација из протеклог периода указује да су студенти, генерално, исказивали веома висок ниво задовољства начином вредновања предиспитних обавеза и објективношћу оцењивања, на већини предмета на студијским програмима.

Анализа коју је урадила Радна група за праћење успешности и ефикасности студирања у оквиру Центра за унапређивање квалитета указала је да је неопходно даље радити на унапређењу квалитета оцењивања. Наиме, као једну од илустрација узећемо анализе успеха студената за школску 2016/2017. годину на три студијска програма – педагогије, француског

језика и књижевности и историје ([Прилог 8. 6](#)), може се видети да је од ова три студијска програма највећа пролазност на студијском програму педагогије, где је од укупног броја пријављених испита, 45% студената полагало испит, од те бројке је њих 93% је положило, док је 7% није положило испит. Код студијског програма француског језика и књижевности нешто је мање него код претходне групе изашло на испит 43%, док је од изашлих студената 82% положило испит, а 18% није положило. Код студијског програма историје број студената који су изашли на испит је 41%, док је број оних који су положили испит 64%, у овом случају чак 36% студената није положило испит на који су изашли. Када гледамо просечну оцену студената ситуација је доста слична на сва три студијска програма, на студијском програму педагогије просечна оцена у 2016/2017. години била је 7.93, на студијском програму француског језика и књижевности 7.81, на студијском програму историје просечна оцена износила је 7.93 што се поклапа са просечном оценом на студијском програму педагогије.

Утврђене мере за обезбеђење квалитета предвиђају да се након анализе резултата студенске евалуације за предмете на којима су се јавиле негативне оцене изврши анализа и преиспитивање начина оцењивања. Продекан за наставу и Центар за унапређење квалитета, у разговору са наставником/ сарадником, анализирају проблем, разматрају да ли се приликом оцењивања на том предмету наставник/ сарадник придржава утврђених стандарда и поступака и формулишу се корективне мере.

Искуство показује да мотивација и аутентично опредељење наставника за унапређење квалитета дају много боље резултате него корективне мере које се заснивају на дисциплинским или другим мерама. Могуће је, међутим, да наставници на чијим предметима су уочени проблеми у оцењивању нису на исти начин мотивисани и не деле опредељење Факултета за унапређење квалитета оцењивања. Није искључено ни то да неки, нарочито млађи, наставници и сарадници нису добро упознати са стандардима и захтевима у погледу квалитета оцењивања утврђеним правилницима и општим актима Факултета. Стога је потребно да у наредном периоду корективне мере и активности Центра за унапређење квалитета буду усмерене на информисање и едукацију наставника и сарадника у домену квалитета оцењивања, као и на развој свести о неопходности унапређивања квалитета оцењивања, најпре на оним предметима које су студенти у анкети означили као проблематичне, али и на онима који су добили задовољавајуће оцене.

Резултате студентске евалуације, ипак, не треба узимати као најобјективнију могућу оцену стања ствари. Могуће је да студенти у анкети исказују негативан став према оцењивању и вредновању предиспитних обавеза због тога што желе да утичу на снижавање критеријума за полагање испита, а не зато што проблеми са објективношћу оцењивања заиста и постоје. Закључке изведене на основу резултата студентских анкета треба проверавати и преко неких других објективних показатеља, као што су анализа пролазности и дистрибуције оцена на испитима, упоређивање оцена студената на одређеном предмету са оценама на другим предметима са исте године студија и слично.

Организовање студената

Филозофски факултет у Нишу обезбеђује студентима разне видове студентског организовања. Студентима су на располагању одређени просторни капацитети у којима ради Студентски парламент, Савез студената, различите секције, рачунарски центар и Издавачки центар.

8. 2. Анализа слабости и повољних елемената стандарда 8

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:
S (Strengths) : предности	+++ високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++ средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+ мало значајно
T (Threats) : опасности	0 без значајности

ПРЕДНОСТИ

- Поштује се процедура уписа на факултет, заснована на вредновању успеха из школе и пријемног испита (+++)
- Сви студенти су једнаки и равноправни у сваком погледу (+++)
- Све информације о студијама, као и о активностима, стипендијама и свим другим могућностима за студенте налазе се на сајту Факултета, где се свакодневно ажурирају (+++)
- Студенти имају право у одлучивању преко учешћа Студентског парламента у функционисању свих најважнијих органа Факултета (+++)
- Радне групе Центра за унапређивање квалитета прате квалитет студирања анализом резултата постигнућа студената (++)
- Канцеларија за подршку студентима током целе године стоји на располагању студентима за решавање било каквих проблема везаних за студије (++)
- Тим за промоцију Филозофског факултета показао се као врло делотворно решење у промоцији Факултета код будућих студената (++)
- Испитивање и оцењивање врши се по Закону о високом образовању и правилницима Факултета који их прописују (+++)
- Атрактивни и модерни студијски програми привлаче велики број студената (++)
- Анализе показују да је пролазност по годинама студија и студијским програмима задовољавајућа (+++)
- Публикације Факултета доприносе афирмацији Факултета у јавности (++)
- Учешће студената у свим активностима на факултету доприноси развијању њихових компетенција (+++)
- Постоје правилници којима се јасно прописује свака активност на Факултету, али и права и обавезе студената и запослених (+++)

СЛАБОСТИ

- Због великог интересовања, заинтересовани кандидати не успевају да упишу поједине студијске програме на Филозофском факултету (студијски програми за психологију, англистику) (+++)
- Број места на мастер академским студијама није у складу са бројем студената на основним академским студијама. То може бити проблем код наставничких занимања за које је основни услов за запошљавање завршене мастер студије (+++)
- Присутно је мање интересовање за упис појединих студијских програма на основним и мастер академским студијама (++)
- Нема јасног система за награђивање студената који постигну изванредне резултате током студирања (++)

МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Могуће је променити уписну политику Факултета и поред пријемног испита, увести и листу жеља, како би постојала могућност да кандидати који не могу да упишу жељени студијски програм, а положили су пријемни испит, могу да упишу неки други студијски програм који се нуди на Филозофском факултету (+++) • Могуће је укидање пријемног испита, јер је то у сагласности са новим Законом о виском образовању. У том случају би постојао само класификациони испит, по систему распоређивања по студијским програмима који су у складу са интересовањима будућих студената (++) • Могуће је додатно расчланити постигнућа студената упоређивањем успеха, са учешћем у студентском парламенту, са учешћем у ваннаставним активностима, са учешћем на научним конференцијама (++) • Могуће је обједињавање документације свих служби на Факултету које се тичу ефикасности и квалитета студената (+++) • Потребно је повезивање активности Тима за промоцију Факултета са Студентским парламентом, како би и студенти из свог угла показали будућим бруцошима како је то студирати на Филозофском факултету (++) • Појачати промоцију студијских програма за које је показано мање интересовање и приближити предности тих студијских програма будућим студентима (++) • Отварање нових атрактивних студијских програма, који би допринели развоју Факултета и већем обухвату будућих студената (+++) • Наставити анализирање пролазности и оцењивања, како би се тај критеријум задржао на одговарајућем нивоу (++) • Унапређивање публикација и садржаја сајта Факултета, у циљу бољег информисања будућих студената (+++) • Донети Правилник о вредновању ваннаставних активности на нивоу Факултета, такав правилник постоји на Универзитету и потребно је само га применити на локалном нивоу. Овај правилник би омогућио да се друштвено активним студентима бодују ваннаставне активности (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> • Укидање пријемног испита може се негативно одразити на селекцију студената приликом уписа (+++) • Када нема вредновања ваннаставних активности студената смањује се њихова мотивација за партиципацију, а то може деловати и на укупну успешност (+++) • Већи обим посла у Канцеларији за развој каријере и подршку студентима (++) • Слабо укључивање студената у промотивне активности Факултета може довести до мањег броја пријављених кандидата за упис на Филозофски факултет (+++) • Недостатак места на појединим студијским програмима, посебно на мастер студијама, може довести до осипања студената и одласка на друге факултете (++)

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 8

Анализа података из претходног извештајног периода, како оних о резултатима пријемних

испита и квалитету нових студената, тако и оних о успешности и ефикасности студената у току студија, [\(Прилог 8.7\)](#) показује да **Филозофски факултет у великој мери задовољава захтеве Стандарда 8**. Штавише, може се рећи да управо квалитет студената представља значајну „снагу” Факултета, захваљујући, с једне стране, одличној селекцији нових студената, а с друге стране, континуираном залагању за повећање ефикасности студирања и успешности студената.

То, наравно, не значи да у наредном периоду нема места унапређењу квалитета у овом домену. Потребно је, најпре, подробно анализирати, извршити детаљну евалуацију и на основу тога спровести мере уз помоћ којих ће се побољшати сам процес вредновања квалитета студената.

- 1) Један од начина да се то учини је свакако могућност проширења стандарда укључивањем неких додатних елемената, индикатора и параметара, осим начина селекције нових студената и начина оцењивања на предметима. Квалитет студената може се посматрати и кроз индикаторе као што је регионална заступљеност и мобилност студената, из којих школа студенти долазе што можемо видети у [Прилозима за анализу података о кандидатима за упис у прву годину основних академских студија 2017. године \(Прилог 8.8\)](#) затим, мотивисаност и задовољство студената, ставови према студијама, као и успешност и ефикасност студирања што се контролише кроз анализу успеха студената и евалуацију која се спроводи сваке године. У том смислу, области праћења и вредновања квалитета у [Правилнику о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета](#) могле би се проширити како би обухватиле и неке од ових индикатора када је реч о квалитету студената.
- 2) Када је реч о анализи резултата оцењивања и успешности студената, потребно је још прецизније дефинисати параметре који се узимају као индикатори успешности. На пример, када је реч о пролазности студената на испиту, потребно је анализирати број и проценат студената који успешно заврше одређени курс у току академске године у којој су га први пут слушали, пре него процентуалну пролазност студената на испиту у одређеном испитном року (број студената који су испит положили према броју пријављених студената и оних који су изашли на испит). Центар за унапређење квалитета у наредном периоду осмислиће процедуре за самоевалуацију наставника и сарадника, и обрасце за вођење прецизне евиденције о пролазности на испитима и успеху студената. Могуће је осмислити обрасце за извештаје које би наставници и сарадници подносили Већу департмана након сваког испитног рока, у којима би сам наставник сачињавао анализу успеха студената, уз објашњење евентуалних одступања од равномерне кривуље дистрибуције оцена. Могуће је осмислити и обрасце на којима би Већа департмана достављала Центру за унапређење квалитета анализе успешности студената након сваког испитног рока. Ови подаци допринели би прецизности анализа које се тичу квалитета оцењивања студената. Такође, потребно је осмислити сличне процедуре за праћење и анализу квалитета оцењивања предиспитних обавеза.
- 3) У домену информисања студената о унапред утврђеним стандардима за оцењивање, потребно је у силабусе унети и прецизнију спецификацију нивоа знања потребних за одређене позитивне оцене, а не само минимума знања неопходног да би се испит положио најнижом позитивном оценом. Будући да се примедбе и коментари студената у периодичним анкетама често тичу нејасних захтева за постизање високих оцена на испитима и предиспитним обавезама, ова мера би свакако утицала на бољи квалитет

оцењивања.

- 4) Коначно, најважнији задатак у предстојећем периоду биће преиспитивање начина оцењивања на свим предметима свих студијских програма, у склопу припрема за њихову реакредитацију. На свим Већима департамента покренуте су активности за преиспитивање, анализу и побољшање дефинисања исхода образовања на студијском програму и исхода учења на свим предметима. Стога ће бити потребно преиспитати и кориговати предвиђене начине оцењивања на предметима, како би били што боље усаглашени са исходима учења.
- 5) Веома је важно мотивисати што већи број студената да се директно укључе у ове активности. Учешће студената у праћењу квалитета и у овој области ограничено је на учешће њихових представника у раду Наставно научног већа (20%), Центра за унапређење квалитета, и Савету Факултета, и на учешће у редовним студентским анкетама. Било би неопходно да се већи број студената укључи и у активности својих већа департамента, где на најнепосреднији начин могу учествовати у обликовању стандарда квалитета у важним областима као што су дефинисање исхода учења, усаглашавање и прецизно дефинисање садржаја, форме и стандарда оцењивања, и начина вредновања предиспитних обавеза.

Показатељи и прилози за стандард 8

Прилог 8. 1. Брошуре

Прилог 8. 2. Правилник о полагању пријемних испита и упису кандидата

Прилог 8. 2. 0. Табела 8. 1 Преглед броја студената по нивоима, студијским програмима, и годинама студија на текућој школској години

Прилог 8. 2. 1. Правилник о докторским студијама

Прилог 8. 3. Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту

Прилог 8. 4. Резултати анкете оцено наставника

Прилог 8. 5. Извештаји стручних служби о пролазности на испитима

Прилог 8. 6. Анализа успеха студената

Прилог 8. 7. Табела 8.2. Стопа успешности студената

Прилог 8. 8. Прилози за анализу података о кандидатима за упис у прву годину основних академских студија

Прилог 8. 9. Табела 8.3. Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове (60), (37-60) (мање од 37) за све студијске програме по годинама студија

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућег подзаконског акта.

9.1 Опис стања, анализа и процена стандарда

Филозофски факултет Универзитета у Нишу на адекватан начин спроводи мере и процедуре за обезбеђивање уџбеника и друге литературе која је студентима неопходна за савладавање садржаја који је предвиђен плановима студијских програма основних академских студија, мастер академских студија и докторских академских студија који се реализују на Факултету. Континуирано се врши набавка стручне литературе која наставницима и сарадницима омогућава да прате најновија достигнућа из појединих области како би могли да константно осавремењују наставу. Литература потребна за савладавање садржаја из појединих предмета је унапред позната и наведена је уз програме предмета на сајту Факултета. Већина предмета је у потпуности покривена адекватном литературом (уџбеници, монографије, књиге, практикуми) која је доступна студентима на српском језику, као и на страним језицима. Настава из сваког предмета покривена је одговарајућим уџбеницима и другим материјалима који су унапред познати и објављени. Сваки од студијских програма на веб страници Факултета, поред плана и програма, презентује препоручену литературу за сваки наставни предмет (у оквиру силабуса за одређени предмет на студијском програму). Поред тога, Библиотека студентима обезбеђује увид у расположиве уџбенике, релевантне библиотечке јединице и серијске публикације кроз листе доступне на *web* страници Факултета.

Статутом и општим актима Факултета, а посебно [Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета](#), утврђени су стандарди квалитета литературе, уџбеника, и библиотечких и информатичких ресурса на Факултету, као и мере и поступци за праћење и унапређење њиховог квалитета. Такође, стандарди који се тичу литературе и уџбеника дефинисани су и Статутом Факултета, [Правилником о уџбеницима Филозофског факултета](#) (бр.470/1-4 од 19.12.2007), [Правилником о уџбеницима Универзитета у Нишу](#) (бр. 8/16-01-004/08-006 од 20.05.2008), као и [Правилником о издавачкој делатности Универзитета у Нишу](#) (бр. 8/16-01-003/07-005 од 29.05.2007) ([Прилог 9. 1](#)) и [Правилником о издавачкој делатности Филозофског факултета](#) (бр. 143/1-10-01 од 21.12.2016) ([Прилог 9.2](#))

[Правилником о уџбеницима](#) Факултета прецизирано је да сви уџбеници, стручна и научна литература, морају бити доступни студентима у библиотеци факултета, а продаја издања Факултета може се обезбедити преко овлашћених дистрибутера. У *Правилнику* се такође истиче да се приликом издавања и набавке уџбеника води рачуна првенствено о унапређивању квалитета наставног и научног рада на Факултету.

На предлог Већа департмана који реализује одређени студијски програм, Факултет набавља литературу и уџбенике потребне за реализацију свих силабуса. Неопходне библиотечке јединице набављају се куповином или издавањем уџбеника, помоћних уџбеника, практикума, хрестоматија и друге литературе неопходне студентима. Веће департмана предлаже набавку или објављивање ових публикација, а процедура рецензирања, припреме и објављивања регулисана је Статутом и правилницима Факултета.

[Правилником о уџбеницима](#) Универзитета у Нишу прецизирано је да су органи управљања и

стручни органи Факултета одговорни за поштовање стандарда квалитета уџбеника и других наставних средстава у погледу садржаја, структуре, обима и стила, као и њихове усклађености са специфичностима студијских програма и појединачних курсева. Силабусима акредитованих студијских програма утврђени су уџбеници и други наставни материјали за сваки предмет, усклађени са садржајем, циљевима и исходима предмета, а у складу са стандардима за акредитацију студијских програма. Стандарди у погледу квалитета уџбеника и наставних материјала чији је издавач Факултет утврђени су *Правилником о уџбеницима* Филозофског факултета и *Правилником о издавачкој делатности*.

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета предвиђене су мере и поступци за праћење и вредновање квалитета уџбеника и других наставних материјала, а периодична анкетирања студената садрже питања која се односе на обим, квалитет и савременост препоручене литературе.

У погледу аспекта **квалитета уџбеника и литературе**, може се рећи да Факултет **у потпуности задовољава Стандард 9**. Набавком и објављивањем уџбеничке и друге литературе Факултет обезбеђује студентима доступност наставних материјала предвиђених силабусима предмета на свим студијским програмима. Поред решења о акредитацији студијских програма, којима је потврђено да је задовољен и овај аспект стандарда за акредитацију студијских програма, о томе сведочи и чињеница да Факултет има низ правилника и општих аката који чине институционални оквир за праћење, евалуацију и унапређење квалитета литературе и уџбеника.

Библиотечки ресурси

Библиотека Филозофског факултета у Нишу поседује фонд који својим обимом и квалитетом, сразмерно броју и структури корисника, одговара потребама праћења и унапређења образовног, истраживачког и научног рада студената свих нивоа студија, као и наставника, сарадника и истраживача запослених на Факултету. Фонд се перманентно допуњује путем куповине нових издања, преко пројекта Министарства културе „Откуп књига за библиотеке“ и путем поклона од издавача и аутора. Библиотека обезбеђује литературу за студенте свих студијских програма основних, мастер и докторских академских студија.

Библиографски опис књига доступан је у [интерном библиотечком електронском каталогу](#). Сумарни преглед библиотечких јединица 22. маја 2017. године показује да Факултет располаже библиотечким фондом од готово **51.340 јединица** (часописи на страним језицима доступни су преко КОБСОН-а) ([Прилог 9.3 Табела 9.1 Преглед броја и врста библиотечких јединица на Факултету](#))

Библиотека Филозофског факултета располаже књигама на српском језику (18.167), књигама на страним језицима (15.191) и књигама на језицима националних мањина (417), што чини укупно **33.775** библиотечких јединица. Када је реч о уџбеницима, уџбеници на српском језику су најбројнији (3.917), а уџбеници на страним језицима заступљени су у нешто мањем броју (2.440), што чини укупно **6.357** библиотечких јединица. Библиотека располаже монографијама на српском језику (7.398) и монографијама на страним језицима (2.201) и монографијама на језицима националних мањина (13), што чини **9.612** библиотечких јединица. Часописи на српском језику су заступљени у већем броју (1.596), док су бројни часописи на страним језицима доступни преко КОБСОН-а. ([Прилог 9.4 Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на Факултету](#))

Организација и рад Библиотеке уређени су Статутом Факултета и *Правилником о*

систематизацији послова. Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета утврђено је да се квалитет библиотечких ресурса обезбеђује редовном контролом квалитета рада библиотеке, сталним богаћењем библиотечког фонда, развојем библиотечке делатности, и иновирањем библиотечког пословања кроз имплементацију нових технологија. Сваке године, Финансијским планом Факултета утврђује се потребна висина средстава за развој библиотечког фонда и библиотечких ресурса. О набавци нових библиотечких јединица наставници и студенти редовно се обавештавају Билтенom библиотеке који се објављује на интернет страници Факултета и доступан је преко линка:

<https://www.filfak.ni.ac.rs/organizacija/biblioteka#bilteni-novih-knjiga>

Библиотека набавља штампане домаће научне часописе на предлог департмана. Страни часописи су доступни у електронском облику преко сервиса КОБСОН. Студенти могу приступити сервису из рачунарске учионице, а запослени, као и стипендисти Министарства науке, имају приступ и од куће уз одговарајуће лиценце.

Библиотека израђује лисне каталоге и електронски каталог монографских публикација. Стручни каталог монографских публикација израђен је по правилима Универзалне децималне класификације. Каталог чланака обухвата оне објављене у Српском дијалектолошком зборнику, Јужнословенском филологу, Ономатолошким прилозима и Прилозима проучавању језика. Електронски каталог монографских публикација се израђује у програму CDS/ISIS уз поштовање међународног стандарда за библиографски опис – ISBD(M) и међународног стандарда за формирање машински читљивих записа – UNIMARC. Библиотека је укључена у Академску мрежу Србије, као и у Виртуелну библиотеку Србије (преко система COBISS).

У библиотеци Факултета запослено је укупно шест библиотекарки и једна књижничарка. Све библиотекарке имају високу стручну спрему из друштвено-хуманистичке области и филологије, а њих 5 и положен стручни испит за библиотекаре. Библиотекарке су завршиле курс *Употреба програмске опреме COBISS 2/Каталогизација – почетни у Народној библиотеци Србије*, урадиле тестне записе и добиле лиценце за рад у COBISS-у. Библиотека је из средстава пројекта добила један бар-код штампач за штампање налепница за чланске карте и налепница за књиге. Стручно усавршавање библиотекара у протеклом периоду било је важан аспект унапређења квалитета. Поред семинара, обука и Веб-семинара у оквиру TEMPUS пројекта и рада у COBISS-у, библиотекарке су похађале и друге радионице и семинаре, у области коришћење информационих технологија и развијања библиотечких ресурса.

Библиотека је отворена за студенте читавог дана, од 8 до 19:30. Један део фонда (референтне публикације, енциклопедије, речници, приручници, часописи, докторске и магистарске тезе и једини, односно последњи примерци монографских публикација) доступан је студентима за рад у читаоници, а остали део фонда студенти могу позајмљивати на 15 дана. За израду семинарског, дипломског, мастер рада, или магистарске и докторске тезе студенти могу задужити и већи број књига на дуже време.

Библиотека Факултета има у просеку око 200 корисника дневно и изда на коришћење око 500 библиотечких јединица. Корисници добијају од библиотекара и стручну помоћ у претраживању информација везаних за проналажење појединих библиотечких јединица. Особље библиотеке посебно настоји да студенте упуту у коришћење електронских извора информација, које студенти још увек недовољно користе. Све информације о базама података, као и линкови домаћих и страних библиотека и портала доступни су на интернет страници

Факултета (<https://www.filfak.ni.ac.rs/organizacija/biblioteka#elektronski-servisi>).

За потребе научноистраживачког рада наставника и сарадника Факултета библиотека обавља међубиблиотечку позајмицу из Народне библиотеке Србије и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ у Београду. Библиотека сарађује и са библиотеком Филозофског факултета у Новом Саду, као и са Универзитетском библиотеком „Никола Тесла“ у Нишу која је задужена за стручну помоћ и координацију рада свих факултетских библиотека Универзитета у Нишу. Библиотека Факултета члан је Заједнице високошколских библиотека Србије.

У погледу **квалитета библиотечких ресурса** Факултет у **великој мери задовољава Стандард 9**, али велику „слабост“ и велики проблем представља **недостатак простора за рад и развој библиотеке**. Мада су тренутни просторни услови за рад задовољавајући у погледу квалитета, величина простора у коме ради библиотека ни издалека не задовољава потребе динамичног развоја Факултета, и то је област у којој ће у наредном периоду морати да се реализују најинтензивније корективне мере.

Мада је у свим другим аспектима квалитет библиотечких ресурса на завидном нивоу, када је реч о **простору за рад библиотеке** у овом извештајном периоду, као и више година уназад, Факултет је био суочен са озбиљним проблемима. Библиотека је смештена на укупно 119 м² простора, а читаоница у саставу библиотеке, мада лоцирана на првом спрату и лако доступна свим студентима, и са условима за рад који су у сваком погледу задовољавајући (климатизација, осветљење, радни столови), има само 40 места, што је недовољно за број студената на Факултету. Такође, због недостатка простора, неки делови библиотечног фонда који се мање користе смештени су у ормане у учионицама и на ходницима. Највеће проблеме са коришћењем фонда има Департман за руски језик, чије књиге су смештене у учионици, а у издавању књига помажу асистенти Департмана.

Стога је Факултет у овом периоду предузео интензивне мере за решавање проблема простора. Мада је недостатак учионичног простора у ранијим годинама успешно решаван потписивањем уговора о коришћењу простора са другим факултетима Универзитета у Нишу (Електронски факултет), проблем простора за библиотеку није могао бити решен на тај начин. Стога је управа Факултета покренула иницијативу за исељавање Департмана за хемију Природно-математичког факултета, који је користио део простора у згради Филозофског факултета (око 1.000 м²) у протеклих 18 година, од одвајања Природно-математичког од Филозофског факултета 1999. године. У марту 2012. године ослобођен је део простора и направљен је план за исељавање остатка простора у етапама. Од октобра 2017. године очекује се исељавање још једног, већег, дела простора који је до сада користио Природно-математички факултет.

Када је реч о решавању проблема простора у библиотеци, а нарочито читаоници, у току је израда грађевинског пројекта за адаптацију простора у згради Факултета, којом би се недостатак простора за библиотеку решио на дужи временски период. Овим пројектом предвиђа се обезбеђивање преко 500 м² простора за библиотечки фонд и читаонице, са преко 350 места за студенте.

Информатички ресурси

Рачунарски центар Филозофског факултета опремљен је и организован тако да обезбеди квалитетно функционисање локалне рачунарске мреже, која је део академске мреже Србије, као и целокупне електронске опреме која се користи у наставним, научним и стручним активностима Факултета.

Организација, статус и рад Рачунарског центра уређени су Статутом Факултета, *Правилником о организацији и систематизацији радних места*, и [Правилником о интернет сајту Факултета \(Прилог 9.5\)](#). У Рачунарском центру запослена су три стручна сарадника, два са високом стручном спремом из области електронике, информатике и компјутерских технологија. Рачунарски центар опремљен је савременим уређајима, и брине о функционисању компјутерске и електронске опреме на Факултету.

Комплетна листа рачунарске и електронске опреме на Факултету дата је у [Прилогу 9.6 \(Попис информатичких ресурса\)](#). Факултет располаже двома рачунарским учионицама у којима има 40 места. Мултимедијалном опремом опремљене су 23 учионице, једна сала и два амфитеатара, са укупно 1.530 места. За потребе наставе и научноистраживачког рада користи се 28 видео пројектора, као и десктоп и лаптоп рачунари, принтери и скенери. За потребе администрације на Факултету користи се адекватан број штампача и десктоп рачунара, као и сервери за приступ локалне мреже Интернету.

Рачунарски центар задужен је за: администрирање локалне мреже, администрирање, ажурирање и дизајн Интернет презентације Факултета, текуће одржавање софтверских и хардверских ресурса, праћење развоја информационих и комуникационих технологија, закона и стандарда, дефинисање поступка за припрему, контролу, одобравање и објављивање података на Web страницама Факултета, развој нових сервиса (администрација испитних активности, развој и имплементација наставничких и студентских форума и друго), унапређење постојећих софтверских и хардверских решења, и вођење адекватне политике набавке нове рачунарске и комуникационе опреме, као и лиценцираних софтверских пакета за потребе наставе и научноистраживачког рада. Запослени у Рачунарском центру пружају помоћ наставницима, сарадницима и студентима у налажењу научних и стручних информација о рачунарском хардверу и софтверу, и у решавању проблема са заштитом од неовлашћеног приступа подацима и софтверским ресурсима.

Рачунарски центар у свом раду примењује најновија светска и домаћа решења, стандарде и правила за коришћење информационих и комуникационих технологија. Сваке године, Факултет финансијским планом утврђује висину средстава намењених развоју Рачунарског центра и унапређењу локалне мреже.

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета утврђено је да се квалитет рада Рачунарског центра остварује редовном контролом рада, побољшањем квалитета хардверских и софтверских ресурса, редовним праћењем развоја информационих и комуникационих технологија, иновирањем пословања и имплементацијом нових информационих и комуникационих технологија. Праћење квалитета рада Рачунарског центра укључује, осим анализа извештаја самог Рачунарског центра и његових корисника, и периодично анкетање студената.

У погледу информатичких ресурса, може се рећи да Факултет **у потпуности задовољава Стандард 9**, и да су информатички ресурси Факултета задовољавајући, у поређењу са другим сличним академским институцијама у земљи.

Овако повољна ситуација резултат је активности које је Факултет спроводио у овом извештајном периоду, посебно оних усмерених на унапређење квалитета информатичких ресурса, али и других активности, као што је развој међународне сарадње и сарадње са страним институцијама. На пример, због изузетно успешног ангажовања на пројекту развоја студентских новина „Студентски дневни лист” (<http://www.studnel.com/>), студенти Департмана

за новинарство добили су велику донацију Америчке амбасаде у Београду и Владе САД – 25 лап-топ рачунара и опрему за снимање и монтирање видео материјала. Добијена опрема је доступна за коришћење у настави.

Анализа слабости и повољних елемената стандарда 9

Метода SWOT анализе:		Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S	(Strengths) : предности	+++	високо значајно
W	(Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O	(Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T	(Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Постоји добро развијен институционални оквир за праћење и унапређење квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса – правилници и општи акти Факултета и Универзитета у Нишу. Правилник о уџбеницима је донет још у првом периоду самовредновања, али у његовој примени нису уочени недостаци који би захтевали значајније измене. (+++) Већина предмета је у задовољавајућој мери покривена одговарајућим уџбеницима и дидактичким средствима (++) Библиотечки фонд по обиму и квалитету одговара броју и структури корисника (++) Квалитет библиотечног фонда, особља библиотеке, организације рада и доступности библиотечких ресурса је одличан. Факултет има одличан потенцијал и за даљи развој ових библиотечких ресурса, осим у погледу простора, (који представља велики проблем) (+++) Библиотечки фонд развија се у складу са потребама студијских програма и научноистраживачких пројеката. Набавка уџбеника и литературе врши се на захтев Већа департмана и у складу са утврђеним потребама (+++) Постојање одговарајућих информатичких ресурса, како у погледу броја рачунара и пратеће опреме, тако и у погледу могућности приступа интернету и коришћења одговарајућих информација (базе података, часописи у електронском облику) (++) Квалитет информатичких ресурса значајно је унапређен у протеклом периоду. (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> Неравномерна покривеност предмета и студијских програма литературом и дидактичким средствима (++) Мањи број библиотечких јединица на страним језицима у односу на доступну литературу на српском језику (++) Недостатак простора у читаоници библиотеке, и магацинског простора за библиотечки фонд (+++) Проблеми у вези са темпом обнављања рачунара и пратеће опреме и набавке најновијих лиценцираних софтвера (+++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Могућност лаког праћења и провере квалитета свих аспеката овог стандарда, захваљујући јасним и 	<ul style="list-style-type: none"> Опасност је да Природно-математички факултет не поштује договорену динамику исељавања, што

мерљивим параметрима (+++)

- Мотивисаност наставника и сарадника да у краћим интервалима преиспитују квалитет литературе и уџбеника у силабусима, на основу различитих показатеља у реализацији студијског програма, укључујући и резултате студентских анкета +++
- Велике могућности приступа електронским информацијама преко KoBSON сервиса. ++
- Довољан број и повољна квалификациона структура запослених у Библиотеци и Рачунарском центру. +++
- Даљи развој библиотечких и информатичких ресурса на начин који је дао добре резултате у протеклом периоду +++
- Постоји одличан потенцијал за даље унапређење квалитета информатичких ресурса

би успорило реализацију планова Филозофског факултеа за адаптацију простора (+++)

- Застаревање информатичке опреме и програма. (++)
- Будући да квалитет финансирања у доброј мери зависи од оснивача, а не од самог Факултета, може се десити да финансирање у наредном периоду не буде на адекватном нивоу, што може негативно утицати на реализацију финансијског плана Факултета у погледу развијања библиотечких и информатичких ресурса (++)

Мере и активности за унапређење квалитета стандарда 9

- 1) У наредном периоду, Филозофски факултет ће наставити да прати и унапређује квалитет библиотечких ресурса. Посебно би требало да буду интензивне активности за решавање проблема простора у читаоници библиотеке и магацинског простора за библиотечки фонд. И даље би требало водити бригу о савремености литературе која се набавља за библиотеку и усклађености са потребама студијских програма.
- 2) У примени *Правилника о уџбеницима* у протеклом периоду нису уочени недостаци који би захтевали измену *Правилника*. Ипак, у предстојећем периоду Факултет ће иницирати преиспитивање *Правилника о уџбеницима* на већима департмана, како би се евентуалне сугестије наставника и сарадника могле искористити за побољшање квалитета уџбеника, или процедура за објављивање уџбеника. *Правилник о издавачкој делатности* ажуриран је 2011. године, а његова примена ће се пратити у наредном периоду ради уочавања могућих недостатака.
- 3) Неопходно је редовно ажурирати уџбенике и другу литературу у погледу квалитета и квантитета према потребама наставних предмета и стимулисати наставнике и сараднике за писање уџбеника и друге литературе за предмете на којима су ангажовани.
- 4) У наредном периоду Факултет ће рационално користити наменска средства за осавремењавање библиотечког фонда имајући у виду потребу за равномерном заступљеношћу литературе за све студијске програме. Користиће средства из донација и међународних пројеката за додатно финансирање издавачке делатности и набавку литературе и информатичке опреме.
- 5) Факултет ће континуирано пратити савременост информатичких ресурса и благовремено набављати нову опрему и лиценциране програме. Обезбедиће континуирану обуку запослених и студената у циљу ефикасног коришћења информатичких ресурса.
- 6) У наредном периоду наставиће се планиране активности за развијање информатичких ресурса. У овој области потребно је перманентно пратити квалитет, јер она у знатно већој мери од других области захтева динамично прилагођавање развоју нових технологија.

Показатељи и прилози за стандард 9

Прилог 9. 1. Правилник о издавачкој делатности Универзитета у Нишу

Прилог 9. 2. Правилник о издавачкој делатности Филозофског факултета у Нишу

Прилог 9. 3. Табела 9.1 Број и врста библиотечких јединица у високошколској установи

Прилог 9. 4. Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на Факултету

Прилог 9. 5. Правилником о интернет сајту Факултета

Прилог 9. 6. Табела 9. 2. Попис информатичких ресурса

Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке се обезбеђује утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

10. 1. Опис стања, анализа и процена стандарда

Надлежности и одговорности органа управљања и органа пословођења, поступак и начин њиховог рада утврђени су Статутом Филозофског факултета Универзитета у Нишу број бр.124/1-2 од 2. 4. 2018. године, као и *Правилником о организацији и систематизацији послова на Филозофском факултету* број 117/1-01 од 23. 3. 2018. године и *Правилником о раду* Филозофског факултета број 147/2 од 21. 4. 2011. године, и уговорима о раду запослених. Шематска организациона структура Филозофског факултета дата је у [Прилогу 10. 1.](#)

Орган управљања је Савет Филозофског факултета, чији је састав и начин избора чланова дефинисан у члановима 55. и 56. Статута Факултета. Савет Филозофског факултета чини двадесет седам чланова, од тога петнаест представника Факултета, које бира Наставно-научно веће Факултета: тринаест представника департмана (по један представник са сваког департмана) и два представника ненаставног особља, четири представника Студентског парламента Факултета и осам представника оснивача Факултета. Надлежности и послови које обавља дефинисани су чланом 58. Статута и општим актима Факултета. Начин рада Савета, начин доношења одлука и обављања послова регулисан је *Пословником о раду Савета Факултета* број 181/1-4 од 9. 7. 2002. године. Савет Факултета има следеће надлежности:

1. Доноси Статут Факултета, на предлог Наставно-научног већа,
2. бира и разрешава декана,
3. одлучује по жалби против првостепених одлука декана,
4. усваја финансијски план, на предлог Наставно-научног већа,
5. усваја извештај о пословању и годишњи обрачун Факултета, на предлог Наставно-научног већа,
6. усваја план коришћења средстава за инвестиције, на предлог Наставно-научног већа,
7. доноси годишњи програм рада Факултета,
8. доноси општи акт о расподели сопствених средстава,
9. даје сагласност на одлуке о управљању имовином Факултета,
10. даје сагласност на расподелу финансијских средстава,
11. доноси одлуку о образовању унутрашњих организационих јединица, на предлог Наставно-научног већа Факултета,
12. бира председника Савета, и заменика председника Савета,
13. доноси одлуку о висини школарине, на предлог стручног органа,
14. подноси оснивачу извештај о пословању најмање једанпут годишње,
15. доноси општи акт о дисциплинској одговорности студената,
16. врши избор екстерног ревизора финансијског пословања Факултета,

17. усваја Стратегију обезбеђења квалитета и Акциони план за њено спровођење,
18. надзире поступање декана ради извршења акта просветног инспектора из члана 135. ст. 3 т. 5. и 6. Закона о високом образовању,
19. обавља и друге послове у складу са законом, Статутом Универзитета и овим Статутом

Орган пословођења Факултета је декан, који именује четири продекана, и то:

- продекана за наставу,
- продекана за финансије,
- продекана за научноистраживачки рад,
- продекана за међународну сарадњу.

Надлежности декана дефинисане су чланом 68. Статута Факултета и подразумевају да декан:

- представља и заступа Факултет у земљи и иностранству и овлашћује друга лица за представљање и заступање у складу са одредбама Статута,
- организује и непосредно руководи радом Факултета,
- стара се за остваривање образовне и научне делатности,
- стара се о извршавању одлука органа Факултета,
- стара се о примени Статута и других општих аката Факултета,
- предлаже основе пословне политике,
- предлаже годишњи програм рада и план развоја,
- предлаже унутрашњу организацију Факултета,
- подноси годишњи извештај о раду Факултета Савету Факултета,
- покреће иницијативу и предлаже решења о питањима од значаја за обављање делатности Факултета,
- одлучује о коришћењу средстава осим о средствима за инвестиције,
- председник је Наставно-научног већа и Изборног већа,
- председник је Колегијума Факултета,
- учествује у раду Савета Факултета без права гласа,
- потписује диполме и додатке дипломе о завршним студијама на свим нивоима,
- стара се о законитости рада и одговара за законитост рада Факултета,
- обавља и друге послове утврђене законом, актом о оснивању и Статутом.

Стручни органи Факултета су Наставно-научно веће Факултета, Изборно веће Факултета, Веће за докторске студије, Веће департмана, Веће катедре, Веће центра за стране језике, Веће центра за научноистраживачки рад, Веће центра за образовање наставника и професионално усавршавање.

Наставно-научно веће Факултета доноси одлуке о питањима везаним за наставу, научно-истраживачки рад, издавачку делатност, бира представнике Факултета, утврђује мере за подстицање студената, сарадника и наставника, разматра и припрема предлоге о питањима о

којима одлучује Савет Факултета и др. у складу са Законом и Статутом. Надлежности, састав и рад Наставно-научног већа одређене су у члановима 78, 79, 80. и 81. Статута Факултета.

Изборно веће Факултета утврђује предлоге за изборе у звања наставника, утврђује предлог комисије за писање извештаја о пријављеним кандидатима по конкурс за избор наставника, бира у звање сараднике, бира комисију за писање извештаја о пријављеним кандидатима по конкурс за избор сарадника, и обавља друге послове утврђене Законом и Статутом. Надлежност и састав Изборног већа дефинисани су члановима 76. и 77. Статута.

Веће докторских студија чине наставници који учествују у реализацији студијских програма докторских академских студија на Факултету. Састав, надлежност и рад Већа докторских студија дефинисане су у члановима 82, 83. и 84. Статута Факултета.

Већа департмана чине сви наставници који су у радном односу на Факултету, а распоређени су на одређеном департману. Послови које обавља Веће департмана утврђене су у члану 85. Статута.

Веће центра за стране језике чине сви наставници који су у радном односу на Факултету, а распоређени су у Центру за стране језике. Веће центра за стране језике обавља послове који су таксативно наведени у члану 86. Статута.

Веће центра за научноистраживачки рад чине сви наставници департмана. Обавезе и надлежности Већа центра за научноистраживачки рад, као и управљање финансијама које Центар остварује, дефинисане су у члану 87. и 88. Статута Факултета.

Веће Центра за образовање наставника и професионално усавршавање и Центра за српски као страни и нематерњи језик чине наставници који су у радном односу на Факултету и учествују у реализацији програма за едукацију, образовање, стручно усавршавање и образовање током читавог живота. Начин рада и надлежности Центара утврђене су у члану 89. и 90. Статута Факултета.

Студентски парламент је орган Факултета који омогућава студентима да остварују своја права и штите своје интересе на Факултету, као и да се активно укључе у рад Факултета. Начин избора представника Студентског парламента, његов састав и надлежности утврђени су у члановима 92, 93, 94 и 95. Статута Факултета.

У складу са чланом 27. Статута, Законом и општим актима, Факултет своју делатност остварује кроз следеће организационе јединице:

а) за реализацију студијских програма:

1. департмани;
2. Центар за стране језике;

б) за образовне и научноистраживачке програме:

3. Центар за образовање наставника и професионално усавршавање;
4. Центар за српски језик као страни и нематерњи;
5. лекторати;
6. центри за научноистраживачки рад;
7. лабораторије;
8. Канцеларија за међународну и међуинституционалну сарадњу;

в) за подршку образовној и научној делатности:

9. Издавачки центар;
10. Центар за унапређење квалитета;
11. Библиотека;
12. Рачунарски центар;
13. Канцеларија за развој каријере и подршку студентима;

г) за стручне послове:

Секретаријат Факултета, организован кроз следеће службе:

14. Служба за наставу и студентска питања;
15. Служба за мастер и докторске студије;
16. Служба за опште и правне послове;
17. Финансијска служба;
18. Техничка служба.

Управно-правне, административно-техничке, финансијске, помоћно-техничке и друге послове из делокруга рада Факултета обављају запослени у Секретаријату и осталим јединицама Факултета.

У Секретаријату и другим јединицама Факултета запослено је укупно 50 ненаставних радника ([Прилог 10. 2. Табела 10.1. Број ненаставних радника запослених у високошколској установи](#) у оквиру одговарајућих организационих јединица). Поступак заснивања радног односа и неопходне квалификације запослених у Секретаријату и осталим јединицама утврђени су Правилником о раду Факултета, Законом о раду и Посебним колективним уговором. Информације о организацији Секретаријата, стручних служби и осталих јединица Факултета доступни су јавности на обновљеној интернет страници факултета, преко линка <https://www.filfak.ni.ac.rs> као и у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја (Сл. гл. РС бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010), преко Информатора о раду Филозофског факултета, доступног у електронском облику преко линка <https://www.filfak.ni.ac.rs/preuzimanje/category/3-informator>.

Квалитет рада стручних служби и ненаставног особља обезбеђује се ангажовањем довољног броја запослених, систематским праћењем и преиспитивањем рада стручних служби и квалитета ненаставне подршке на Факултету, као и спровођењем подстицајних мера у виду стимулативног награђивања и побољшања квалификационе структуре запослених. По степену стручне спреме број запосленог ненаставног особља има следећу структуру: 28 запослених са високом стручном спремом, 4 са вишом стручном спремом, 11 са средњом стручном спремом, и 7 са нижом стручном спремом. Факултет омогућује ненаставном особљу побољшање квалификације и усавршавање на професионалном плану, али те могућности нису у потпуности искоришћене.

Праћење и вредновање рада ненаставног особља остварује се анализом података из периодичних извештаја о раду стручних служби, који се подносе декану, продеканима, секретару факултета и Комисији за унапређење квалитета, као и анализом података добијених анкетирањем студената.

Резултати анкетирања студената дати су у [Прилогу 10.3](#), а примери упитника (с обзиром да се ради о *online* анкети за студенте и наставнике) су дати на сајту Факултета. Евалуација је показала да студенти високо вреднују управљање Факултетом и подршку коју добијају од одговарајућих служби.

Анализа слабости и повољних елемената стандарда 10

На основу приказаног стања и анализе квалитета управљања високошколском установом, као и квалитета ненаставне подршке, наведене су предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената са следећим ознакама:

Метода SWOT анализе:		Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S	(Strengths) : предности	+++	високо значајно
W	(Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O	(Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T	(Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Добра комуникација Савета Факултета са органима управљања (++) Добра организација деканата која омогућава ефикасан рад органа управе и извршење свих дефинисаних планова (+++) Јасно дефинисане радне обавезе ненаставног особља и добра организација стручних служби. (+) 	<ul style="list-style-type: none"> Велика оптерећеност стручних служби, посебно у делу регулисања документације студената. (++) Незаинтересованост ненаставног кадра за могућности усавршавања. (++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Унапређење постојећих и развој нових студијских програма. (+++) Интензивирање међународне сарадње у области науке и образовања у регионалним, европским и глобалним оквирима. (++) Континуирано побољшање квалитета наставе и усавршавање ненаставног особља. (++) Активна улога студената и Студентског парламента у органима Факултета. (++) Унапређење платформе за електронску комуникацију студената са надлежним службама Факултета. (+++) Организација активности за студенте који су окончали студије у циљу обезбеђивања континуитета целоживотног образовања. (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Лоша демографска ситуација индиректно се одражава на рад Факултета. (++)

На основу анализе постојећег стања у области квалитета управљања високошколском установом и квалитета ненаставне подршке може се констатовати да Факултет испуњава стандард 10.

Показатељи и прилози за стандард 10

Прилог 10. 1. Шематска организациона структура високошколске установе

Прилог 10. 2. Табела 10. 1. Број ненаставних радника запослених у високошколској установи

Прилог 10. 3. Анализа резултата анкетања студената

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме се обезбеђује кроз њихов адекватан обим и структуру.

11.1 Опис стања, анализа и процена тренутне ситуације

11.1.1 Квалитет простора

Филозофски факултет у Нишу располаже примереним просторним капацитетима за обављање наставне и научноистраживачке делатности.

Филозофски факултет располаже сопственом зградом чија укупна бруто површина износи 4.519,91м², а рачунајући и малу зграду у дворишту у којој је смештен Деканат, укупно 4.689,91м² (видети [Прилог 11. 1. Листа непокретности и Главни пројекат зграде](#)). Поред тога, у овом тренутку, Факултет има потписан уговор о коришћењу простора са Универзитетом у Нишу и Електронским факултетом Универзитета у Нишу ([Прилог 11.2](#)). Стога, укупан простор који је Факултету на располагању за потребе наставе и активности студената обухвата **5.667 м²**, односно **4.321** места у слушаоницама, амфитеатрима и салама.

Укупан простор који Факултет користи за административне и друге потребе, за ненаставно особље и наставничке кабинете обухвата **1.332 м²**, односно **268** места. Укупна бруто површина у установи износи **6.999 м²**. [Прилог 11. 3. Табела 11. 1. Укупна површина](#) (у власништву високошколске установе и изнајмљени простор) са површином објекта (амфитеатри, учионице, лабораторије, организационе јединице, службе) даје преглед структуре и површине свих просторија у згради Филозофског факултета у којима се реализује настава, научноистраживачки рад, и административни послови, као и простора који користи по основу уговора. За обављања наставе користе се укупно 52 учионице и слушаонице (укупно 4.125 места), два амфитеатра (397 места), две сале (113 места) компјутерска лабораторија (30 места) и лабораторија психологије (5 места).

11.1.2. Квалитет опреме

Филозофски факултет у свом власништву поседује техничку и информатичку опрему коју користи у извођењу наставног и научноистраживачког рада ([Прилог 11. 4 Табела 11.2 Листа опреме у власништву високошколске установе](#) која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду).

Факултет располаже двома интернет лабораторијама са 40 места, једном информатичком лабораторијом са 30 места. Поред тога, Факултету су на располагању 23 мултимедијалне сале за едукацију са укупно 1.500 места. Такође, Факултет располаже опремом за студије на даљину коју може користити 110 студената.

Простор Факултета је покривен бежичним (WiFi) приступом интернету. Све учионице, сале и амфитеатри на Факултету (осим учионице 435) су опремљени компјутерима и видео пројекторима, а у неким просторијама инсталирана је и додатна опрема (ТВ, ДВД, звучници, друга мултимедијална опрема).

11. 2 Анализа слабости и повољних елемената стандарда 11

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:
S (Strengths) : предности	+++ високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++ средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+ мало значајно
T (Threats) : опасности	0 без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Обезбеђена је савремена техничка и информатичка опрема у складу са потребама реализације студијских програма и научно истраживачких пројеката (+++) Техничка опремљеност простора за наставу и за научни рад, као и за рад ненаставних служби је одговарајућа (+++) Факултет финансијским планом редовно предвиђа знатна средства за обнављање и иновирање информатичке и техничке опреме (++) Постоје сви радни услови, како за студенте тако и за наставно и ненаставно особље (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Факултет не испуњава стандарде за акредитацију у погледу обима потребног простора за рад, тако да је потребно изнајмљивање додатног простора. (+++) Нерешен проблем недовољног простора у читаоници библиотеке, и магацинског простора за библиотечки фонд (+++) Компјутерске учионице користе се за наставу, и нема довољно слободних термина за коришћење компјутера и интернета за самостални рад студената – истраживање, пројекте, израду семинарских радова, и слично (++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Могуће је повећати укупан простор на факултету изградњом новог објекта на делу парцеле у власништву Факултета (+++) Могућност спровођења учења на даљину и електронског учења (++) Факултет може повећати обим информатичке опреме учешћем у међународним научним пројектима и пружањем услуга трећим лицима (++) Постоји могућност да се из простора зграде Филозофског факултета исели Департман за хемију који је у саставу Природно-математичког факултета, чиме би се значајно повећао простор којим факултет располаже. (+) 	<ul style="list-style-type: none"> Будући да квалитет финансирања у доброј мери зависи од оснивача, а не од самог Факултета, може се десити да финансирање у наредном периоду не буде на адекватном нивоу, што може негативно утицати на планове о унапређењу квалитета простора и опремљености (++) Недовољно средстава за замену информационо комуникационе опреме која брзо застаревља (++) Зграда Факултета је стара и тешко је предвидети могуће средства потребна за одржавање и могуће поправке (+++)

11. 3 Мере и активности за унапређење квалитета стандарда 11

- 1) Наставити пројекат прикупљања документације и финансијских средстава за изградњу новог објекта на делу парцеле у власништву Филозофског факултета у Нишу укупне бруто површине 2.790 м²;

- 2) Наставити пројекат прикупљања документације и финансијских средстава за изградњу Амфитеатра на отвореном у делу дворишта према Гимназији „Бора Станковић“ и „Стеван Сремац“ за организовање студентских трибина, културних манифестација и сличних догађаја како од факултетског, тако и од градског значаја;
- 3) Наставити започете активности за делимичну замену или реконструкцију кровне конструкције и кровног покривача постојеће зграде Филозофског факултета у Нишу;
- 4) Наставити започете активности за реконструкцију постојећих санитарних чворова;
- 5) Наставити започете активности замене дотрајале водоводне и канализационе инсталације у дворишту Факултета;
- 6) Наставити започету уградњу савремене опреме за дојаву пожара;
- 7) Наставити започету замену унутрашњег осветљења које није усклађено са делом Правилника о минималним критеријумима у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара који важи од 2017. године. (око 700 сијаличних места);
- 8) Наставити пројекат прикупљања документације и финансијских средстава за реконструкцију постојеће инсталације грејања и промена у грејање помоћу топлотне пумпе;
- 9) Наставити набавку лиценци од Microsoft-а за преко 300 рачунара.

Показатељи и прилози за стандард 11

Прилог 11. 1. Препис листа непокретности; Главни пројекат зграде Факултета у ул. Ђирила и Методија 2

Прилог 11. 2. Уговори о коришћењу простора са Електронским факултетом и Универзитетом у Нишу

Прилог 11. 3. Табела 11. 1. Листа просторија са површином

Прилог 11. 4. Табела 10.5 Спецификација информатичке и техничке опреме на Факултету

Прилог 11. 5. Наставно научне и стручне базе

Стандард 12: Финансирање

Квалитет финансирања високошколске установе обезбеђује се кроз квалитет извора финансирања, финансијско планирање и транспарентност у употреби финансијских средстава, што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

12.1 Опис стања, анализа и процена тренутне ситуације

Филозофски факултет у Нишу има дугорочно обезбеђена финансијска средства која су неопходна за реализовање наставно-научних активности, реализацију истраживачких пројеката и професионалних активности, што обезбеђује финансијску стабилност у дужем периоду.

Финансирање Факултета је уређено следећим прописима:

- 1) Закон о високом образовању;
- 2) Уредба о нормативима и стандардима рада Универзитета и факултета
- 3) Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама.

Филозофски факултет у Нишу обезбеђује средства за обављање делатности из следећих извора:

- Средства која обезбеђује оснивач;
- Школарине;
- Донације, поклони и завештања;
- Средства за финансирање научно-истраживачког рада;
- Пројекти и уговори у вези са реализацијом наставних активности, истраживања и консултантских услуга;
- Накнада за комерцијалне услуге;
- Оснивачких права из уговора са трећим лицима и
- Других извора у складу са законом.

Факултет самостално управља наведеним средствима. Средства се изказују и евидентирају у складу са јединственом буџетском класификацијом. Изузев средства која обезбеђује Република Србија, средства која чине сопствени приход обезбеђује сам Филозофски факултет у Нишу. Факултет у обављању своје делатности, када располаже средствима која обезбеђује Република, у правном промету иступа на основу овлашћења из Статута, у своје име, а за рачун Универзитета у Нишу. Када располаже средствима из сопствених прихода Филозофски факултет у Нишу у правном промету иступа у своје име и за свој рачун у складу са законом и Статутом ([Прилог 12.1 Финансијски план Факултета](#))

Трансфер из буџета распоређује се по следећим врстама задатака:

- 1) Бруто плате запослених, у складу са законом, колективним уговором и општим актом Факултета;
- 2) Материјални трошкови;
- 3) Опрема;
- 4) Библиотечки фонд;

- 5) Обављање научно-истраживачког рада у функцији подизања квалитета наставе;
- 6) Научно и стручно усавршавање запослених;
- 7) Подстицање развоја наставно научног подмлатка;
- 8) Међународна сарадња;
- 9) Издавачка делатност;
- 10) Рад Студентског парламента и ваннаставна делатност студената;
- 11) Друге намене у складу са законом;

Број наставника, сарадника и ненаставног особља, као и трошкове извођења наставе на основу норматива и стандарда високошколских установа утврђује Влада Републике Србије. Средства која Факултет оствари на основу школарина, пружања услуга трећим лицима, поклона, донација, спонзорстава или из других изора стицања средстава, изузев трансфера из буџета чине сопствени приход Факултета.

Средства из сопственог прихода држе се на подрачуну Факултета у оквиру консолидованог рачуна трезора, односно на рачуну у банци у складу са Законом.

Учешће буџетских прихода у укупни приходима Факултета за период од 2014-2016. године износи:

Година	% учешћа буџетских прихода у укупним приходима
2014.	66,44%
2015.	68,79%
2016.	70,01%

Приход остварен од Министарства просвете, науке и технолошког развоја (МПНТР) учествује у укупном приходу Факултета у 2017. години са 65,78% и износи 285.956.302 динара, док приход истог министарства у делу који се односи на финансирање науке (приход пројеката, приходи на име финансирања доктораната и магистара, приходи на име финансирања путовања, зарада истраживача износи 27.494.125 динара.

У структури средстава дозначених од Министарства просвете, доминирају средства за зараде 281.529.022 динара, док средства за материјалне трошкове чине свега 4.427.280 динара, што је недовољно за подмирење текућих издатака који се услед тога већим делом покривају из сопствених средстава.

Средства из буџета Републике Србије су преношена сагласно Уредби о стандардима и нормативима услова рада Факултета – уз смањење износа намењеном покрићу текућих трошкова. Приходи од редовне и последипломске наставе, као најважнији сопствени приходи Факултета су у порасту у односу на претходну годину, а најзначајнији је свакако приход од студената са основних студија.

Првенство у финансирању у 2016. години имало је обезбеђивање потребних средстава и опреме за функционисање наставе, а затим и за обављање свих других делатности Факултета. [\(Прилог 12.2 Финансијски извештај за претходне три године\).](#)

Факултет је у току 2016. године на име капиталног одржавања објеката и опреме издвојио износ од 1.566.682 динара, док је у 2015. години та цифра износила 1.162.751 динара.

Година	% учешћа трошкова набавке опреме и инвестиција у укупним расходима
2014.	0,25%
2015.	1,23%
2016.	0,81%

Стратешко опредељење Факултета је усмерено ка подстицању истраживачког рада. Један од облика научно-истраживачког рада на Факултету остварује се кроз финансирање представљања (научних) резултата, на одговарајућим скуповима, као и издавање научних монографија. Одговарајућа средства се додељују на основу [Правилника о издавачкој делатности](#) (бр. 447/1-13-01 од 21. децембра 2016. године) и усвојеног плана за текућу годину.

Финансијска подршка реализацији истраживачких активности остварује се кроз одговарајуће научне пројекте чији су руководиоци наставници и запослени са пуним радним временом на факултету.

Факултет је обезбедио јавност и транспарентност својих извора финансирања и начина употребе финансијских средстава кроз Извештај о попису имовине и обавеза, [план јавних набавки](#) и годишњи финансијски извештај који усваја Савет Факултета.

Финансијско планирање је истовремено и стратешки и оперативни процес, повезан са реализацијом постављених циљева и представља основу успешног финансијског управљања. Своје пословање Факултет је ускладио са Законом о буџетском систему који прецизира да се расходи могу реализовати једино уколико су обезбеђени извори средстава, односно остварени новчани приходи.

Из наведеног се може закључити да се стратегија Факултета у 2016. години односила на повећање квалитета услова за извођење наставе и саме наставе, што се може закључити на основу повећања улагања у реконструкцију објеката Факултета, набавку опреме и другог материјала.

Политика јасног и стабилног финансијског пословања је била и остаће опредељење управе Филозофског факултета, која треба да се настави и у наредној години.

Анализа слабости и повољних елемената стандарда 12

Метода SWOT анализе:	Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:
S (Strengths) : предности	+++ високо значајно
W (Weaknesses) : слабости	++ средње значајно
O (Opportunities) : могућности	+ мало значајно
T (Threats) : опасности	0 без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Дугорочна финансијска сигурност Факултета као буџетске установе (+++) Реноме Факултета у непосредном окружењу као и разноврсност квалитетних студијских програма (+++) Научни пројекти које финансира Министарство просвете и науке чији су руководиоци запослени 	<ul style="list-style-type: none"> Средства опредељена у буџету Републике Србије за финансирање наставно-научног процеса не прате у довољној мери реформу високог образовања (+++) С обиром на старост зграде Факултета, велика издвајања за одржавање, поправке и адаптације

<p>наставници са пуним радним временом на Факултету (+++)</p> <ul style="list-style-type: none"> Факултет има могућност да у законским оквирима самостално финансијски одлучује, доноси финансијске планове и располаже приходима (+++) 	
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Развијена научно-истраживачка активност на Факултету (+++) Комерцијализација услуга, већа сарадња са школама и другим заинтересованим партнерима (++) Стимулисање наставника за учешће у међународним научно-истраживачким и другим пројектима, посебно TEMPUS и др. (++) Улагање у интерне пројекте у складу са финансијским могућностима Факултета (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Могућност смањивања финансијске аутономије високошколских установа (+++) Могуће је да пад наталитета и опште економске потешкоће утичу на смањење броја студената заинтересованих за студирање на Филозофском факултету, упркос политици одржавања ниских школарина и разумних цена за самофинансирајуће студенте (+++)

У оквиру стандарда 12 установа је анализирала и квантитативно оценила следеће елементе:

- Изворе финансирања
Стање: тренутно задовољавајуће, али је тешко предвидети каков ће бити у будућности, с обзиром на ситуацију у друштву;
- Дугорочно обезбеђење финансијских средстава за наставу, научно-истраживачки и стручни рад.
Стање: задовољавајуће, када се има у виду самосталност у планирању и одлучивању
- Финансијско планирање и одлучивање
Стање: задовољавајуће у складу са условима пословања
- Јавност начина употребе финансијских средстава,
Стање: периодичне и годишње извештаје Декан подноси Савету који ове извештаје усваја.

Показатељи и прилози за стандард 12

Прилог 12. 1 Финансијски план за 2017/2018. годину

Прилог 12. 2 Финансијски извештај за претходне три године

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе, као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

13.1. Опис стања, анализа и процена тренутне ситуације

Представници студената који су предложени од стране Студентског парламента су чланови две радне групе у оквиру Центра за унапређење квалитета и активно учествују у њиховом раду. Конкретније у Центру за унапређење квалитета ангажована су два студента и они су чланови Радне групе за праћење успешности и ефикасности студирања и Радне групе за осигурање и унапређење квалитета наставе. У Радној групи за праћење и унапређење квалитета научно-истраживачког рада нема представника студената ([Прилог 13.1 Одлука о именовању чланова Комисије за унапређење квалитета](#)).

У оквиру радних група у којима су студенти чланови они активно учествују у реализацији конкретних задатака, указују на проблеме везане за извођење наставног процеса и дају предлоге за унапређење квалитета наставе. По потреби у рад Центра за унапређење квалитета укључују се и остали представници Студентског парламента, као што је то био случај са отварањем студентских налога који су били неопходни за формирање е-индекса. Поред тога већи број студената је ангажован око планирања и организације студентског анкетирања, у анализи добијених резултата, као и предлагању конкретних мера за решавање појединих проблема. Највеће ангажовање представници Студентског парламента имали су када је током прошле године организовано анкетирање студената у рачунарској учионици, где су активно радили на мотивисању и обавештавању других студената, планирању група студената за анкетирање по департманима и давању упутстава о начину попуњавања упитника и значају партиципације студената у систему обезбеђивања квалитета. Представници студената у Центру за унапређење квалитета активно учествују на свим седницама, као и на састанцима које организују радне групе чији су чланови. На овим састанцима стално се потенцира да Студентски парламент преузме улогу у информисању студената, о значају њиховог учешћа у процесу вредновања високошколске установе. С обзиром на значај улоге студената као партнера у процесу обезбеђења и унапређења квалитета наставног процеса Факултет спроводи периодично анкетирање студената о вредновању квалитета наставног процеса и систематски прати и анализира резултате вредновања. Претходни циклус самовредновања реализован током школске 2011/2012. године, а резултати анализа су приказани у [Извештају о самовредновању који се налази на сајту Факултета](#).

Током 2016/2017. године уведено је вредновање квалитета наставе путем *online* анкетирања за све студијске програме на Факултету. У првој фази, односно, на крају јесењег семестра анкетирање је организовано тако што су студенти са свих департмана и свих година студија организовано долазили у рачунарску учионицу, где се обављало анкетирање. Такав начин анкетирања изискује темељно претходно планирање и организацију, пре свега у временском погледу (било је потребно тачно прорачунати време које је групи студената потребно да се гласање заврши, па да се затим позива нова група која би била анкетирана). Поред комплексне организације овакав начин анкетирања показао је још један недостатак, јер се процес анкетирања реализовао у исто време када и часови наставе, што је имало за последицу да

студенти који долазе да буду анкетирани губе часове наставе или вежби. Поред тога показали су се и неки други недостаци, као што је на пример да се у јутарњим терминима појави знатно мањи број студената у односу на друге периоде током дана. У заједничкој анализи о току оваквог начина анетирања студенти су се сагласили са осталим члановима Центра да је потребно променити начин анкетирања, те се у складу са тим на крају пролећног семестра начин анкетирања изменио и анкетирање се обављало *online*. Како би се обезбедио овакав начин анкетирања студената прво су студентима отворени налози путем којих су могли да обаве анкетирање, а затим се приступило обавештавању студената о новом начину реализације анкетирања. Предност оваквог начина анкетирања јесте што је студентима омогућено да приступе анкетама ван простора Факултета, односно могли су да приступе налогу од куће или са других места, путем мобилних телефона или на други начин. Недостатак оваквог начина анкетирања јесте што оно више није добровољно, већ је условљено са пријављивањем испита, односно да би студент могао да пријави испит мора пре тога да попуни анкетни лист. У наредном периоду Центар за унапређивање квалитета факултета ће у сарадњи са Студентским парламентом радити на изналажењу нових начина анкетирања како би тај процес био организован на добровољној бази. У процесу самовредновања током 2016/2017. године коришћени су упитници за вредновање наставног процеса за предмет и за вредновање квалитета студијског програма на високошколској установи, који су дефинисани од стране Универзитета у Нишу ([Прилог 13.2 Упитници за вредновање квалитета од стране студената](#)). Након спроведене анкете, према Правилнику о раду Центра за унапређивање квалитета радне групе су извршиле детаљну анализу добијених података и резултате доставиле управи Факултета (продекану за наставу) уз предлог мера за побољшање квалитета.

Према плану потребно је да се резултати анкете о вредновању наставе и вредновању квалитета наставника и сарадника (без личних података) доставе Студентском парламенту и после усвајања Извештаја о спроведеној анкети на Наставно-научном већу Факултета објаве на веб страници Факултета. Активним учешћем својих представника у Наставно-научном већу и Савету Факултета студенти учествују у доношењу одлука које су везане за развој и унапређењу квалитета студијских програма, курикулума и унапређења и имплементације стратегије обезбеђења Факултета, стандарда и процедура обезбеђења квалитета.

Путем анкете студенти су имали прилику да оцене и квалитет рад стручних служби и управе Факултета. Подаци ових анкета су обрађени и анализе и резултати ће бити објављени на сајту Факултета ([Прилог 13.3 Резултати вредновања квалитета од стране студената](#)).

13.2 Анализа и процена тренутне ситуације

Филозофски факултет има реалне показатеље да је испунио стандарде у области улоге студената у самовредновању и провери квалитета. Премда је анкета обавезна за све студенте ипак је значајан број студената свестан сопствене улоге у вредновању квалитета различитих аспеката рада Факултета, а посебно квалитета наставног процеса. У томе је значајну улогу имао Студентски парламент, посебно чланови парламента који су укључени у рад Центра за унапређење квалитета. Међутим, и поред тога може се констатовати да и даље постоји потреба за изградњом културе квалитета међу студентима, како би се у потпуности остварили аспекти стратегије обезбеђења квалитета у овом домену. Сматрамо да ће томе допринети и већи број студената који ће у наредном периоду бити укључен у рад Центра за унапређење квалитета, што је и садржано у Акционом плану. Досадашње активности на пољу активног позиционирања студената у процесу унапређења квалитета, Филозофски факултет оцењује успешним, јер је остварено следеће:

- ❖ Студенти које је предложио Студентски парламент активно учествују у остваривању задатака Центра за унапређење квалитета. Посебно се може истаћи да су у процесу анкетирања осим два члана који су и чланови Центра за квалитет, у овим активностима учествовали и други студенти чланови Студентског парламента како би процес анкетирања протекао неометано.
- ❖ Студенти активно учествују у раду органа Факултета преко представника које бира Студентски парламент и укључени су у анализу резултата самовредновања и оцењивања квалитета Факултета.
- ❖ Резултати вредновања путем анкетирања и извештаји Радне групе за осигурање квалитета наставе и Центра за унапређење квалитета доступни су јавности и налазе се и на сајту Факултета. [\(Прилог 13.3\)](#)
- ❖ Студенти показују иницијативу да активно учествују у решавању конкретних проблема у наставном процесу у сарадњи са Центром за унапређење квалитета.

13.3 Анализа слабости и повољних елемената стандарда 13

Метода SWOT анализе:		Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S	(Strengths) : предности	+++	високо значајно
W	(Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O	(Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T	(Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Већина студената је свесна значаја културе квалитета (+++) Представници Студентског парламента су у великој мери укључени у рад Факултета. Они су чланови: Наставно-научног већа, Савета Факултета, Центра за унапређење квалитета, Дисциплинске комисије, Комитета за професионалну етику (+++) Чланови Студентског парламента су активно укључени у рад Центра за унапређење квалитета, посебно приликом анкетирања студената (+++) Примењује се <i>online</i> анкетирање од академске 2016/2017. године (+++) Постоји иницијатива Студентског парламента за већу сарадњу са Центром за унапређење квалитета (++) Постоји могућност да се врши измена и допуна одговарајућих база података за праћење и унапређење квалитета (++) Студенти спроводе своју интерну евалуацију о раду наставника и сарадника на основу чега дају мишљење о раду које је саставни део изборне процедуре (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Премда постоји развијена свест о значају културе квалитета код већег броја студената, ипак је присутна недовољна мотивисаност једног броја студената за учешће у активностима на унапређењу квалитета. (++) <i>Online</i> анкета није организована на добровољној бази, што код неких студената изазива незадовољство (++) Учешће у ораганима и телима се најчешће сведе на право дискусије, не и гласања. (+++)

МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Стратешко опредељење Факултета за укључивање студената у процес унапређења квалитета и за развој образовања у коме студенти имају централну улогу. (++) Организовање активности које ће имати за циљ даљи развој културе квалитета студената; информисање студената о значају унапређивања квалитета Факултета и њихове улоге у томе (++) Мотивација студената да сами осмишљавају и спроводе активности преко Студентског парламента, у сарадњи са Центром за квалитет, које би имале за циљ едукацију студената о стандардима квалитета (++) Постоји могућност да се додатно разраде начини сарадње Студентског парламента и Центра за унапређење квалитета. (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Постоје студенти који су незаинтересовани и не желе да се укључе у активности за унапређење квалитета, што укључује и анкету. (++) Постоје студенти који сумњају у анонимност анкете. (++) Постоје студенти који показују незадовољство због обавезности приликом попуњавања <i>online</i> анкете. (++) Чак и уколико Студентски парламент у сарадњи са Центром за квалитет осмисли и спроведе активности у циљу веће информисаности и мотивације студената постоји опасност да се студенти не укључују у довољном броју (++) Постоји опасност да студенти буду незадовољни предузетим активностима у циљу побољшања квалитета наставног процеса што се може негативно одразити на процес вредновања (+++)

13.4 Мере и активности за унапређење квалитета стандарда 13

- 1) Премда постоји развијена свест о значају културе квалитета код већег броја студената, ипак је присутна недовољна мотивисаност једног броја студената за учешће у активностима на унапређењу квалитета. Један од начина може бити да Студентски парламент донесе документ – план у коме ће бити јасно назначене активности које се планирају у циљу развоја културе квалитета студената. У том документу потребно је систематски планирати и организовати активности које ће допринети бољем информисању студената о значају унапређивања квалитета. Ове активности могу се реализовати на састанцима Студентског парламента или путем других начина деловања Студентског парламента.
- 2) *Online* анкета није организована на добровољној бази, што код неких студената изазива незадовољство. Питање добровољности анкете је једно од најслабијих тачака процеса самовредновања у делу анкетирања студената. Како би процес анкетирања био добровољан веома је важно организовати и реализовати активности путем којих би студенти били боље упознати са значајем квалитета рада Факултета и могућностима унапређивања.
- 3) Постоје студенти који су незаинтересовани и не желе да се укључе у активности за унапређење квалитета, што укључује и анкету. Имајући у виду активности које су предвиђене под тачком 1. а које се односе на осмишљавање система активности који ће допринети развоју културе квалитета, потребно је у оквиру ових активности посебно означити оне које се односе на већу мотивацију студената за учешће у процесу самовредновања. У том делу могуће је организовати различите радионице у које могу бити укључени представници Центра за квалитет, а све у циљу повећања заинтересованости студената и бољег разумевања потребе за унапређењем квалитета на Факултету.
- 4) У циљу отклањања сумње у анонимност анкете потребно је студентима детаљно објаснити како се подаци анкете прикупљају, анализирају и класификују као и образложити шта је циљ

активности које су везане за самовредновање Факултета.

- 5) Потребно је да Студентски парламент у сарадњи са Центром за квалитет осмисли и спроведе активности у циљу веће информисаности и мотивације студената. Веома је важно да се ове активности реализују са што већим бројем студената како би се избегла опасност да се студенти не укључују у довољном броју.
- 6) Потребно је да Студентски парламент има планиране активности путем којих ће редовно обавештавати студенте о предузетим активностима у циљу побољшања квалитета наставног процеса. У том делу потребна је стална едукација студената и обавештавање о активностима које се предузимају на основу података добијених анкетирањем.

Показатељи и прилози за стандард 13

[Прилог 13.1](#) Одлука о именовању чланова Центра за унапређење квалитета

[Прилог 13.2](#) Упитници за вредновање квалитета од стране студената

[Прилог 13.3](#) Резултати вредновања квалитета од стране студената

Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

Високошколска установа континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета.

14.1 Опис стања

На Филозофском факултету у Нишу редовно се реализује систематско праћење и периодична провера квалитета, што су обавезне активности у оквиру самовредновања. Водећу улогу у реализацији ових активности има Центар за унапређење квалитета који представља главну организациону јединицу развијеног система обезбеђења квалитета. Центар за унапређење квалитета је формиран 2016. године и наставио је активности које је у претходном периоду реализовала Комисија за унапређење квалитета ([Прилог 14.1 Правилник о раду Центра за унапређење квалитета](#)). Организација и инфраструктура Центра за унапређење квалитета омогућава систематско прикупљање и обраду података потребних за оцену квалитета. У оквиру Центра постоје три радне групе и то:

- ❖ Радна група за праћење успешности и ефикасности студирања;
- ❖ Радна група за осигурање и унапређење квалитета наставе;
- ❖ Радна група за праћење и унапређење квалитета научно-истраживачког рада.

Центар за унапређење квалитета одређује и примењује мере и поступке осигурања квалитета у складу са документима усвојених од стране Наставно-научног већа Факултета (Правилник о раду Центра за унапређење квалитета, Правилник о обезбеђењу и унапређењу квалитета, Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета, Правилник о спровођењу поступка самовредновање и оцењивање квалитета, Статут Филозофског факултета у Нишу) и одредбама Закона о високом образовању.

У оквиру Центра за унапређење квалитета формирана је Радна група за праћење успешности и ефикасности студирања која континуирано прати успех студената на студијама свих студијских програма на основу више параметара: просечна оцена на студијама, просечна оцена положених испита на појединачним предметима, дужина студирања, број уписаних и број дипломираних студената, пролазност на испитима. Све активности ове Радне групе дефинисане су планом који је радна група израдила, а усвојио Центар за унапређење квалитета ([Прилог 14.2 План Радне групе за праћење успешности и ефикасности студирања](#)).

Радна група за осигурање и унапређење квалитета наставе је ангажована на провери квалитета у свим областима обезбеђења квалитета наставе, што је дефинисано планом рада ове радне групе ([Прилог 14.3 План Радне групе за осигурање и унапређење квалитета наставе](#)). Провера квалитета је активност која се реализује на крају сваког семестра почев од 2016. године. Систематско праћење и вредновање квалитета наставног процеса врши се:

- 1) анкетирањем студената, наставника и сарадника за вредновање квалитета наставе;
- 2) анкетирањем студената за вредновање квалитета наставника и сарадника;
- 3) анкетирањем студената завршних година студија за вредновање квалитета студијских програма на високошколској установи;
- 4) анкетирањем послодаваца, у циљу добијања повратних информација о компетенцијама дипломираних студената.

Обавезе ове радне групе јесу и периодични обиласци департмана и премета у циљу прикупљања података за вредновање квалитета наставе на предметима, провера документације на департманима, транспарентност везана за истицање обавештења на огласним таблама или сајту Факултета, праћење примедби студената, наставника и сарадника и предлагање мера за кориговање недостатака.

Радна група за праћење и унапређење квалитета научно-истраживачког рада прати и анализира научно-истраживачки рад и прикупља податке о публиковању резултата од стране наставника, сарадника и студената Факултета. Активност ове Радне групе одвија се према утврђеном плану који је усвојио Центар за унапређивање квалитета ([Прилог 14.4 План радне групе за праћење и унапређење квалитета научно-истраживачког рада](#))

Рад Центра за унапређење квалитета се реализује на састанцима који подразумевају присуство свих руководилаца радних група, чланова центра, студената. На састанцима се доносе планови, радни задаци за сваку радну групу појединачно, дискутује се о могућностима и најбољим начинима да се реализују поједине активности, посебно везане за анкетирање студената ([Прилог 14.5 Записници са састанака Центра](#))

Са резултатима активности које реализује Центар упознати су сви департмани, јер имају своје представнике у оквиру Центра, као и наставници и сарадници и стручни органи и студенти путем Студентског парламента. Резултати праћења и периодичне провере путем анкетирања у оквиру самовредновања као и прелог мера за побољшање квалитета садржани су у годишњим извештајима радних група Центра и Центра као целине, а након усвајања на Наставно-научном већу извештаји се постављају на [сајт Факултета](#) и доступни су јавности.

14.2 Анализа и процена тренутне ситуације

Филозофски факултет у Нишу има показатеље да је испунио све захтеве који су постављени стандардом 14. Има јасно дефинисане стандарде и поступке у процесу праћења и периодичне провере квалитета као и субјекте који учествују у овом процесу. Постоје задовољавајући услови и добра организација у Центру за унапређење квалитета за обављање активности у оквиру самовредновања и провере квалитета; врши се систематско прикупљање, обрада и анализа података релевантних за унапређење квалитета. Организациона структура Центра са 13 чланова (9 наставника, 2 сарадника, 2 члана из реда ненаставног особља и 2 студента) указује на озбиљност у приступу. Међутим, имајући у виду да је реч о активностима који се одвијају континуирано, током читаве школске године, потребно је обезбедити бар једног техничког секретара који ће се бавити администрацијом, као и додатно ангажовање чланова из редова административних радника и студената. Наиме, искуство које Центар има од свог настајања па до данас указује на велику оптерећеност чланова Центра за квалитет, посебно у делу административних послова.

У протеклој школској години, након дуге паузе урађена је редовна провера квалитета, 1) анкетирањем студената ([Прилог 14. 6 Анкете](#)); 2) анкетирањем наставника и сарадника; 3) анкетирањем студената мастер и докторских студија. Анкета за послодавце није реализована током ове академске године.

14.3 Анализа слабости и повољних елемената стандарда 14

Метода SWOT анализе:		Квантификација процене предности, слабости, могућности и опасности испитиваних елемената анализе је вршена као:	
S	(Strengths) : предности	+++	високо значајно
W	(Weaknesses) : слабости	++	средње значајно
O	(Opportunities) : могућности	+	мало значајно
T	(Threats) : опасности	0	без значајности

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Добра организација Центра за унапређење квалитета; Донети планови за сам Центар и за сваку од радних група; Организација активности; Подела задужења по радним групама (+++) Континуирана реализација активности везаних за унутрашњу проверу квалитета коју реализују радне групе током читаве године (++) Успостављен <i>online</i> систем анкетања студената (++) Формирана база података која може бити значајна за периодичне провере квалитета (++) 	<ul style="list-style-type: none"> Због великог обима посла присутна је потреба за ангажовањем једног администратора који би се искључиво бавио питањима квалитета (како је то регулисано на неким другим факултетима) (+++) Недовољан број чланова Центра из редова стручних служби и Студентског парламента (++) Недостатак акционог плана у претходном периоду (Последњи акциони план је донет до 2015. године) (+++) Непоштовање рокова за реализацију активности предвиђених планом Центра, што се посебно односи на предају извештаја појединих чланова радних група (++)
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Управа Факултета пружа подршку даљем унапређењу система квалитета на Факултету; Промене чланова Центра за унапређење квалитета који показују губитак мотивисаности и мимо свог изборног периода. (+++) Ангажовање административног радника из редова радника ангажованих уговором на одређено време (+++) Постављање прецизних рокова за достављање извештаја о обављеним активностима свим радним групама (++) Доношење акционог плана за наредни период (++) Ангажовање додатних чланова из редова стручних служби и из редова студената (++) Израда плана рада Центра, планова рада радних група као и друге потребне документације за адекватно функционисање Центра за унапређење квалитета. Редовно достављање извештаја о периодичном вредновању и узимање активног учешћа свих чланова Центра у изради Извештаја о самовредновању. (+++) 	<ul style="list-style-type: none"> Преоптерећеност појединих наставника радом у Центру и потенцијални губитак мотивације (++) Због повећаног обима активности на пословима анкетања студената постоји опасност да се планиране активности не заврше на време, посебно ако се има у виду да је систем провере квалитета перманентна активност која траје током читаве године (++) Због обимне администрације неопходно је ангажовање административног радника који би се бавио пословима документовања, сређивањем материјала и припремом података који су потребни радним групама. Уколико не дође до овог пријема доводи се у питање функционисање Центра у делу администрирања (++)

14.4 Мере и активности за унапређење квалитета стандарда 14

- Због великог обима посла присутна је потреба за ангажовањем једног администратора који би се искључиво бавио питањима квалитета (како је то регулисано на неким другим факултетима). Током претходне године на пословима администрирања ангажован је један технички секретар, који је овај посао обављао уз своје редовне обавезе и дужности. Наиме, искуство је показало да је присутно велико оптерећење у домену администрирања свих активности везаних за проверу квалитета (отварање налога студената, припреме анкетања, припрема материјала за седнице Центра, вођење записника, припреме за процес анкетања, електронско прикупљање и систематизација података, приказ

података у односу на департмане на свим годинама и нивоима студија; прикупљање извештаја радних група, њихова систематизација и послови око израде Извештаја о самовредновању). У складу с тим, може се констатовати да је присутан повећани обим послова и да је неопходно да се једна особа посвети само активностима које су везане за унапређивање квалитета Факултета.

- 2) Недовољан број чланова Центра из редова стручних служби и Студентског парламента. Из редова стручних служби и Студентског парламента ангажован је недовољан број чланова (по 2 члана). Имајући у виду све планиране активности Центра за унапређење квалитета, посебно у делу прикупљања података везаних за рад стручних служби, као и делу активности и веће партиципације студената у процесу провере квалитета неопходно је укључивање додатних чланова.
- 3) Недостатак акционог плана у претходном периоду (Последњи акциони план је донет до 2015. године). У циљу остваривања континуитета у процесу вредновања неопходно је доношење акционог плана за дужи временски период.
- 4) Непоштовање рокова за реализацију активности предвиђених планом Центра, што се посебно односи на предају извештаја појединих чланова радних група. Писање извештаја који садрже анализу стања и податке је обавезан део активности свих чланова радних група, међутим, током протекле године пракса је показала да не постоји довољна ажурност у припреми и предаји извештаја. У том циљу неопходно је предузимање адекватних мера на нивоу радних група како би се сви чланови мотивисали за обављање ових послова и задатака.
- 5) Израда планова, извештаја и друге документације неопходне за рад Центра. Као и у протеклом периоду неопходно је адекватно документовање свих активности везано за унапређивање квалитета Факултета. У том контексту на почетку сваке академске године потребно је доношење годишњег плана Центра, као и планова рада радних група. Током године након периодичних евалуација потребна је њихова анализа и усвајање на седницама Центра за унапређење квалитета. Значајна активност јесте израда Извештаја о самовредновању Факултета у коју су укључени сви чланови Центра, руководиоци радних група и управник Центра.

Показатељи и прилози за стандард 14

Прилог 14.1 Правилник о раду Центра за унапређење квалитета

Прилог 14.2 План Радне групе за праћење успешности и ефикасности студирања

Прилог 14.3 План Радне групе за осигурање и унапређење квалитета наставе

Прилог 14.4 План радне групе за праћење и унапређење квалитета научно-истраживачког рада

Прилог 14.5 Записници са састанака Центра

Прилог 14.6 Анкете

СПИСАК ПРИЛОГА УЗ ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ

- 1) **Прилог 1. 1.** Одлука Савета Филозофског факултета у Нишу о усвајању Стратегије обезбеђења квалитета
- 2) **Прилог 1. 2.** Стратегија обезбеђивања квалитета Филозофског факултета у Нишу из 2012. године
- 3) **Прилог 1. 3.** Правилник о раду Центра за унапређење квалитета
- 4) **Прилог 1. 4.** Одлука о усвајању Акционог плана и Акциони план 2012/2013 – 2014/2015.
- 5) **Прилог 1. 5.** Акциони план 2017/2018 – 2020/2021.
- 6) **Прилог 2. 1.** Правилник о обезбеђењу, контроли и унапређењу квалитета 2008. год.
- 7) **Прилог 2. 2.** Правилник о спровођењу поступака за самовредновање и оцењивање квалитета
- 8) **Прилог 2. 3.** Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета
- 9) **Прилог 2. 4.** Усвојен план рада Комисије за унапређење квалитета за текућу академску годину
- 10) **Прилог 2. 5.** Усвојен годишњи извештај о раду Комисије за унапређење квалитета
- 11) **Прилог 3. 1.** Извод из Статута Филозофског факултета у Нишу
- 12) **Прилог 3. 2.** Правилник о организацији и систематизацији послова на Филозофском факултету
- 13) **Прилог 3. 3.** Одлуке Наставно-научног већа о избору и измени чланова Центра за унапређење квалитета
- 14) **Прилог 3. 4.** Записници са седница Центра за унапређење квалитета
- 15) **Прилог 3. 5.** Инструменти коришћени за прикупљање података - упитници
- 16) **Прилог 3. 6.** Резултати студентске анкете
- 17) **Прилог 3. 7.** Страна Е-Индекса и *online* анкета
- 18) **Прилог 4. 1.** - Табела 4. 0. Листа акредитованих студијских програма на свим нивоима студија
- 19) **Прилог 4. 2.** - Табела 4. 1. Листа студијских програма који су акредитовани на високошколској установи са а) бројем студената уписаних први пут у прву годину студија, и б) укупним бројем уписаних студената, за академске године 2014/15, 2015/16, 2016/17.
- 20) **Прилог 4. 3.** - Табела 4. 0а. Листа одлука Наставно-научног већа Филозофског факултета у Нишу о изменама и допунама студијских програма на основним, мастер и докторским академским студијама у периоду 2014-2017.
- 21) **Прилог 4. 3. 1.** Извештаји департмана о радном оптерећењу студената
- 22) **Прилог 4. 4.** - Табела 4. 2. Број и проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године у оквиру акредитованих студијских програма
- 23) **Прилог 4. 5.** - Табела 4. 3. Просечно трајање студија у претходне 3 школске године
- 24) **Прилог 4. 6.** Прилози за анализу података о кандидатима за упис у прву годину Основних академских студија – Извештај о кандидатима у школској 2017-2018. години
- 25) **Прилог 5. 1.** Анализа резултата анкете студената о квалитету наставног процеса
- 26) **Прилог 5. 2.** Кодекс професионалне етике Универзитета у Нишу
- 27) **Прилог 5. 2а.** Одлука о изменама и допунама Кодекса професионалне етике Универзитета у Нишу

- 28) **Прилог 5. 3.** План и распоред наставе (предавања и вежби)
- 29) **Прилог 5. 3а.** Одлука о усвајању распореда наставе (предавања и вежби)
- 30) **Прилог 5. 4.** План извођења наставе и оптерећења наставника и сарадника на студијским програмима Филозофског факултета у Нишу
- 31) **Прилог 5. 4а.** Одлука о усвајању План извођења наставе и оптерећења наставника и сарадника
- 32) **Прилог 5. 5.** Извештаја о раду Филозофског факултета Универзитета у Нишу за 2016. годину
- 33) **Прилог 5. 5. 1** Одлуке о одобравању стручног усавршавања наставницима; Предавања по позиву и извештаји наставника са путовања везаних за пројекте нпр. TEMPUS и др.
- 34) **Прилог 6. 1.** – Табела 6. 2. Списак наставника и сарадника запослених у високошколској установи, учесника у текућим међународним и домаћим пројектима
- 35) **Прилог 6. 2.** Споразум о сарадњи са корејском амбасадом
- 36) **Прилог 6. 3.** - Табела 6. 3. Збирни преглед научноистраживачких и уметничких резултата у установи у претходној календарској години према критеријумима Министарства
- 37) **Прилог 6. 4.** Примери одлука о одобравању одсуства из наставе ради научног усавршавања
- 38) **Прилог 6. 5.** Одлука о надокнади трошкова наставницима и сарадницима за научне скупове
- 39) **Прилог 6. 6.** Правилник о издавачкој делатности Филозофског факултета у Нишу
- 40) **Прилог 7. 1.** Преглед свих наставника ангажованих на Факултету по уговору о раду, уговору о ангажовању или другим уговорима
- 41) **Прилог 7. 2.** Листа ментора на докторским студијама Филологије, Социологије, Педагогије, Психологије, Медија и друштва и Историје
- 42) **Прилог 7. 3.** Правилник о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу
- 43) **Прилог 7. 4.** Извод из Статута Филозофског факултета – Чл. 97- 120. о избору наставника и сарадника
- 44) **Прилог 7. 5.** Правилник о поступку стицања звања и заснивању радног односа наставника и сарадника Филозофског факултета и Ближи критеријуми за избор у звања
- 45) **Прилог 7. 6.** Извештај Службе за опште и правне послове – Избор доцената из реда сарадника Факултета по стицању доктората 2012-2017
- 46) **Прилог 7. 7.** Извештај Службе за опште и правне послове – Избор нових наставника који су први пут засновали радни однос на Факултету) 2012-2017
- 47) **Прилог 8. 1.** Брошуре
- 48) **Прилог 8. 2.** Правилник о полагању пријемних испита и упису кандидата
- 49) **Прилог 8. 2. 0.** Табела 8. 1 Преглед броја студената по нивоима, студијским програмима, и годинама студија на текућој школској години
- 50) **Прилог 8. 2. 1.** Правилник о докторским студијама
- 51) **Прилог 8. 3.** Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту
- 52) **Прилог 8. 4.** Резултати анкете оцено наставника
- 53) **Прилог 8. 5.** Извештаји стручних служби о пролазности на испитима
- 54) **Прилог 8. 6.** Анализа успеха студената

-
- 55) **Прилог 8. 7.** Табела 8.2. Стопа успешности студената
- 56) **Прилог 8. 8.** Прилози за анализу података о кандидатима за упис у прву годину основних академских студија
- 57) **Прилог 8. 9.** Табела 8.3. Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове (60), (37-60) (мање од 37) за све студијске програме по годинама студија
- 58) **Прилог 9. 1.** Правилник о издавачкој делатности Универзитета у Нишу
- 59) **Прилог 9. 2.** Правилник о издавачкој делатности Филозофског факултета у Нишу
- 60) **Прилог 9. 3.** Табела 9.1 Број и врста библиотечких јединица у високошколској установи
- 61) **Прилог 9. 4.** Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на Факултету
- 62) **Прилог 9. 5.** Правилником о интернет сајту Факултета
- 63) **Прилог 9. 6.** Табела 9. 2. Попис информатичких ресурса
- 64) **Прилог 10. 1.** Шематска организациона структура високошколске установе
- 65) **Прилог 10. 2.** Табела 10. 1. Број ненаставних радника запослених у високошколској установи
- 66) **Прилог 10. 3.** Анализа резултата анкетања студената
- 67) **Прилог 11. 1.** Препис листа непокретности; Главни пројекат зграде Факултета у ул. Ђирила и Методија 2
- 68) **Прилог 11. 2.** Уговори о коришћењу простора са Електронским факултетом и Универзитетом у Нишу
- 69) **Прилог 11. 3. Табела 11. 1.** Листа просторија са површином
- 70) **Прилог 11. 4.** Табела 10.5 Спецификација информатичке и техничке опреме на Факултету
- 71) **Прилог 11. 5.** Наставно научне и стручне базе
- 72) **Прилог 12. 1.** Финансијски план за 2017/2018. годину
- 73) **Прилог 12. 2.** Финансијски извештај за претходне три године
- 74) **Прилог 13. 1.** Одлука о именовању чланова Центра за унапређење квалитета
- 75) **Прилог 13. 2.** Упитници за вредновање квалитета од стране студената
- 76) **Прилог 13. 3.** Резултати вредновања квалитета од стране студената
- 77) **Прилог 14. 1.** Правилник о раду Центра за унапређење квалитета
- 78) **Прилог 14. 2.** План Радне групе за праћење успешности и ефикасности студирања
- 79) **Прилог 14. 3.** План Радне групе за осигурање и унапређење квалитета наставе
- 80) **Прилог 14. 4.** План радне групе за праћење и унапређење квалитета научно-истраживачког рада
- 81) **Прилог 14. 5.** Записници са састанака Центра
- 82) **Прилог 14. 6.** Анкете